

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน

ในปัจจุบันประเทศไทยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ได้แก่ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน (ฉบับที่ 37) พ.ศ. 2519 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป้อนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายแม่บทในการควบคุมอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลและหน่วยงานของรัฐ สำหรับหลักกฎหมายอาวุธปืนของต่างประเทศนั้น ประกอบไปด้วย 4 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อังกฤษ และสหพันธรัฐมาเลเซีย เพื่อนำมาศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของประเทศไทยกับของต่างประเทศ

3.1 มาตรการทางกฎหมายอาวุธปืนของต่างประเทศ

3.1.1 สหรัฐอเมริกา

รัฐบัญญัติควบคุมอาวุธปืน 1968 (The Gun Control Act 1968) (GCA หรือ GCA68) ถูกบัญญัติขึ้นโดยวุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎรของสหรัฐอเมริกา โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1) วัตถุประสงค์ของรัฐบัญญัตินี้

มาตรา 101 สภานิติบัญญัติได้ประกาศว่าวัตถุประสงค์ของรัฐบัญญัตินี้คือเพื่อสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายกลาง กฎหมายมลรัฐ และกฎหมายท้องถิ่น ในการต่อต้านอาชญากรรมและความรุนแรง รัฐบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะเพิ่มภาระหรือเพิ่มข้อจำกัดแก่ผู้เคารพกฎหมายในการขอมิ ครอบครอง หรือใช้อาวุธปืนในการล่าสัตว์ การกีฬา การป้องกันตัว หรือกิจกรรมอื่นที่ชอบด้วยกฎหมาย และรัฐบัญญัตินี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะกีดกันหรือจำกัดการเป็น

เจ้าของหรือใช้อาวุธปืนโดยชอบด้วยกฎหมายหรือเป็นส่วนหนึ่งของข้อบังคับของกฎหมายกลางในกิจกรรมหรือข้อบังคับใด นอกจากว่าจะมีเหตุจำเป็นที่จะส่งเสริมการบังคับใช้รัฐธรรมนูญนี้¹

2) นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 921² นิยามศัพท์

(ก) ที่ใช้ในบทนี้คือ

(1) คำว่า “บุคคล” และคำว่า “ผู้ใดก็ตาม” หมายความว่า บุคคลใดๆ นิติบุคคล บริษัท สมาคม องค์กร ห้างหุ้นส่วน สังคม หรือ บริษัทร่วมทุน

(3) คำว่า “อาวุธปืน”³ หมายความว่า

(ก) อาวุธใดๆ (รวมไปถึงปืนอัดลม) ที่จะหรือถูกออกแบบหรือถูกดัดแปลงไปเพื่อการปล่อยหรือยิงวัตถุด้วยการจุดระเบิด

(ข) กรอบหรือตัวรับสัญญาณใดๆ ของอาวุธนั้น

(ค) เครื่องดับเสียงหรือเครื่องเก็บเสียงของอาวุธปืน หรือ

(ง) อุปกรณ์ในการทำลายใดๆ ซึ่งไม่รวมถึงอาวุธปืนโบราณ

(4) คำว่า “อุปกรณ์ทำลาย” หมายถึง

(ก) การระเบิด การวางเพลิง หรือก๊าซพิษใด

¹ Sec. 101. The Congress hereby declares that the purpose of this title is to provide support to Federal, State, and local law enforcement officials in their fight against crime and violence, and it is not the purpose of this title to place any undue or unnecessary Federal restrictions or burdens on law-abiding citizens with respect to the acquisition, possession, or use of firearms appropriate to the purpose of hunting, trapshooting, target shooting, personal protection, or any other lawful activity, and that this title is not intended to discourage or eliminate the private ownership or use of firearms by law-abiding citizens for lawful purposes, or provide for the imposition by Federal regulations of any procedures or requirements other than those reasonably necessary to implement and effectuate the provisions of this title.

² § 921 – Definitions

(a) As used in this chapter—

(1) The term “person” and the term “whoever” include any individual, corporation, company, association, firm, partnership, society, or joint stock company.

³ (3) The term “firearm” means (A) any weapon (including a starter gun) which will or is designed to or may readily be converted to expel a projectile by the action of an explosive; (B) the frame or receiver of any such weapon; (C) any firearm muffler or firearm silencer; or (D) any destructive device. Such term does not include an antique firearm.

- (1) ระเบิด
- (2) ลูกกระเบิดเล็ก
- (3) จีปนาวุธมีประจุมากกว่าสี่ออนซ์
- (4) จีปนาวุธที่ประกอบไปด้วยระเบิดและประจุเพลิงมากกว่าหนึ่งในสี่ออนซ์
- (5) ทุ่นระเบิด
- (6) อุปกรณ์ที่คล้ายคลึงกับอุปกรณ์ที่อธิบายในส่วนก่อนหน้านี้⁴
- (ข)⁵ ชนิดของอาวุธใด (ที่ไม่ใช่ปืนพกหรือเปลือกปืนพกซึ่งอัยการสูงสุดรู้จักโดยทั่วไปโดยมีวัตถุประสงค์ทางด้านการกีฬา) จะรู้จักกันในชื่อใดก็ตามหรือถูกเปลี่ยนแปลงยังจีปนาวุธโดยการระเบิดหรือการขับเคลื่อนอย่างอื่น และกระบอกสูบใดซึ่งสูบได้มากกว่าเส้นผ่าศูนย์กลางครึ่งนิ้ว และ
- (ค)⁶ การรวมตัวของชิ้นส่วนที่ถูกออกแบบหรือใช้สำหรับแปลงอุปกรณ์ใดๆ เป็นอุปกรณ์ทำลายที่อธิบายใน (ก) หรือ (ข) และที่ซึ่งอาจพร้อมประกอบกับอุปกรณ์ทำลาย

⁴ (4) The term “destructive device” means—

(A) any explosive, incendiary, or poison gas—

(i) bomb,

(ii) grenade,

(iii) rocket having a propellant charge of more than four ounces,

(iv) missile having an explosive or incendiary charge of more than one-quarter ounce,

(v) mine, or

(vi) device similar to any of the devices described in the preceding clauses;

⁵ (B) any type of weapon (other than a shotgun or a shotgun shell which the Attorney General finds is generally recognized as particularly suitable for sporting purposes) by whatever name known which will, or which may be readily converted to, expel a projectile by the action of an explosive or other propellant, and which has any barrel with a bore of more than one-half inch in diameter; and

⁶ (C) any combination of parts either designed or intended for use in converting any device into any destructive device described in subparagraph (A) or (B) and from which a destructive device may be readily assembled.

คำว่า “อุปกรณ์ทำลาย”⁷ นั้นไม่รวมถึงอุปกรณ์ใดๆที่ไม่ออกแบบหรือไม่ออกแบบใหม่เพื่อใช้เป็นอาวุธ อุปกรณ์ใด ตลอดจนการออกแบบดั้งเดิมเพื่อใช้เป็นอาวุธ ซึ่งได้ออกแบบใหม่เพื่อใช้เป็นสัญญาณ ดอกไม้ไฟ เส้นสายขึง อุปกรณ์รักษาความปลอดภัย หรืออุปกรณ์ที่คล้ายคลึงกัน ส่วนที่เกินจากการขาย การกู้ยืม การให้โดยเลขานุการกองทัพบกตามบทบัญญัติมาตรา 4682(2), 4685, หรือ 4686 ของบทที่ 10 หรือ อุปกรณ์อื่นที่ซึ่งอัยการสูงสุดค้นพบว่าไม่ได้ใช้เช่นเดียวกับอาวุธ เป็นโบราณวัตถุ หรือ ปืนไรเฟิลที่เจ้าของตั้งใจที่จะใช้ในวัตถุประสงค์สำหรับการกีฬา นันทนาการ หรือวัฒนธรรม

(5) คำว่า “ปืนพก”⁸ (shotgun) หมายถึงอาวุธที่ออกแบบหรือออกแบบใหม่หรือทำหรือทำใหม่ และตั้งใจที่จะยิงจากหัวไหล่และออกแบบหรือออกแบบใหม่และทำหรือทำใหม่ เพื่อที่จะใช้พลังงานในการระเบิดสำหรับการยิงกระสุนหลายนัดผ่านปากกระบอกเรียบ หรือการปล่อยกระสุนเดี่ยวสำหรับแต่ละครั้งที่เหนี่ยวไก

(6) คำว่า “ปืนพกลำกล้องสั้น”⁹ (short-barreled shotgun) หมายความว่าปืนพกที่มีลำกล้องหนึ่งหรือมากกว่านั้นสั้นกว่า 18 นิ้ว และอาวุธใดๆที่ทำจากปืนพก (ไม่ว่าจะทำโดยดัดแปลง แก้ไข หรืออื่นๆ) หากว่าอาวุธนั้นได้ถูกดัดแปลงให้มีความยาวทั้งหมดน้อยกว่า 26 นิ้ว

⁷ The term “destructive device” shall not include any device which is neither designed nor redesigned for use as a weapon; any device, although originally designed for use as a weapon, which is redesigned for use as a signaling, pyrotechnic, line throwing, safety, or similar device; surplus ordnance sold, loaned, or given by the Secretary of the Army pursuant to the provisions of section 4684 (2), 4685, or 4686 of title 10; or any other device which the Attorney General finds is not likely to be used as a weapon, is an antique, or is a rifle which the owner intends to use solely for sporting, recreational or cultural purposes.

⁸ (5) The term “shotgun” means a weapon designed or redesigned, made or remade, and intended to be fired from the shoulder and designed or redesigned and made or remade to use the energy of an explosive to fire through a smooth bore either a number of ball shot or a single projectile for each single pull of the trigger.

⁹ (6) The term “short-barreled shotgun” means a shotgun having one or more barrels less than eighteen inches in length and any weapon made from a shotgun (whether by alteration, modification or otherwise) if such a weapon as modified has an overall length of less than twenty-six inches.

(7) คำว่า “ปืนไรเฟิล”¹⁰ (rifle) หมายความว่า อาวุธที่ออกแบบหรือถูกออกแบบ ทำหรือทำใหม่ และตั้งใจที่จะใช้ยิงจากหัวไหล่ และออกแบบหรือออกแบบใหม่และทำหรือทำใหม่เพื่อใช้พลังงานจากวัตถุระเบิด เพื่อยิงกระสุนนัดเดียวผ่านปากกระบอกปืนไรเฟิลในการเหนี่ยวไกปืนแต่ละครั้ง

(8) คำว่า “ปืนไรเฟิลลำกล้องสั้น”¹¹ (short-barreled rifle) หมายความว่า ปืนไรเฟิลที่มีลำกล้องหนึ่งหรือมากกว่านั้นสั้นกว่า 16 นิ้ว และอาวุธใดๆที่ทำจากปืนไรเฟิล (ไม่ว่าจะทำโดยการดัดแปลง แก๊ซ หรือ อื่นๆ) ถ้าอาวุธนั้นๆได้ถูกดัดแปลงให้มีความยาวทั้งหมดน้อยกว่า 26 นิ้ว

(9) คำว่า “ผู้นำเข้า”¹² หมายถึง ผู้ใดที่มีส่วนร่วมในธุรกิจนำเข้าหรือนำอาวุธปืนหรืออาวุธเข้ามาในสหรัฐอเมริกา เพื่อวัตถุประสงค์ในการขายหรือจำหน่าย และคำว่า “ผู้นำเข้าที่ได้รับใบอนุญาต” หมายถึง ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตภายใต้บทบัญญัติของบทนี้

(10) คำว่า “ผู้ผลิต”¹³ หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจผลิตอาวุธปืนหรืออาวุธ เพื่อวัตถุประสงค์ในการขายหรือจำหน่าย และคำว่า “ผู้ผลิตที่ได้รับใบอนุญาต” หมายถึง ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตภายใต้บทบัญญัติของบทนี้

¹⁰ (7) The term “rifle” means a weapon designed or redesigned, made or remade, and intended to be fired from the shoulder and designed or redesigned and made or remade to use the energy of an explosive to fire only a single projectile through a rifled bore for each single pull of the trigger.

¹¹ (8) The term “short-barreled rifle” means a rifle having one or more barrels less than sixteen inches in length and any weapon made from a rifle (whether by alteration, modification, or otherwise) if such weapon, as modified, has an overall length of less than twenty-six inches.

¹² (9) The term “importer” means any person engaged in the business of importing or bringing firearms or ammunition into the United States for purposes of sale or distribution; and the term “licensed importer” means any such person licensed under the provisions of this chapter.

¹³ (10) The term “manufacturer” means any person engaged in the business of manufacturing firearms or ammunition for purposes of sale or distribution; and the term “licensed manufacturer” means any such person licensed under the provisions of this chapter.

(11) คำว่า “ตัวแทนจำหน่าย”¹⁴ หมายถึง (ก) ผู้ใดที่มีส่วนร่วมในธุรกิจขายอาวุธปืนที่ขายส่งหรือขายปลีก (ข) ผู้ใดประกอบธุรกิจอาวุธปืน ซ่อมแซมอาวุธปืน ทำบาร์เรลให้เหมาะสมเก็บสินค้า หรือกลไกที่เหนียวไกปืน หรือ (ค) ผู้ใดเป็นผู้รับจำนำ และคำว่า “ตัวแทนจำหน่ายที่ได้รับใบอนุญาต” หมายถึง ตัวแทนจำหน่ายที่ได้รับใบอนุญาตภายใต้บทบัญญัติของบทนี้

(23) คำว่า “ปืนกล”¹⁵ มีความหมายที่กำหนดไว้ในมาตรา 5845 (b) ของพระราชบัญญัติอาวุธปืนแห่งชาติ (26 U.S.C. 5845 (b))

(24) คำว่า “อุปกรณ์เก็บเสียงอาวุธปืน” (firearm silencer) และ “อุปกรณ์ขจัดเสียงอาวุธปืน” (firearm muffler) หมายถึงอุปกรณ์สำหรับทำให้เสียงเงียบ ระบุเสียง หรือลดเสียงของอาวุธปืนรวมถึงชิ้นส่วน การออกแบบหรือออกแบบใหม่ และมีวัตถุประสงค์สำหรับการประกอบหรือประดิษฐ์อุปกรณ์เก็บเสียงอาวุธปืนหรืออุปกรณ์ขจัดเสียงอาวุธปืนและส่วนใดส่วนหนึ่งที่ใช้ในการประกอบหรือการประดิษฐ์ดังกล่าว¹⁶

(28) คำว่า “ปืนไรเฟิลกึ่งอัตโนมัติ”¹⁷ (Semiautomatic Rifle) หมายถึง ปืนไรเฟิลที่สามารถยิงซ้ำโดยพลังงานของกลไกปืนในการถอดด้ามและบรรจุกระสุนรอบใหม่ และใช้การเหนียวไกในการยิงของแต่ละด้าม

¹⁴ (11) The term "dealer" means (A) any person engaged in the business of selling firearms at wholesale or retail, (B) any person engaged in the business of repairing firearms or of making or fitting special barrels, stocks, or trigger mechanisms to firearms, or (C) any person who is a pawnbroker. The term "licensed dealer" means any dealer who is licensed under the provisions of this chapter.

¹⁵ (23) The term “machinegun” has the meaning given such term in section 5845(b) of the National Firearms Act (26 U.S.C. 5845 (b)).

¹⁶ (24) The terms “firearm silencer” and “firearm muffler” mean any device for silencing, muffling, or diminishing the report of a portable firearm, including any combination of parts, designed or redesigned, and intended for use in assembling or fabricating a firearm silencer or firearm muffler, and any part intended only for use in such assembly or fabrication.

¹⁷ (28) The term “semiautomatic rifle” means any repeating rifle which utilizes a portion of the energy of a firing cartridge to extract the fired cartridge case and chamber the next round, and which requires a separate pull of the trigger to fire each cartridge.

(29) คำว่า “ปืนสั้น”¹⁸ (Handgun) หมายถึง

(a) อาวุธที่มีพานท้ายปืนสั้นและถูกออกแบบให้สามารถจับและยิงโดยใช้มือเพียงข้างเดียว และ

(b) ชิ้นส่วนใดๆที่สามารถประกอบเป็นอาวุธปืนตาม (ก) ได้

(4) การขออนุญาต มาตรา 923

(a) ¹⁹ ไม่มีบุคคลใดจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจนำเข้า ผลิต หรือจัดจำหน่ายอาวุธปืนหรือนำเข้า ผลิต หรือจัดจำหน่ายกระสุน จนกว่าจะได้มีคำขอและได้รับอนุญาตจากคณะรัฐมนตรีให้กระทำการดังกล่าวได้ สำหรับคำขอจะเป็นไปตามรูปแบบและข้อมูลที่จำเป็น สำหรับการพิจารณาความเหมาะสมที่จะได้รับใบอนุญาตตามที่คณะรัฐมนตรีระบุไว้เท่านั้น รวมทั้งมีรูปถ่ายและลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ขอด้วย ผู้ขอแต่ละคนต้องเสียค่าธรรมเนียมในการรับใบอนุญาต และต้องเสียค่าธรรมเนียมที่แยกออกมาอีกส่วนหนึ่งสำหรับแต่ละธุรกิจที่ผู้ขอทำอยู่

(d)(1) คำขอใดที่ยื่นตามอนุมาตรา (a) หรือ (b) ของมาตรานี้จะต้องได้รับการอนุมัติถ้า

(A) ผู้ขอมีอายุยี่สิบเอ็ดปีหรือมากกว่านั้น²⁰

(B) ผู้ขอ (รวมถึงในกรณีที่บริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือสมาคมใด ที่บุคคลซึ่งครอบครองทางตรงหรือทางอ้อม มีอำนาจโดยตรงหรือเป็นเหตุให้เกิดการจัดการหรือนโยบายของบริษัท

¹⁸ (29) The term “handgun” means—

(A) a firearm which has a short stock and is designed to be held and fired by the use of a single hand; and

(B) any combination of parts from which a firearm described in subparagraph (A) can be assembled.

¹⁹ § 923 – Licensing

(a) No person shall engage in the business of importing, manufacturing, or dealing in firearms, or importing or manufacturing ammunition, until he has filed an application with and received a license to do so from the Secretary. The application shall be in such form and contain only that information necessary to determine eligibility for licensing as the Secretary shall by regulation prescribe and shall include a photograph and fingerprints of the applicant. Each applicant shall pay a fee for obtaining such a license, a separate fee being required for each place in which the applicant is to do business, as follows:

²⁰ (d)(1) Any application submitted under subsection (a) or (b) of this section shall be approved if—

(A) the applicant is twenty-one years of age or over;

ห้างหุ้นส่วน หรือสมาคม) ไม่ต้องห้ามในการขนส่ง จัดส่ง หรือรับอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน ในทางการค้าระหว่างรัฐหรือชาวต่างชาติ ภายใต้มาตรา 922(g) และ (n) ของบทนี้²¹

(C) ผู้ขอมิได้จงใจละเมิดบทบัญญัติใดของบทนี้หรือข้อบังคับที่ออกตามบทนี้²²

(D) ผู้ขอมิได้จงใจไม่เปิดเผยข้อมูลที่จำเป็น หรือแสดงข้อความอันเป็นเท็จที่สำคัญเกี่ยวกับคำขอของผู้ขอ²³

(E) ผู้ขอมีที่อยู่ในรัฐ (i) สถานที่ดำเนินธุรกิจตามใบอนุญาตภายใต้บทนี้ หรือสถานที่ที่ตั้งใจจะดำเนินธุรกิจภายในระยะเวลาอันสมควร หรือในกรณีของผู้สะสม สถานที่ที่ดำเนินการสะสมตามใบอนุญาตภายใต้บทนี้ หรือสถานที่ที่ตั้งใจจะดำเนินการสะสมภายในระยะเวลาอันสมควร²⁴

(F) ผู้ขอจะต้องรับรองว่า²⁵

(i) การดำเนินธุรกิจตามใบอนุญาตไม่ต้องห้ามจากรัฐ หรือกฎหมายท้องถิ่น ในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตตั้งอยู่

²¹ (B) the applicant (including, in the case of a corporation, partnership, or association, any individual possessing, directly or indirectly, the power to direct or cause the direction of the management and policies of the corporation, partnership, or association) is not prohibited from transporting, shipping, or receiving firearms or ammunition in interstate or foreign commerce under section 922(g) and (n) of this chapter;

²² (C) the applicant has not willfully violated any of the provisions of this chapter or regulations issued thereunder;

²³ (D) the applicant has not willfully failed to disclose any material information required, or has not made any false statement as to any material fact, in connection with his application;

²⁴ (E) the applicant has in a State (i) premises from which he conducts business subject to license under this chapter or from which he intends to conduct such business within a reasonable period of time, or (ii) in the case of a collector, premises from which he conducts his collecting subject to license under this chapter or from which he intends to conduct such collecting within a reasonable period of time;

²⁵ (F) the applicant certifies that—

(i) the business to be conducted under the license is not prohibited by State or local law in the place where the licensed premise is located;

(ii)(I) within 30 days after the application is approved the business will comply with the requirements of State and local law applicable to the conduct of the business; and

(II) the business will not be conducted under the license until the requirements of State and local law applicable to the business have been met; and

(ii)(I) ภายใน 30 วัน หลังจากที่ได้รับอนุญาต ธุรกิจจะต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ และกฎหมายท้องถิ่นที่ใช้บังคับเพื่อดำเนินธุรกิจ และ

(II) ธุรกิจตามใบอนุญาตจะไม่ดำเนินการจนกว่าจะมีนโยบายของรัฐและกฎหมายท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนั้น....

(G) ²⁶ ในกรณีคำขอที่ได้รับอนุญาตเป็นของผู้จำหน่าย ผู้ขอจะต้องรับรองว่า สถานที่เก็บรักษาปืนมีความปลอดภัย หรืออุปกรณ์รักษาความปลอดภัยจะสามารถใช้ได้ในพื้นที่อาวุธปืนจะขายตามใบอนุญาตให้แก่บุคคลที่ไม่ได้รับใบอนุญาต (ยกเว้นสถานที่เก็บรักษาปืนมีความปลอดภัย หรืออุปกรณ์รักษาความปลอดภัยใช้งานไม่ได้ชั่วคราว เพราะสูญหาย ขายให้กับลูกค้าเรียกคืนจากผู้ผลิต หรือเหตุผลอื่นที่คล้ายกันอยู่นอกเหนือการควบคุมของใบอนุญาต ผู้จำหน่ายจะไม่ได้รับการพิจารณาให้เป็นการละเมิดข้อกำหนดภายใต้ใบอนุญาตนี้ที่จัดให้มีอุปกรณ์ดังกล่าว)

(2) อัยการสูงสุดจะต้องอนุมัติหรือปฏิเสธการขอรับใบอนุญาตภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับ หากอัยการสูงสุดไม่อาจจะดำเนินการได้ภายในเวลาที่กำหนด ผู้ขออาจจะดำเนินการตามส่วน 1361 ของหัวข้อ 28 เพื่อบังคับให้อัยการทำหน้าที่ หากอัยการสูงสุดอนุมัติตามคำขอของผู้ขอจะออกใบอนุญาต ซึ่งผู้ขอจะต้องเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนด²⁷

²⁶ (G) in the case of an application to be licensed as a dealer, the applicant certifies that secure gun storage or safety devices will be available at any place in which firearms are sold under the license to persons who are not licensees (subject to the exception that in any case in which a secure gun storage or safety device is temporarily unavailable because of theft, casualty loss, consumer sales, backorders from a manufacturer, or any other similar reason beyond the control of the licensee, the dealer shall not be considered to be in violation of the requirement under this subparagraph to make available such a device).

²⁷ (2) The Attorney General must approve or deny an application for a license within the 60 day period beginning on the date it is received. If the Attorney General fails to act within such period, the applicant may file an action under section 1361 of title 28 to compel the Attorney General to act. If the Attorney General approves an applicant's application, such applicant shall be issued a license upon the payment of the prescribed fee.

(5) การเพิกถอนใบอนุญาต มาตรา 923²⁸

(e) คณะรัฐมนตรีอาจเพิกถอนใบอนุญาตที่ออกให้ภายใต้มาตรานี้ หากทราบหรือมีโอกาสรู้ว่า ผู้ถือใบอนุญาตนั้นมีเจตนาจะฝ่าฝืนข้อกำหนดใดๆ ในบทนี้หรือกฎเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีระบุไว้ในบทนี้

(6) บทลงโทษ มาตรา 924

(a) (1) นอกเหนือจากที่ระบุในอนุมาตรา (b), (c) หรือ (f) ของมาตรานี้ หรือในมาตรา 929 บุคคลใดก็ตาม

(A) จงใจปลอมเอกสารหรือแสดงข้อมูลที่บทนี้กำหนดให้เก็บไว้ในบันทึกของผู้ที่ได้รับอนุญาตในบทนี้ ข้อมูลที่ใช้กับใบอนุญาต ข้อยกเว้น หรือการช่วยเหลือ ภายใต้ข้อกำหนดของบทนี้ที่เป็นเท็จ²⁹

(B) จงใจฝ่าฝืนอนุมาตรา (a) (4) (f) (k) (r) (v) หรือ (w) ของมาตรา 922³⁰

(C) จงใจนำเข้า นำมายังสหรัฐอเมริกา หรือครอบครองอาวุธปืนหรือกระสุนที่ฝ่าฝืนมาตรา 922 (1) หรือ³¹

(D) จงใจฝ่าฝืนข้อกำหนดของบทนี้ จะถูกปรับภายใต้ title นี้ จำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ³²

²⁸ (e) The Secretary may, after notice and opportunity for hearing, revoke any license issued under this section if the holder of such license has willfully violated any provision of this chapter or any rule or regulation prescribed by the Secretary under this chapter. The Secretary may, after notice and opportunity for hearing, revoke the license of a dealer who willfully transfers armor piercing ammunition. The Secretary's action under this subsection may be reviewed only as provided in subsection (f) of this section.

²⁹ § 924. – Penalties

(a)(1) Except as otherwise provided in this subsection, subsection (b), (c), or (f) of this section, or in section 929, whoever—

(A) knowingly makes any false statement or representation with respect to the information required by this chapter to be kept in the records of a person licensed under this chapter or in applying for any license or exemption or relief from disability under the provisions of this chapter;

³⁰ (B) knowingly violates subsection (a)(4), (f), (k), (r), (v), or (w) of section 922;

³¹ (C) knowingly imports or brings into the United States or any possession thereof any firearm or ammunition in violation of section 922(l); or

³² (D) willfully violates any other provision of this chapter, shall be fined under this title, imprisoned not more than five years, or both.

(2) ผู้ใดจงใจฝ่าฝืนอนุมาตรา (a) (6) (d) (g) (h) (i) (j) หรือ (o) ของมาตรา 922 จะถูกปรับตามที่กำหนดในหัวข้อนี้ ถูกจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ³³

(3) ผู้แทนจำหน่าย ผู้นำเข้า ผู้ผลิต หรือนักสะสมที่ได้รับอนุญาตใดๆ ที่จงใจ

(A) จงใจปลอมเอกสารหรือแสดงข้อมูลที่บ่อนทำลายที่กำหนดให้เก็บไว้ในบันทึกของผู้ที่ได้รับอนุญาตที่เป็นเท็จ

(B) ฝ่าฝืน อนุมาตรา (m) ของมาตรา 922 จะถูกปรับตามที่กำหนดในหัวข้อนี้ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับ³⁴

(4) ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 922 (q) จะถูกปรับตามที่กำหนดในหัวข้อนี้ ถูกจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาจำคุกที่ถูกกำหนดภายใต้ย่อหน้านี้จะไม่เกิดขึ้นพร้อมกับระยะเวลาจำคุกภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายอื่น ยกเว้นกรณีจำคุกไม่เกิน 5 ปี ที่เกิดจากย่อหน้านี้ การฝ่าฝืนมาตรา 922 (q) ถือว่าเป็นการลงโทษสถานเบา³⁵

(5) ผู้ใดที่จงใจฝ่าฝืนอนุมาตรา (s) หรือ (t) ของมาตรา 922 จะถูกปรับตามที่กำหนดในหัวข้อนี้ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

³³ (2) Whoever knowingly violates subsection (a)(6), (d), (g), (h), (i), (j), or (o) of section 922 shall be fined as provided in this title, imprisoned not more than 10 years, or both.

³⁴ (3) Any licensed dealer, licensed importer, licensed manufacturer, or licensed collector who knowingly –

(A) makes any false statement or representation with respect to the information required by the provisions of this chapter to be kept in the records of a person licensed under this chapter, or

(B) violates subsection (m) of section 922, shall be fined under this title, imprisoned not more than one year, or both.

³⁵ (4) Whoever violates section 922(q) shall be fined under this title, imprisoned for not more than 5 years, or both. Notwithstanding any other provision of law, the term of imprisonment imposed under this paragraph shall not run concurrently with any other term of imprisonment imposed under any other provision of law. Except for the authorization of a term of imprisonment of not more than 5 years made in this paragraph, for the purpose of any other law a violation of section 922(q) shall be deemed to be a misdemeanor.

(b) ผู้ใดจงใจกระทำความผิดที่มีบทลงโทษเกิน 1 ปี หรือรู้หรือมีเหตุอันน่าเชื่อถือว่า จะถูกจำคุกเกิน 1 ปี หากก่อคดีนั้นทำการขนลงเรือ ขนส่ง หรือรับอาวุธปืนหรือกระสุนระหว่างรัฐ หรือระหว่างประเทศจะถูกปรับตามบทนี้กำหนด จำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ³⁶

(7) โทษการครอบครองอาวุธปืนและอาวุธอันตรายในสถานที่ราชการ มาตรา 930

(a) นอกเหนือจากที่ระบุใน (d) บุคคลใดจงใจครอบครองหรือมีเหตุให้แสดงอาวุธปืนหรือวัตถุอันตรายอื่นๆ ภายในสถานที่ราชการ (เว้นแต่สถานที่ของศาล) หรือพยายามที่จะกระทำเช่นนั้น จะถูกปรับภายใต้บทนี้หรือถูกจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ³⁷

(b) บุคคลใดจงใจหรือพยายามครอบครองหรือแสดงอาวุธปืนหรืออาวุธอันตรายในสถานที่ราชการ โดยมีเวลาใช้อาวุธนั้นก่อคดีอาชญากรรมจะถูกปรับตามบทนี้กำหนดหรือถูกจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ³⁸

(c) บุคคลที่ฆ่าหรือพยายามฆ่าบุคคลใดๆ ในการฝ่าฝืนอนุมาตรา (a) หรือ (b) หรือในการประทะกัน ณ สถานที่ราชการที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธปืนหรืออาวุธอันตรายจะถูกลงโทษตามที่ระบุในมาตรา 1111 มาตรา 1112 และมาตรา 1113³⁹

³⁶ (5) Whoever knowingly violates subsection (s) or (t) of section 922 shall be fined under this title, imprisoned for not more than 1 year, or both.

(b) Whoever, with intent to commit therewith an offense punishable by imprisonment for a term exceeding one year, or with knowledge or reasonable cause to believe that an offense punishable by imprisonment for a term exceeding one year is to be committed therewith, ships, transports, or receives a firearm or any ammunition in interstate or foreign commerce shall be fined under this title, or imprisoned not more than ten years, or both.

³⁷ § 930. Possession of firearms and dangerous weapons in Federal facilities –

(a) Except as provided in subsection (d), whoever knowingly possesses or causes to be present a firearm or other dangerous weapon in a Federal facility (other than a Federal court facility), or attempts to do so, shall be fined under this title or imprisoned not more than 1 year, or both.

³⁸ (b) Whoever, with intent that a firearm or other dangerous weapon be used in the commission of a crime, knowingly possesses or causes to be present such firearm or dangerous weapon in a Federal facility, or attempts to do so, shall be fined under this title or imprisoned not more than 5 years, or both.

³⁹ (c) A person who kills or attempts to kill any person in the course of a violation of subsection (a) or (b), or in the course of an attack on a Federal facility involving the use of a firearm or other dangerous weapon, shall be punished as provided in sections 1111, 1112, and 1113.

(d) อนุมาตรา (a) ไม่รวมถึง⁴⁰

(1) การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ ตัวแทน หรือลูกจ้างของรัฐ หรือหน่วยงานทางการเมืองที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะเข้าร่วมหรือมีอำนาจที่จะป้องกัน ตรวจสอบ สอบสวน คานินคดีการฝ่าฝืนกฎหมายใดๆ

(2) การครอบครองอาวุธปืนหรืออาวุธอันตรายอื่นๆโดยเจ้าหน้าที่รัฐบาลหรือสมาชิกของกองทัพบกที่ได้รับอำนาจโดยกฎหมาย

(3) การพกพาอาวุธปืนหรืออาวุธอันตรายอื่นๆในสถานที่ราชการเนื่องจากวัตถุประสงค์ในการล่าสัตว์หรือตามวัตถุประสงค์อื่นที่ถูกต้องตามกฎหมาย

(f) มาตรการนี้ไม่จำกัดอำนาจศาลสหรัฐอเมริกาในการลงโทษหรือการประกาศกฎ ออกคำสั่งข้อจำกัด หรือข้อห้ามในการครอบครองอาวุธในศาลหรือการดำเนินคดีตลอดจนบริเวณที่อยู่ในขอบข่ายของอาคารนั้น⁴¹

3.1.2 ญีปุ่น (Firearm and Sword Possession Control Law 1958)

พระราชบัญญัติควบคุมการครอบครองอาวุธปืนและดาบ 1958 เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืน ประกอบด้วย 5 บท กล่าวคือ บทที่ 1 เป็นบทบัญญัติทั่วไปซึ่งรวมถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมาย (มาตรา 1) คำจำกัดความที่ใช้ในกฎหมาย (มาตรา 2) กิจกรรมที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 3) บทที่ 2 กฎสำหรับการได้รับอนุญาตให้มีอาวุธปืนหรือดาบ บทที่ 3 กฎสำหรับการลงทะเบียนอาวุธปืนและดาบโบราณและการผลิตดาบ บทที่ 4 เป็นบทเบ็ดเตล็ดซึ่งรวมถึงข้อจำกัดในยานพาหนะ การห้ามเลียนแบบอาวุธปืน กฎที่เกี่ยวกับการจัดเก็บชั่วคราว การบันทึกและการจัดเก็บ ค่าธรรมเนียม

⁴⁰ (d) Subsection (a) shall not apply to—

(1) the lawful performance of official duties by an officer, agent, or employee of the United States, a State, or a political subdivision thereof, who is authorized by law to engage in or supervise the prevention, detection, investigation, or prosecution of any violation of law;

(2) the possession of a firearm or other dangerous weapon by a Federal official or a member of the Armed Forces if such possession is authorized by law; or

(3) the lawful carrying of firearms or other dangerous weapons in a Federal facility incident to hunting or other lawful purposes.

⁴¹ (f) Nothing in this section limits the power of a court of the United States to punish for contempt or to promulgate rules or orders regulating, restricting, or prohibiting the possession of weapons within any building housing such court or any of its proceedings, or upon any grounds appurtenant to such building.

และบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่ในการรายงานการสูญหายหรือถูกขโมยของอาวุธปืนหรือดาบ และ
 สด้าขบพที่ 5 ค้าปรับและบทลงโทษในการละเมิดกฎหมาย⁴² โดยกฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์
 เพื่อกำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัยที่จำเป็น สำหรับการป้องกันอันตรายที่เกี่ยวข้องกับการ
 ครอบครองและการใช้อาวุธปืนและดาบ⁴³

(1) ความหมายของคำว่า “อาวุธปืน”

มาตรา 2 บัญญัตินิยามของคำว่า “อาวุธปืน” และ “ดาบ” และกำหนดขอบเขตของ
 กฎหมายนี้ “อาวุธปืน” ได้แก่ ปืนพก ปืนไรเฟิลทหาร ปืนกล ปืนที่มีลำกล้องขนาดใหญ่ ปืนล่าสัตว์
 หรือปืนอื่นที่ใช้ดินปืนหรือปืนลมไรเฟิล (รวมไปถึงสิ่งที่ใช้แก๊สอัดอากาศ) ที่ซึ่งบรรจุกระสุนโลหะ⁴⁴

(2) การห้ามการครอบครอง

มาตรา 3 ห้ามมิให้ผู้ใดมีอาวุธปืนและดาบ เว้นแต่บุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย
 หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 3-4 ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าอาวุธปืน เว้นแต่รัฐบาลของรัฐ รัฐบาลท้องถิ่น หรือผู้ที่
 ได้รับอนุญาตให้นำเข้า สำหรับการบังคับใช้กฎหมายหรือกีฬา

มาตรา 3-7 ห้ามมิให้ผู้ใดโอนหรือให้ยืมอาวุธปืนหรือดาบกับบุคคลอื่น เว้นแต่ทั้งสอง
 ฝ่ายจะได้รับอนุญาตให้ครอบครอง

มาตรา 3-13 ห้ามมิให้ผู้ใดยิงปืนในสถานที่สาธารณะหรือขนส่งสาธารณะ เว้นแต่
 เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจะต้องยิงปืนสำหรับการปฏิบัติหน้าที่

⁴² Mark Alleman. “The Japanese Firearm and Sword Possession Control Law : Translator’s Introduction. p. 167.

⁴³ Article 1 This Law sets forth safety regulations necessary for the prevention of harm related to the possession and use of firearms and swords.

⁴⁴ Article 2 Under this law, a firearm is any handgun, military rifle, machine gun, large caliber gun, hunting gun, or any other gun using gunpowder or any air rifle (including those using pressurized gas) which discharges metal bullets.

(3) การอนุญาตในการครอบครองอาวุธปืน

การอนุญาต

มาตรา 4⁴⁵ บุคคลผู้ซึ่งตกอยู่ภายใต้ประโยคใดดังต่อไปนี้ จะได้มาซึ่งการครอบครองอาวุธปืนหรือดาบ แต่โดยได้รับใบอนุญาตสำหรับการครอบครองจากคณะกรรมการด้านความปลอดภัยสาธารณะระดับจังหวัดซึ่งมีอำนาจเหนือบุคคลในท้องถิ่นนั้น

(1) บุคคลผู้ประสงค์จะครอบครองปืนล่าสัตว์หรือปืนลมล่าสัตว์ ปืนทำลายสัตว์ที่เป็นอันตรายหรือการฝึกยิง⁴⁶

(2) บุคคลซึ่งใช้เพื่อป้องกันชีวิต ทำให้รู้สึกลึกซึ้งหรือการฆ่าสัตว์หรือในการตกปลา ก่อสร้างหรืออุตสาหกรรมอื่นๆ แสวงหาเพื่อจะครอบครองปืนยิงสายกู่ภัย ปืนยิงสัญญาณช่วยเหลือ ปืนส่งสัญญาณล่าปลาวาฬ ปืนก่อสร้าง ปืนประเภทยิงปล่อยเชือกหรือปืนอื่นๆ ที่จำเป็นเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมอื่นๆ ตามที่กำหนดโดยคณะรัฐมนตรี⁴⁷

(3) บุคคลที่ประสงค์จะครอบครองอาวุธปืนที่จำเป็นเพื่อใช้ในการวิจัย หรือทดสอบตามที่กำหนดโดยคณะรัฐมนตรี⁴⁸

⁴⁵ Article 4 A person who falls under any one of the following clause shall, for each firearm or sword sought to be possessed, obtain permission for possession from the Prefectural Public Safety Commission having jurisdiction over the person's address:

⁴⁶ (1) a person intending to possess a hunting gun or air gun for use in hunting, the destruction of harmful animals, or target practice;

⁴⁷ (2) a person, who, for use in lifesaving, anesthetizing or butchering animal, or in the fishing, construction, or other industries, seeks to possess a gun for firing rescue lines a gun for firing rescue signals, a gun for anesthetizing or butchering animals, a whaling gun, a harpoon gun, a whaling signal gun, a construction-type nail gun, a construction-type line discharge gun, or other gun necessary for use in another industry as prescribed by Cabinet Order;

⁴⁸ (3) a person intending to possess a gun necessary for use in research or testing prescribed by Cabinet Order;

(4) บุคคลผู้ต้องการครอบครองปืนลมหรือปืนพกเพื่อใช้สำหรับการแข่งขันยิงปืนพกหรือการแข่งขันยิงปืนลม ซึ่งบุคคลนั้นเป็นนักกีฬาเข้าร่วมในการแข่งขันยิงปืนพกหรือการแข่งขันยิงปืนลมในการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติโดยคำสั่งของคณะรัฐมนตรีตามความเหมาะสมในการเป็นผู้ขอ⁴⁹

(5) บุคคลผู้ถูกแนะนำโดยผู้ที่ถูกกำหนดโดยคำสั่งของคณะรัฐมนตรีตามความเหมาะสมที่จะเป็นผู้ตัดสินในการแข่งขันกีฬาระดับชาติหรือระดับนานาชาติตามขอบเขตที่กำหนดโดยคำสั่งของคณะรัฐมนตรี ผู้ซึ่งต้องการที่จะครอบครองปืนพกหรือปืนส่งสัญญาณเพื่อใช้ในการส่งสัญญาณในการเริ่มแข่งขันในการแข่งกีฬาดังกล่าว⁵⁰

(8) บุคคลผู้ต้องการครอบครองอาวุธปืน หรือดาบ ที่การครอบครองเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในโรงละคร การเต้น หรือ การแสดงสาธารณะอื่นๆ⁵¹

(9) บุคคลผู้ซึ่งต้องการครอบครองอาวุธปืนหรือดาบเพื่อแสดงในงานนิทรรศการหรืองานอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน⁵²

(10) บุคคลผู้ซึ่งต้องการครอบครองอาวุธปืนหรือดาบที่งานแสดงสำหรับประชาชนได้เข้าชมที่พิพิธภัณฑ์หรือ สิ่งก่อสร้างอื่นๆที่คล้ายคลึงกัน⁵³

⁴⁹ (4) a person seeking to possess an air gun or handgun for use in a handgun shooting contest or air gun shooting contest, who is an athlete participating in a handgun shooting contest or an air gun shooting contest at an athletic competition of international scale prescribed by Cabinet Order, or a person recommended by a person prescribed by Cabinet Order as appropriate to be a candidate;

⁵⁰ (5) a person recommended by a person prescribed by Cabinet Order as appropriate to be an umpire in an athletic competition of national or international scope designated by Cabinet Order, who seeks to possess a handgun or signal gun for use as a starting signal in said athletic competition;

⁵¹ (8) a person who seeks to possess a firearm (except a handgun, etc.; same hereinafter in this paragraph) or sword, the possession of which is recognized as unavoidable in theater, dance, or other artistic public performance;

⁵² (9) a person who seeks to possess a firearm or sword for display at an exposition or other similar type of function;

⁵³ (10) a person who seeks to possess a firearm or sword as an exhibit for public viewing at a museum or other similar type of facility.

วรรค 2 คณะกรรมการด้านความปลอดภัยสาธารณะระดับจังหวัดนั้นเมื่อมีความจำเป็นที่จะป้องกันอันตรายที่เกี่ยวข้องกับการเป็นเจ้าของอาวุธปืนหรือดาบ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องได้รับการอนุญาตตามวรรคก่อนนี้หรือภายใต้การได้รับอนุญาตดังกล่าวภายในขอบเขตที่จำเป็น⁵⁴

วรรค 3 การแนะนำโดยบุคคลผู้ได้รับมอบหมายโดยคณะรัฐมนตรีตามวรรค 1 (4) ภายในจำนวนที่กำหนดโดยคณะกรรมการความปลอดภัยแห่งชาติ⁵⁵

วรรค 4 การอนุญาตภายใต้วรรค 1 (4) (8) หรือ (9) ในระยะเวลาที่ถูกกำหนดโดยคณะรัฐมนตรี⁵⁶

วรรค 5 กรณีที่นิติบุคคลมีเจตนาที่จะทำให้ผู้แทน พนักงานเจ้าหน้าที่ ลูกจ้าง หรือคนงานอื่นๆ ที่จะครอบครองอาวุธปืนหรือดาบเพื่อธุรกิจ ตามวรรค 1 ซึ่งมีขั้นตอนที่กำหนดโดยคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีให้นิติบุคคล ผู้แทน พนักงานเจ้าหน้าที่ ลูกจ้าง หรือคนงานอื่นที่ประสงค์จะครอบครองอาวุธปืนหรือดาบต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการด้านความปลอดภัยสาธารณะระดับจังหวัดซึ่งมีอำนาจเหนือสถานที่ทำธุรกิจของนิติบุคคลนั้น⁵⁷

การขออนุญาต

มาตรา 4-2 บุคคลที่ประสงค์จะได้รับอนุญาตตามสองมาตราก่อนหน้านี้ ตามคำสั่งของสำนักนายกรัฐมนตรีต้องยื่นคำร้องขออนุญาตอันประกอบไปด้วยข้อมูลต่อไปนี้ไปยังคณะกรรมการด้านความปลอดภัยสาธารณะระดับจังหวัดซึ่งมีอำนาจเหนือถิ่นที่อยู่ของบุคคลนั้น หรือในกรณีนิติบุคคลคือสถานที่ประกอบธุรกิจ

⁵⁴ Article 4 2. The Prefectural Public Commission may, when deemed necessary for the prevention of harm related to possession of firearms or swords, attach conditions to the permission under the preceding paragraph or alter said permission to the extent necessary.

⁵⁵ Article 4 3. The recommendations by persons designated by Cabinet Order under paragraph 1 clause 4 shall be within the number prescribed by the National Public Safety Commission.

⁵⁶ Article 4 4. Permission under paragraph 1, clause 4, 8, or 9 shall be for a fixed period of time as determined by Cabinet Order.

⁵⁷ Article 4 5. Where a juridical person intends to cause a representative, agent, employee, or other worker to possess a firearm or sword for business under paragraph 1, according to procedures prescribed by Order of the Office of the Prime Minister, the juridical person's representative, agent, employee, or other worker intending to actually possess the firearm or sword must receive from the Prefectural Public Safety Commission with jurisdiction over the place of business of the juridical person.

- (1) ที่อยู่ ชื่อ และ วันเดือนปีเกิด
- (2) ชนิดของอาวุธปืน หรือดาบ รวมไปถึงชนิดของปืนไรเฟิลล่าสัตว์ตามคำสั่งของ
สำนักนายกรัฐมนตรี

(3) จุดประสงค์ของการครอบครองอาวุธปืนหรือดาบ

(4) ข้อมูลอื่นตามคำสั่งของสำนักนายกรัฐมนตรี⁵⁸

วรรค 2 เอกสารที่ระบุไว้ตามคำสั่งของสำนักนายกรัฐมนตรีจะถูกผนวกเข้ากับการสมัคร
เพื่อขออนุญาตในวรรคก่อนหน้า⁵⁹

มาตรฐานการอนุญาต

มาตรา 5 คณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะจะไม่อนุญาตให้บุคคลอายุต่ำกว่าสิบ
แปดปี คนพิการทางจิต บุคคลที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของยาเสพติด บุคคลที่ไม่มีที่อยู่ถาวร หรืออื่นๆ⁶⁰

(4) สิทธิพิเศษของชาวต่างประเทศที่เข้าร่วมการแข่งขันนานาชาติ

มาตรา 6⁶¹ ชาวต่างชาติซึ่งเข้ามาในประเทศเพื่อร่วมการแข่งขันระดับนานาชาติที่จัดขึ้น
ในญี่ปุ่น ซึ่งต้องใช้อาวุธปืนหรือดาบต้องได้รับใบอนุญาตที่จะครอบครองอาวุธปืนหรือดาบที่จะ

⁵⁸ Article 4-2. A person intending to receive permission under the preceding two Articles, according to an Order of the Office of the Prime Minister, shall submit an application for permission containing the following information to the Prefectural Public Safety Commission having jurisdiction over said person's address, or , in the case of a juridical person, place of business:

(1) Address, name, and date of birth;

(2) Type of firearm or sword (including the types of hunting rifles as prescribed by Order of the Office of the Prime Minister);

(3) Purpose of possession of firearm or sword;

(4) Other information prescribed by Order of the Office of the Prime Minister.

⁵⁹ Article 4-2. 2. Documents as prescribed by Order of the Office of the Prime Minister shall be appended to the application for permission of the preceding paragraph.

⁶⁰ Article 5 The Prefectural Public Safety Commission shall not give permission to: persons under the age of 18; mentally disabled persons; persons under the influence of narcotic drugs or hemp; persons without a permanent residence; etc.

⁶¹ Article 6 A foreign national who enters the country to participate in an international competition held in Japan that use firearms or swords must receive permission to possess the firearm or sword to be used in said international competition from the Prefectural Public Safety Commission having jurisdiction over the location of his or her port entry.

ใช้สำหรับการแข่งขันจากคณะกรรมการด้านความปลอดภัยสาธารณะซึ่งมีอำนาจเหนือที่ตั้งของท่าเรือที่ชาวต่างชาตินั้นเข้ามา

วรรค 2 เมื่อคำร้องขออนุญาตตามวรรคก่อนหน้า คณะกรรมการเพื่อความปลอดภัยสาธารณะจะอนุญาตในระยะเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของคณะรัฐมนตรี⁶²

วรรค 3 มาตรา 4-2 วรรคหนึ่ง จะนำมาใช้กับชาวต่างชาติ ในกรณีเช่นนี้ตลอดทั้งวรรคหนึ่งของมาตรา 4-2 สถานที่ตั้งของท่าเรือสำหรับเข้าประเทศ หรือ ขึ้นฝั่ง สำหรับที่อยู่หรือสถานที่ประกอบธุรกิจของนิติบุคคล⁶³

(5) การพกพาปืนพกอันเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ :

มาตรา 27-3 เจ้าหน้าที่ตำรวจ และตำรวจน้ำ ในการส่งเสริมการสืบสวนอาชญากรรมเกี่ยวกับปืนพก ชิ้นส่วนปืนพกหรือกระสุนปืนพก ต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการด้านความปลอดภัยสาธารณะระดับจังหวัด ซึ่งมีอำนาจเหนือตำแหน่งหัวหน้าของเจ้าหน้าที่นั้นๆ จึงจะสามารถพกพาหรือการให้ยืมปืนพก หรือส่วนประกอบของปืนพกและจะได้รับโดยการพกพากระสุนปืนพกจากบุคคลหนึ่งบุคคลใด อย่างไรก็ตาม ตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้หรือกฎหมายควบคุมปืน⁶⁴

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ญี่ปุ่นนั้นอนุญาตให้ประชาชนมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครองได้เพื่อวัตถุประสงค์ในการกีฬา และการล่าสัตว์ ภายใต้กฎหมายที่ควบคุมอาวุธปืนอย่างเข้มงวด ไม่ว่าจะเป็นใบอนุญาต ประเภทอาวุธปืน ที่สามารถครอบครองได้เพียงปืนยาวไรเฟิลซึ่งสามารถติดกล้องเล็งในระยะไกลและบรรจุกระสุนผ่านแม่กะซีนได้ และปืนยาวลูกซอง โดยมีเงื่อนไขว่าอาวุธปืนทั้งสองชนิดจะต้องไม่สามารถยิงได้แบบอัตโนมัติหรือกึ่งอัตโนมัติ อีกทั้งญี่ปุ่นยังเข้มงวดเรื่องเก็บรักษาอาวุธปืน ซึ่งต้องเก็บในตู้ล็อก และเครื่องกระสุนปืนต้องเก็บแยกต่างหากจาก

⁶² Article 6 2. Upon application for permission under the preceding paragraph, the Prefectural Public Safety Commission shall grant permission for a fixed time period in accordance with Cabinet Order.

⁶³ Article 6 3. Article 4-2 shall be applied to the foreign nationals of paragraph 1. In such a case, throughout paragraph 1 of Article 4-2 substitute “location” of port of entry or disembarkation” for “address or place of business of s juridical person.”

⁶⁴ Article 27-3 Police officers and maritime officers of the peace, in furtherance of the investigation of a crime concerning handguns, etc., handgun parts, or handgun ammunition, having received permission from the Prefectural Public Safety Commission having jurisdiction over the location of the chief of that officer, may receive, by conveyance or loan, a handgun, etc. or handgun part, and may receive by conveyance handgun ammunition from any person, notwithstanding the provisions of this Law or the Gunpowder Control Law.

อาวุธปืนไม่สามารถเก็บในตู้เดียวกัน โดยมีการทำแผนที่ตู้เก็บปืนและเครื่องกระสุนปืนให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจโดยละเอียดว่าเก็บไว้ในบริเวณใดของบ้าน ถ้าหากมีการเคลื่อนย้ายตู้ล็อกดังกล่าว ต้องมีการทำแผนผังใหม่ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกด้วย โดยเจ้าหน้าที่จะมาทำการตรวจสอบทุกปี

ด้านการขอใบอนุญาตครอบครองนั้นผู้ปุ่นมีการเข้าอบรมทั้งวัน มีการสอบทั้งภาคทฤษฎี กล่าวคือ สอบข้อเขียน และภาคปฏิบัติ กล่าวคือมีการทดสอบในสนามยิงปืน ต้องผ่านการทดสอบด้านสุขภาพจิต และต้องผ่านการตรวจสอบประวัติอย่างเข้มงวดโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวต้องกระทำซ้ำใหม่ทุกๆสามปี

ด้านการพกพาอาวุธปืนนั้นโดยหลักคือ ต้องห้าม เว้นแต่ว่าผู้ครอบครองจะได้รับอนุญาตที่จะใช้อาวุธปืนหรือมีเหตุผลอื่นที่ถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อได้รับอนุญาตผู้ครอบครองอาวุธปืนจะต้องปิดบัง (ซ่อนเร้น) อาวุธปืนดังกล่าว หรือใส่ไว้ในที่เก็บอาวุธปืน และอาวุธปืนนั้นต้องไม่มีกระสุนปืนบรรจุอยู่ เมื่อผู้ครอบครองอาวุธปืนพกพาอาวุธปืนจะต้องพกพาใบอนุญาตติดตัวไปด้วย กรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจร้องขอที่จะตรวจสอบ

เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจที่จะควบคุมการครอบครองอาวุธปืน เมื่อมีความสงสัยที่สมเหตุสมผลว่าบุคคลใดพกพาอาวุธปืนหรืออาจจะก่อภัยคุกคามชีวิตหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น หรือความสงบสุขของสาธารณะ โดยตัดสินจากพฤติกรรมที่ผิดปกติหรือพฤติกรรมประกอบหากเจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นการจำเป็นสามารถสั่งให้นำอาวุธปืนมาตรวจสอบได้ อาวุธปืนจะถูกส่งให้กับเจ้าของภายในระยะเวลา 5 วันนับแต่วันส่งมอบอาวุธปืนให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเว้นแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่าการครอบครองนั้นผิดกฎหมาย

กรณีเกิดภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ที่กระทบต่อความสงบของสาธารณะ คณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะอาจห้ามหรือจำกัดการพกพาอาวุธปืนซึ่งได้รับใบอนุญาต โดยจำกัดสถานที่และจำกัดระยะเวลาโดยการออกประกาศ คณะกรรมการอาจสั่งผู้ถืออาวุธปืนในพื้นที่ส่งอาวุธปืนมาและเก็บอาวุธปืนเหล่านั้นไว้จนกระทั่งประกาศดังกล่าวสิ้นสุดลงกับ ประกาศนั้นต้องได้รับการอนุมัติจากสภาจังหวัดภายใน 7 วันนับจากวันประกาศ

3.1.3 อังกฤษ (Firearms (Amendment) Act 1988)

มาตรา 1 (1) มาตรา 5 ของพระราชบัญญัติอาวุธปืน ค.ศ. 1968 (ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้เรียกว่า กฎหมายแม่บท) ฉบับนี้มีขึ้นเพื่อกำหนดระเบียบเพิ่มเติมเพื่อขยายความเกี่ยวกับการครอบครองและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ลักษณะอาวุธปืนต้องห้าม

ซึ่งหมายความว่ารวมถึงอาวุธปืนและกระสุนปืนที่ครอบครองได้มา ผลิต ขาย หรือโอน ซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย⁶⁵

(2) วรรค (a) ของอนุมาตรา (1) ให้ใช้ความแทนที่ว่า “(a) อาวุธใดๆ ก็ตามที่ได้รับการออกแบบหรือดัดแปลงให้ยิงครั้งละ 2 นัด หรือมากกว่าโดยไม่ต้องเหนี่ยวไกซ้ำ⁶⁶

(ab) ปืนพกยาวประเภท self-loading หรือ pump action แทน ปืนพกยาวที่มีลำกล้องสำหรับบรรจุของกระสุนขนาด .22⁶⁷

(ac) ปืนประเภท self-loading หรือ pump-action smooth-bore ซึ่งไม่ใช่ขนาด .22 และมีความยาวกระบอกปืนน้อยกว่า 24 นิ้ว หรือความยาวรวมน้อยกว่า 40 นิ้ว⁶⁸

(ad) ปืนพกประเภท smooth-bore แทน ปืนพกที่มีลำกล้องสำหรับบรรจุของกระสุนขนาด 9 มม. หรือบรรจุกระสุนที่ปลายของกระสุนแต่ละซอง⁶⁹

(ae) อุปกรณ์ยิงจรวดหรือดินปืน สำหรับปล่อยหัวจรวดแทน อุปกรณ์ยิงหรือดินปืนที่ได้รับการออกแบบเพื่อการยิงเป็นแนว หรือเพื่อวัตถุประสงค์ด้านเทคนิคความร้อนหรือเพื่อเป็นอุปกรณ์ส่งสัญญาณ”⁷⁰

⁶⁵ Section 1.—(1) Section 5 of the Firearms Act 1968 (in this Act referred to as Prohibited "the principal Act") shall have effect with the following amendments the weapons and purpose of which is to extend the class of prohibited weapons and ammunition, that is to say weapons and ammunition the possession, 1968 C. 27. purchase, acquisition, manufacture, sale or transfer of which requires the authority of the Secretary of State.

⁶⁶ (2) For paragraph (a) of subsection (1) there shall be substituted—

"(a) any firearm which is so designed or adapted that two or more missiles can be successively discharged without repeated pressure on the trigger;

⁶⁷ (ab) any self-loading or pump-action rifle other than one which is chambered for .22 rim-fire cartridges;

⁶⁸ (ac) any self-loading or pump-action smooth-bore gun which is not chambered for .22 rim-fire cartridges and either has a barrel less than 24 inches in length or (excluding any detachable, folding, retractable or other movable buttstock) is less than 40 inches in length overall;

⁶⁹ (ad) any smooth-bore revolver gun other than one which is chambered for 9mm. rim-fire cartridges or loaded at the muzzle end of each chamber;

⁷⁰ (ae) any rocket launcher, or any mortar, for projecting a stabilised missile, other than a launcher or mortar designed for line-throwing or pyrotechnic purposes or as signalling apparatus;"

(3) สำหรับวรรค (c) ของอนุมาตรา (1) ให้ใช้ความแทนที่ว่า “(c) ของกระสุนใดก็ตามพร้อมกระสุนที่ได้รับการออกแบบให้ระเบิดทันทีหรือก่อนหน้าการยิง กระสุนใดก็ตามที่มีส่วนผสมหรือได้รับการออกแบบหรือดัดแปลงให้มีส่วนผสมเป็นพิษตามที่ระบุในวรรค (b) และหากสามารถใช้กับอาวุธปืนใดก็ตาม ระเบิดมือ ระเบิด หรือจรวด หรือพลอกที่ได้รับการออกแบบให้ระเบิดดังได้กล่าวมาแล้ว”⁷¹

(4) หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เห็นว่าข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติแม่บทเกี่ยวกับอาวุธต้องห้ามหรือกระสุน ควรครอบคลุมถึง⁷²

(a) อาวุธปืนใดก็ตาม (ที่ไม่ใช่อาวุธที่ใช้ทางอากาศ) ซึ่งมีได้ระบุไว้ในอนุมาตรา (1) ของมาตรา (5) ถือว่าเป็นการจำหน่ายที่ผิดกฎหมายในประเทศก่อนปี 1988 และพิจารณาแล้วเห็นว่า

i) มีอันตรายร้ายแรง หรือ

ii) ประกอบด้วยวัสดุที่ตรวจสอบได้ด้วยอุปกรณ์พิสูจน์โลหะ หรือ

(b) กระสุนใดก็ตามที่มีได้ระบุไว้ในอนุมาตรา แต่พิจารณาแล้วเห็นว่า มีอันตรายร้ายแรง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจสั่งให้เพิ่มเติมในอนุมาตราได้ โดยอาจปรับเปลี่ยนคำจำกัดความของอาวุธหรือกระสุนตามระยะเวลาที่กำหนด หรือสั่งการเป็นอย่างอื่น⁷³

⁷¹ (3) For paragraph (c) of subsection (I) there shall be substituted—

"(c) any cartridge with a bullet designed to explode on or immediately before impact, any ammunition containing or designed or adapted to contain any such noxious thing as is mentioned in paragraph (b) above and, if capable of being used with a firearm of any description, grenade, bomb (or other like missile), or rocket or shell designed to explode as aforesaid."

⁷² (4) If it appears to the Secretary of State that the provisions of the principal Act relating to prohibited weapons or ammunition should apply to-

(a) any firearm (not being an air weapon) which is not for the time being specified in subsection (1) of section 5, was not lawfully on sale in Great Britain in substantial numbers at any time before 1988 and appears to him to be—

(i) specially dangerous; or

(ii) wholly or partly composed of material making it not readily detectable by apparatus used for detecting metal objects; or

⁷³ (b) any ammunition which is not for the time being specified in that subsection but appears to him to be specially dangerous, he may by order add it to the weapons or ammunition specified in that subsection whether by altering the description of any weapon or ammunition for the time being there specified or otherwise.

(5) อำนาจในการออกคำสั่งภายใต้อนุมาตรา (4) จะมีผลบังคับใช้ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากแต่ละสภาเท่านั้น⁷⁴

3.1.3.1 การให้คำจำกัดความใหม่สำหรับปืนสั้นที่ได้รับการยกเว้น

มาตรา 2-(1) มาตรา 1 ของพระราชบัญญัติหลักได้รับการแก้ไข โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดให้ต้องมีใบอนุญาตสำหรับปืนสั้นบางประเภท⁷⁵

(2) สำหรับวรรค (a) ของอนุมาตรา (3) (ซึ่งยกเว้นปืนสั้นที่มีความยาวลำกล้องน้อยกว่า 24 นิ้ว) ให้ใช้ความแทนที่ว่า “(a) ปืนสั้นในพระราชบัญญัตินี้ หมายถึง ปืนประเภท smooth-bore (ที่ไม่ใช่ปืนลม) ซึ่ง

- i) มีความยาวลำกล้องน้อยกว่า 24 นิ้ว และเส้นผ่าศูนย์กลางกลางเกิน 2 นิ้ว
- ii) ไม่มีแมกกาซีนหรือมีแมกกาซีนที่ไม่สามารถถอดได้และไม่สามารถ
- iii) บรรจุของกระสุนได้มากกว่า 2 อัน และไม่ใช่ปืนประเภท revolver และ

(3) ภายใต้อนุมาตรา (3) ให้เพิ่ม “(3A) ปืนที่ได้รับการดัดแปลงให้มีแมกกาซีนตามที่ระบุในอนุมาตรา (3) (a) (1) ไม่ถือว่าอยู่ในข้อกำหนด ยกเว้นหากแมกกาซีนตราอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยระบุข้อเท็จจริงว่ามีการผลิตและการดัดแปลงได้รับการรับรอง

⁷⁴ (5) The power to make an order under subsection (4) above shall be exercisable by statutory instrument and no such order shall be made unless a draft of it has been laid before and approved by a resolution of each House of Parliament.

⁷⁵ Section 2.—(1) Section 1 of the principal Act shall have effect with the following amendments the purpose of which is to require a firearm certificate for certain types of shot gun.

(2) For paragraph (a) of subsection (3) (which exempts shot guns with barrels not less than 24 inches in length) there shall be substituted—

"(a) a shot gun within the meaning of this Act, that is to say a smooth-bore gun (not being an air gun) which—

- (i) has a barrel not less than 24 inches in length and does not have any barrel with a bore exceeding 2 inches in diameter;
- (ii) either has no magazine or has a non-detachable magazine incapable of holding more than two cartridges; and
- (iii) is not a revolver gun; and".

(3) After subsection (3) there shall be inserted—

เป็นลายลักษณ์อักษร โดยระบุชื่อบริษัท 1 ใน 2 บริษัทใดก็ได้ที่กล่าวไว้ในมาตรา 58 (1) ของพระราชบัญญัตินี้⁷⁶

3.1.3.2 การออกและต่อไปอนุญาตปืนสั้น

มาตรา 3-(1)มาตรา 28 (1) ของพระราชบัญญัติแม่บท (องค์ประกอบในการออกใบอนุญาตปืนสั้น) ให้ใช้ความแทนที่ว่า “(1) อนุมาตรา (1A) การออกหรือออกใบอนุญาตปืนสั้นกระทำโดยหัวหน้างานของตำรวจหากพิจารณาเห็นว่าผู้ขออนุญาตไม่เป็นภัยต่อสาธารณชน⁷⁷

(1A) จะไม่ออกใบอนุญาตให้ในกรณี

(a) มีเหตุผลเชื่อได้ว่าผู้ขออนุญาตไม่มีสิทธิได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ขออนุญาตไม่สามารถให้เหตุผลอันสมควรในการครอบครองซื้อหรือได้มา

(b) เป็นที่พอใจว่าผู้ขออนุญาตไม่มีเหตุผลอันสมควรในการครอบครอง ซื้อ หรือได้มาโดยวิธีใดๆ⁷⁸

(1B) สำหรับวัตถุประสงค์ของวรรค (b) ของอนุมาตรา (1A) ผู้ขออนุญาตควรมีเหตุผลอันควรหากจะนำไปใช้ในการกีฬาหรือแข่งขันหรือยิงหรือยิงสัตว์ต้องไม่เคยถูกปฏิเสธคำขอตามวรรคดังกล่าว เนื่องจากผู้ขออนุญาตตั้งใจที่จะไม่ใช้ปืนด้วยตนเองและให้ผู้อื่นยืม

⁷⁶ "(3A) A gun which has been adapted to have such a magazine as is mentioned in subsection (3)(a)(ii) above shall not be regarded as falling within that provision unless the magazine bears a mark approved by the Secretary of State for denoting that fact and that mark has been made, and the adaptation has been certified in writing as having been carried out in a manner approved by him, either by one of the two companies mentioned in section 58(1) of this Act or by such other person as may be approved by him for that purpose."

⁷⁷ Section 3.—(1) For section 28(1) of the principal Act (criteria for grant of shot gun certificates) there shall be substituted—

"(1) Subject to subsection (1A) below, a shot gun certificate shall be granted or, as the case may be, renewed by the chief officer of police if he is satisfied that the applicant can be permitted to possess a shot gun without danger to the public safety or to the peace.

⁷⁸ (b) is satisfied that the applicant does not have a good reason for possessing, purchasing or acquiring one.

(2) หลังมาตรา“(2A) ใบอนุญาตปืนสั้นต้องระบุลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของปืน รวมทั้งหมายเลขประจำปืนด้วย”⁷⁹

3.1.3.3 การโอนปืน

มาตรา 4-(1) มาตราฉบับนี้บังคับใช้กับบุคคลต่อไปนี้

(a) ขาย เช่า หรือให้ปืน หรือ

(b) ให้ยืมปืนสั้นมากกว่า 72 ชั่วโมง แก่บุคคลอื่นในสหราชอาณาจักร ผู้ซึ่งไม่ได้จดทะเบียนเป็นตัวแทนจำหน่ายอาวุธปืน หรือบุคคลที่ไม่มีใบอนุญาตปืนสั้น⁸⁰

(2) ผู้โอนต้อง

(a) ปฏิบัติตามข้อกำหนดในใบอนุญาตที่ผู้รับโอนเป็นผู้ทำขึ้น และ

(b) แจ้งเรื่องการโอนแก่หัวหน้างานของตำรวจซึ่งเป็นผู้ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้โอน หรือหัวหน้างานของตำรวจที่ออกใบอนุญาต ภายใน 72 ชั่วโมงหลังโอน

(3)⁸¹ ผู้รับโอนต้องแจ้งเรื่องการรับโอนแก่หัวหน้างานของตำรวจซึ่งเป็นผู้ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้รับโอนภายใน 7 วัน

⁷⁹ (IA) No such certificate shall be granted or renewed if the chief officer of police—

(a) has reason to believe that the applicant is prohibited by this Act from possessing a shot gun; or

(1 B) For the purposes of paragraph (b) of subsection (1 A) above an applicant shall, in particular, be regarded as having a good reason if the gun is intended to be used for sporting or competition purposes or for shooting vermin; and an application shall not be refused by virtue of that paragraph merely because the applicant intends neither to use the gun himself nor to lend it for anyone else to use.

(2) After section 28(2) of the principal Act (form and contents of shot gun certificates) there shall be inserted—

⁸⁰ Section 4.—(I) This section applies where a person—

(a) sells, lets on hire or gives a shot gun; or

(b) lends a shot gun for a period of more than seventy-two hours, to another person in the United Kingdom who is neither a registered firearms dealer nor a person who shows that he is by virtue of the principal Act or this Act entitled to purchase or acquire the shot gun without holding a shot gun certificate.

⁸¹ (3) The transferee shall, within seven days of the transaction, send a notice of the transaction to the chief officer of police who issued his certificate.

(4) หนังสือแจ้งเรื่องธุรกรรมภายใต้อนุมาตรา (2) หรือ (3) ต้องระบุรายละเอียดของปืนสั้น (ให้หมายเลขประจำปืนหากมี) และชี้แจงประเภทของธุรกรรม และชื่อ ที่อยู่ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และต้องโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนหรือบริการรับส่งที่มีการบันทึกการ⁸²

(5) หากฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกินระดับ 5 ของระดับมาตรฐานหรือทั้งจำทั้งปรับ⁸³

3.1.3.4 การยกเลิกการใช้งานอาวุธ

มาตรา 8 สำหรับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติแม่บทและพระราชบัญญัตินี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อน เว้นแต่จะแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่นว่า ปืนไม่สามารถใช้ยิงกระสุนปืนหรือจีปนาวุธอื่นได้ และได้ยกเลิกที่จะเป็นอาวุธปืนในความหมายของพระราชบัญญัตินี้ ถ้า

(b) บริษัทหรือบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตเป็นหนังสือว่า การทำงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธปืน โดยได้รับอนุมัติรัฐมนตรีของรัฐว่า อาวุธนั้นไม่สามารถใช้ยิงกระสุนหรือจีปนาวุธปืนได้⁸⁴

3.1.3.5 ใบอนุญาตอาวุธปืนและปืนสั้น

มาตรา 10-(1) ภายใต้มาตรา 26 (2) (b) ของพระราชบัญญัติแม่บท (กำหนดให้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงในประเด็นต่างๆ ที่บรรจุอยู่ในคำร้องขอใบอนุญาต) ให้เพิ่ม “(c) คำร้องขอมี

⁸² (4) The notice of a transaction under subsection (2) or (3) above shall contain a description of the shot gun in question (giving the identification number if any) and state the nature of the transaction and the name and address of the other person concerned; and any such notice shall be sent by registered post or the recorded delivery service.

⁸³ (5) It is an offence to fail to comply with this section and that offence shall be punishable on summary conviction with imprisonment for a term not exceeding six months or a fine not exceeding level 5 on the standard scale or both.

⁸⁴ Section 8 For the purposes of the principal Act and this Act it shall be presumed, unless the contrary is shown, that a firearm has been rendered weapons incapable of discharging any shot, bullet or other missile, and has consequently ceased to be a firearm within the meaning of those Acts, if—

(b) that company or person has certified in writing that work has been carried out on the firearm in a manner approved by the Secretary of State for rendering it incapable of discharging any shot, bullet or other missile.

ใบอนุญาตทุกใบต้องมีคำรับรองจากผู้ทำการตรวจสอบประเด็นต่างๆ ที่ระบุในวรรค (b) โดยยืนยันว่าได้พิจารณาแล้ว ไม่มีเหตุผลที่ผู้ร้องไม่สมควรได้รับอนุญาตให้ครอบครองอาวุธปืน”⁸⁵

3.1.3.6 การออกใบอนุญาตยกเลิก

มาตรา 11-(1) เมื่อผู้มีใบอนุญาตอาวุธปืนยื่นคำร้องขอมิหรือขอต่ออายุใบอนุญาตเป็นต้นให้ออกหรือต่อได้ไม่เกินระยะเวลาที่ระบุในมาตรา 26(3) ของพระราชบัญญัติแม่บท เพื่อให้หมดลงในระยะเวลาเดียวกันกับใบอนุญาตอาวุธปืน⁸⁶

(2) เมื่อผู้มีใบอนุญาตเป็นต้น หรือเป็นต้นและอาวุธปืน ยื่นคำร้องขอมิใบอนุญาตอาวุธปืน หรือขอต่ออายุใบอนุญาตอาวุธปืน อาจขอให้ออกใบอนุญาตเป็นต้นใหม่ โดยให้เริ่มมีอายุในวันเดียวกับใบอนุญาตอาวุธปืนที่ออกให้ใหม่หรือต่ออายุ ทั้งนี้ ต้องคืนใบอนุญาตเป็นต้นด้วย⁸⁷

(3) เมื่อมีการออกหรือต่อใบอนุญาตเป็นต้น และผู้ร้องได้รับอนุญาตอาวุธในคราวเดียวกัน หรือใบอนุญาตดังกล่าวได้รับการต่ออายุ ผู้ร้องเสียค่าธรรมเนียม 5 ปอนด์ แทนที่ระบุไว้ในมาตรา 32 ของพระราชบัญญัติแม่บท⁸⁸

⁸⁵ Section 10. After section 26(2)(b) of the principal Act (rules requiring verification of matters contained in applications for certificates) there shall be inserted—

"(c) require any application for a certificate to be accompanied by a statement by the person verifying the matters mentioned in paragraph (b) above to the effect that he knows of no reason why the applicant should not be permitted to possess a firearm."

⁸⁶ Section 11.—(1) Where a person who holds a firearm certificate applies for the grant or renewal of a shot gun certificate that certificate may, if he so requests, be granted or renewed for such period less than that specified in or prescribed under section 26(3) of the principal Act as will secure that it ceases to be in force at the same time as the firearm certificate.

⁸⁷ (2) Where a person who holds a shot gun certificate, or both such a certificate and a firearm certificate, applies for the grant of a firearm certificate, or for the renewal of the firearm certificate held by him, he may, on surrendering his shot gun certificate, apply for a new shot gun certificate to take effect on the same day as that on which the firearm certificate is granted or renewed.

⁸⁸ (3) Where a shot gun certificate is granted to a person or such a certificate held by him is renewed and on the same occasion he is granted a firearm certificate or such a certificate held by him is renewed the fee payable on the grant or renewal of the shot gun certificate shall be £5 instead of that specified in section 32 of the principal Act.

(4) อนุมาตรา (3) ให้นำไปรวมไว้ในข้อกำหนดที่อาจได้รับการแก้ไขโดยคำสั่งภายใต้ มาตรา 43 ของพระราชบัญญัติแม่บท⁸⁹

3.1.3.7 การถอดถอนใบอนุญาต

มาตรา 12-(1) เมื่อใบอนุญาตถูกถอดถอนตามมาตรา 30 (1) (a) หรือ (2) ของ พระราชบัญญัติแม่บท หัวหน้างานตำรวจจะแจ้งให้ผู้ถือใบอนุญาตทราบเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ ส่งมอบใบอนุญาตและอาวุธปืนและกระสุนในครอบครองตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาต⁹⁰

(2) หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามที่แจ้งตามอนุมาตรา (1) ถือเป็นการกระทำความผิดอาชญากรรม และจะมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินระดับ 4 ของระดับมาตรฐาน หรือทั้งจำทั้งปรับ⁹¹

(3) เมื่อส่งมอบอาวุธปืนและกระสุนปืนตามที่ได้รับแจ้งตามอนุมาตรา (1) แล้ว⁹²

(a) หากอุทธรณ์สำเร็จจะได้รับมอบอาวุธปืนและกระสุนปืน

(b) หากไม่สำเร็จศาลจะสั่งให้ปลดอาวุธปืนหรือกระสุนปืนตามที่เห็นสมควร

(c) หากคำอุทธรณ์ไม่ได้รับพิจารณาจะมีการปลดอาวุธปืนหรือกระสุน

⁸⁹ (4) Subsection (3) above shall be included in the provisions that may be amended by an order under section 43 of the principal Act.

⁹⁰ Section 12.—(1) Where a certificate is revoked by the chief officer of police under section 30(1)(a) or (2) of the principal Act he may by notice in writing require the holder of the certificate to surrender forthwith the certificate and any firearms and ammunition which are in the holder's possession by virtue of the certificate;

⁹¹ (2) It is an offence to fail to comply with a notice under subsection (1) above; and that offence shall be punishable on summary conviction with imprisonment for a term not exceeding three months or a fine not exceeding level 4 on the standard scale or both.

⁹² (3) Where a firearm or ammunition is surrendered in pursuance of a notice under subsection (1) above, then—

(a) if an appeal against the revocation of the certificate succeeds, the firearm or ammunition shall be returned;

(b) if such an appeal is dismissed, the court may make such order for the disposal of the firearm or ammunition as it thinks fit;

(c) if no such appeal is brought or such an appeal is abandoned, the firearm or ammunition shall be disposed of—

(i) in such manner as the chief officer of police and the owner may agree; or

(ii) in default of agreement, in such manner as the chief officer may decide; but subject, in a case within sub-paragraph (ii), to the provisions of subsection (4) below.

- i) ตามที่เจ้าหน้าที่และเจ้าของจะตกลงกัน หรือ
- ii) หากไม่สามารถตกลงกันได้ให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ตัดสิน
- (4) หัวหน้างานตำรวจจะแจ้งให้เจ้าของปืนทราบเป็นลายลักษณ์อักษรตามมาตรา (3) (c)
- (ii) เจ้าของสามารถยื่นอุทธรณ์ได้ตามมาตรา 44 ของพระราชบัญญัติแม่บท และศาลอาจสั่งไม่รับอุทธรณ์หรือสั่งให้ปลดอาวุธ หากเห็นสมควร⁹³

(5) มาตรา 4 ของมาตรา 30 ของพระราชบัญญัติแม่บท (การส่งมอบใบอนุญาตที่ถูกถอดถอนใบอนุญาตภายใน 21 วัน หรือขยายระยะเวลาหากมีการอุทธรณ์) ไม่มีผลบังคับใช้กับการถอดถอนตามมาตรา (1) (a) หรือ (2) ของมาตราดังกล่าว และมีการยื่นหมายตามมาตรา (1) และวรรค 1 ของตอนที่ 1 และวรรค 1-5 ของตอนที่ 2 ของกำหนดการ 5 มีผลบังคับใช้ตามมาตรา 4 เมื่อมีการอุทธรณ์การถอดถอนใบอนุญาต⁹⁴

3.1.3.8 ผู้ประมูล ผู้פקพา หรือผู้เก็บรักษา

มาตรา 14-(1)⁹⁵ กรณีต่อไปนี้ถือว่าผู้ประมูล ผู้פקพา หรือผู้เก็บรักษาก่ออาชญากรรม

- (a) ไม่ระมัดระวังในการเก็บรักษาอาวุธปืนและกระสุนปืน ตามมาตรา 9 (1) ของพระราชบัญญัติแม่บท บุคคลดังกล่าวหรือบริวารครอบครองโดยไม่มีใบอนุญาต หรือ

⁹³ (4) The chief officer of police shall give the owner notice in writing of any decision under subsection (3)(c)(ii) above, the owner may appeal against that decision in accordance with section 44 of the principal Act and on such an appeal the court may either dismiss the appeal or make such order as to the disposal of the firearm or ammunition as it thinks fit.

⁹⁴ (5) Subsection (4) of section 30 of the principal Act (surrender of revoked certificate within twenty-one days with extension in cases of appeal) shall not apply where the revocation is under subsection (1)(a) or (2) of that section and a notice is served under subsection (1) above; and paragraph 1 of Part I and paragraphs 1 to 5 of Part II of Schedule 5 to that Act (appeal jurisdiction and procedure) shall apply to an appeal under subsection (4) above as they apply to an appeal against the revocation of a certificate.

⁹⁵ Section 14.—(1) It is an offence for an auctioneer, carrier or warehouseman—

(a) to fail to take reasonable precautions for the safe custody of any warehousemen. firearm or ammunition which, by virtue of section 9(1) of the principal Act, he or any servant of his has in his possession without holding a certificate; or

(b) to fail to report forthwith to the police the loss or theft of any such firearm or ammunition.

(2) An offence under this section shall be punishable on summary conviction with imprisonment for a term not exceeding six months or a fine not exceeding level 5 on the standard scale or both.

(b) ไม่รายงานเมื่ออาวุธสูญหายหรือถูกขโมย

(2) อาชญากรรมตามมาตรานี้มีบทลงโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 5 หรือทั้งจำทั้งปรับ

3.1.4 สหพันธรัฐมาเลเซีย (Arms Act, 1960 (Act 206))

มาตรา 2 (1) ในฉบับนี้ นอกจากจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

“อาวุธปืน” หมายถึง อาวุธใดๆ ที่มีลำกล้องยิงให้ตายได้ โดยการบรรจุลูกกระสุนหรือจรวดอย่างอื่นเข้าไปสำหรับยิงออกมาจากปากลำกล้องนั้น และให้หมายรวมถึงอาวุธอื่นที่ออกแบบหรือให้ปรับใช้ หรือสามารถปรับใช้ในการยิงด้วยของเหลวหรือแก๊ส หรือสิ่งอื่นใดที่เป็นอันตรายแก่ชีวิตและทรัพย์สินได้ กับให้หมายรวมถึงปืนลมที่เป็นปืนสั้น ปืนยาว ปืนกล ปืนพก และส่วนประกอบใดๆ ของอาวุธดังกล่าวนี้ กับเครื่องอุปกรณ์ใดๆ ของอาวุธดังกล่าวที่ออกแบบหรือให้ปรับใช้ เพื่อให้เกิดเสียงหรือแสงวับวาวน้อยลง จากการยิงด้วยอาวุธดังกล่าวนี้ด้วย⁹⁶

“ใบอนุญาตอาวุธปืน” หมายถึง ใบอนุญาตที่ออกให้ตามกำหนดไว้ในมาตรา 4⁹⁷

“ใบอนุญาตพกพาอาวุธปืน” หมายถึง การอนุญาตให้พาและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่ออกให้ตามมาตรา 4⁹⁸

“อธิบดีกรมตำรวจ” หมายถึง ผู้บัญชาการตำรวจที่มีอำนาจควบคุมตำรวจแห่งมาเลเซียไม่ว่าในท้องที่ใดหรือรัฐใด⁹⁹

“ปืนสั้น” หมายถึง อาวุธปืนอย่างใดๆ ซึ่งมีความยาวของลำกล้องวัดจากปากกระบอกถึงจุดที่มีการระเบิดในการยิงไม่เกินเก้านิ้ว¹⁰⁰

⁹⁶ “arm” means any lethal barrelled weapon of any description from which any shot, bullet or other missile can be discharged, or which can be adapted for the discharge of any such shot, bullet or other missile, and any weapon of whatever description designed or adapted or which can be adapted for the discharge of any noxious liquid, gas or other thing, and includes an air gun, air pistol, automatic gun, pistol and any component parts of any such weapon, and any accessory to those weapons designed or adapted to diminish the noise or flash caused by firing the weapon;

⁹⁷ “arms licence” means a licence granted under section 4;

⁹⁸ “arms permit” means a permit to carry and use arms and ammunition granted under section 4;

⁹⁹ “Chief Police Officer” includes a Commissioner of Police vested with the control of the Royal Malaysia Police in respect of any area or State;

¹⁰⁰ “pistol” means any arm of which the length of the barrel measured from the muzzle to the point at which the charge is exploded on firing does not exceed nine inches;

(2) ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ซึ่งปกครองโดยอธิบดีกรมตำรวจ นอกเหนือจากอธิบดีกรมตำรวจแห่งรัฐ ซึ่งพื้นที่นั้นตั้งอยู่ กฎหมายฉบับนี้ให้ถือว่าอธิบดีกรมตำรวจแห่งรัฐมีความหมายอย่างเดียวกับอธิบดีตำรวจผู้ปกครองพื้นที่นั้น¹⁰¹

หลักเกณฑ์การขออนุญาตมีและพกพา ในการขออนุญาตเกี่ยวกับอาวุธปืนจะมี 2 ลักษณะ คือ การขออนุญาตมีอาวุธปืน และการขออนุญาตพกพาและใช้อาวุธปืน

มาตรา 3 (1) ตามกฎหมายฉบับนี้และกฎข้อบังคับใดๆ ที่ออกตามกฎหมายฉบับนี้จะไม่มีการใดที่มีสิทธิครอบครอง ยึดถือ หรือควบคุมซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนใดๆ นอกจากจะได้เป็นผู้ถือใบอนุญาตอาวุธปืนที่ออกให้แก่เขาตามมาตรา 4¹⁰²

(2) กรณีตามมาตรา 3 (1) บุคคลอาจมีหรือใช้อาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนได้ภายในขอบเขตของการอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมายที่ออกให้แก่เขาตามมาตรา 4

ทั้งนี้ จะมีผลบังคับเป็นใบอนุญาตอาวุธปืนในส่วนที่เกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่ออกให้แก่บุคคลอื่นบางคนด้วย¹⁰³

แต่อย่างไรก็ตาม มาตรา 6 ได้บัญญัติเป็นข้อยกเว้นของมาตรา 3 ไว้ คือ

มาตรา 6 (1) มาตรา 3 จะไม่ใช้บังคับแก่พระราชอาชญา หรือผู้ปกครองรัฐ หรือเจ้าผู้ครองนครแห่งรัฐใดๆ ...

(2) ภายใต้บังคับมาตรา 3...

¹⁰¹ (2) In relation to an area which is administered by a Chief Police Officer other than the Chief Police Officer of the State within which the area is situate references in this Act to the Chief Police Officer of a State shall be construed as references to the Chief Police Officer administering the area.

¹⁰² Section 3. (1) Subject to this Act and any regulations made thereunder, no person shall have in his possession, custody or control any arms or ammunition unless he is the holder of an arms licence in that behalf granted to him under section 4.

¹⁰³ (2) Notwithstanding subsection (1), a person may carry and use arms or ammunition in accordance with the terms of a valid permit granted to him under section 4: Provided that there is in force an arms licence in respect of those arms and ammunition granted to some other person.

(g)¹⁰⁴ บุคคลอาจพกพาหรือใช้อาวุธปืนโดยไม่ต้องมีใบอนุญาตอาวุธปืนหรือใบอนุญาตพกพาดังนี้

(i) ปืนยาวขนาดเล็กไม่เกิน .22 คาลิเบอร์ และเครื่องกระสุนปืนดังกล่าว ที่สถานฝึกยิงปืนขนาดเล็ก โดยเจ้าของหรือผู้จัดการของสถานฝึกยิงหรือแสดงการยิงดังกล่าวมอบอาวุธปืน หรือเครื่องกระสุนปืนดังกล่าวให้ และสถานฝึกยิงหรือที่แสดงการยิงดังกล่าว ได้จัดให้มีขึ้นตามใบอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร และตามเงื่อนไขที่ออกโดยอธิบดีตำรวจแห่งรัฐที่สถานที่ดังกล่าวตั้งอยู่

(ii) อาวุธและกระสุนลูกซอมยิงที่ใช้ในการแสดงละคร หรือการแสดงทำนองเดียวกัน หรือในการแข่งขันกีฬา ซึ่งบุคคลได้มีส่วนอยู่ด้วยในการนั้น ถ้าหากได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากอธิบดีตำรวจแห่งรัฐ ที่การแสดงหรือการแข่งขันดังกล่าวมีขึ้น โดยต้องใช้อาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนดังกล่าว ในการแสดงหรือการแข่งขันกีฬาดังกล่าวด้วย¹⁰⁵

(3)¹⁰⁶ บุคคลจะไม่ถูกถือว่าฝ่าฝืนมาตรา 3 ด้วยเหตุผลเพียงว่าในระหว่างเดือนมิถุนายนของปีใดเขามีไว้ในครอบครอง ยึดถือ ใช้ควบคุม พกพา หรือ ใช้ ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน โดยไม่มีใบอนุญาตหรือคำอนุญาต ถ้าหากบุคคลนั้น ได้มีอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครองของตน หรือได้รับอนุญาตให้พกพาและใช้อาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนนั้น ในวันที่ 30 มิถุนายนของปีเดียวกัน ตามข้อกำหนดของใบอนุญาตพกพาแล้ว

¹⁰⁴ (2) Notwithstanding section 3—

(g) a person may, without holding an arms licence or arms permit, carry or use—

(i) a miniature rifle not exceeding .22 calibre and ammunition therefor at a miniature rifle range or shooting gallery, if the rifle or ammunition is provided for his use by the owner or manager of the range or gallery, and if the range or gallery is conducted with the permission in writing of, and subjected to such conditions as may be prescribed by, the Chief Police Officer of the State in which it is situated;

¹⁰⁵ (ii) arms and blank ammunition at a theatrical performance or rehearsal thereof or at an athletic meeting in which he is taking part, if the permission in writing of the Chief Police Officer of the State in which the performance, rehearsal or meeting is taking place has been obtained to the use of the arms or ammunition in the course of the performance, rehearsal or meeting.

¹⁰⁶ (3) A person shall not be deemed to have contravened section 3 by reason only of the fact that during the month of July in any year he has in his possession, custody or control or is carrying or using any arms or ammunition in respect of which no licence or permit is in force, if the person had the arms or ammunition in his possession or was authorized to carry and use the arms or ammunition on the 30th day of June of the same year under an arms licence or arms permit in that behalf.

3.1.4.1 การขออนุญาต

มาตรา 4 (1) คำขอสำหรับใบอนุญาตอาวุธปืนหรือใบอนุญาตพกพาอาวุธปืนให้ทำตามแบบที่กำหนดไว้ ยื่นต่ออธิบดีกรมตำรวจแห่งรัฐ ซึ่งผู้ยื่นคำขอมิถิ่นที่อยู่ และให้ระบุรายละเอียดต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในแบบคำขอดังกล่าว¹⁰⁷

(2) ตามกฎหมายฉบับนี้และกฎ ข้อบังคับใดที่ออกตามกฎหมายฉบับนี้ อธิบดีกรมตำรวจจะอนุญาตตามคำขออนุญาตอาวุธปืนหรือใบอนุญาตให้พกพาอาวุธปืนฉบับใดก็ได้ตามควรแก่กรณี ถ้าเป็นที่พอใจว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควร ในการให้ผู้ขอมิไว้ในครอบครอง ยึดถือ ควบคุม พกพา และใช้ ได้ตามควรแก่กรณี ซึ่งอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ตามที่ระบุรายละเอียดไว้ในคำขอนั้น และในการนี้ให้ผู้ขอมิอำนาจกระทำการได้เท่าที่จะไม่เป็นอันตรายต่อสาธารณชนหรือผลประโยชน์ของสาธารณชน¹⁰⁸

(3) ใบอนุญาตอาวุธปืนหรือใบอนุญาตพกพาอาวุธปืนจะต้องเป็นไปตามแบบที่กำหนดไว้ และจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อจำกัดใดๆ ให้ผู้ยึดถือปฏิบัติได้ ลักษณะสภาพและจำนวนหรือเครื่องหมายบ่งบอกอื่นๆ ของอาวุธปืนที่ออกใบอนุญาตให้ และในส่วนเกี่ยวกับเครื่องกระสุนปืนก็จะมีการกำหนดไว้ให้ยึดถือไว้เป็นจำนวนเท่าใด ในเวลาหนึ่งใด กับรายการอื่นๆ ตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตนั้น¹⁰⁹

¹⁰⁷ Section 4. (1) An application for an arms licence or arms permit shall be made in the prescribed form to the Chief Police Officer of the State in which the applicant resides, and shall state such particulars as may be required by the said form.

¹⁰⁸ (2) Subject to this Act and any regulations made thereunder, a Chief Police Officer may grant to an applicant an arms licence or arms permit, as the case may be, if he is satisfied that the applicant has a good reason for having in his possession, custody or control, or for carrying and using, as the case may be, the arms and ammunition in respect of which the application is made, and that he can be authorized in that behalf without danger to the public safety or the public interest.

¹⁰⁹ (3) An arms licence or arms permit shall be in such form as may be prescribed, and shall specify the conditions and restrictions subject to which it is held, the nature and number or other identification mark of the arms to which it relates and, as respects ammunition, the quantities authorized to be held at any one time thereunder, and such other matters as may be prescribed.

(4) รายการต่างๆ ของใบอนุญาตอาวุธปืนหรือใบอนุญาตพกพาอาวุธปืนทุกฉบับที่ออกให้หรือที่ออกให้ใหม่ตามมาตรานี้ ต้องลงไว้ในทะเบียนซึ่งอธิบดีกรมตำรวจแห่งรัฐเก็บรักษาไว้ตามรูปแบบ วิธีการ และสถานที่ดังที่อาจจะได้กำหนดไว้¹¹⁰

(5) ถ้ามีคำขอใบอนุญาตเกี่ยวกับอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนที่ไม่มีตัวอักษร ตัวเลขหรือเครื่องหมายอย่างอื่นทำนองเดียวกันนี้ ซึ่งอาจจะได้มีการระบุไว้เรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะออกใบอนุญาตให้เจ้าพนักงานผู้รับคำขอ จะลงเครื่องหมายที่อาวุธหรือเครื่องกระสุนปืนตามที่รู้หรือปรากฏขึ้นในภายหลังได้ตามควรแก่กรณี แต่การกระทำดังกล่าวจะต้องไม่เป็นการเสียหายหรือลอกเลียนแบบตัวอักษร ตัวเลข หรือเครื่องหมายอย่างอื่นดังกล่าว¹¹¹ .

มาตรา 5 (1)¹¹² ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตหรือการต่อใบอนุญาตอาวุธ สำหรับ

(ก) ปืนสั้นชนิดที่สามารถยิงซ้ำได้หลายครั้ง เว้นแต่กล่องเก็บกระสุนในปืนจะถูกสร้างหรือถูกใส่อย่างถาวร ให้สามารถยิงกระสุนปืนได้มากกว่าหนึ่งครั้งที่การกดของไกปืนในแต่ละครั้งหรือในกรณีของปืนสองลำกล้อง, หนึ่งกระสุนปืนในแต่ละลำกล้อง

¹¹⁰ (5) The particulars of every arms licence or arms permit granted or renewed under this section shall be entered in a register to be kept by the Chief Police Officer of a State in such form and manner and at such place as may be prescribed.

¹¹¹ (6) If application is made for a licence in respect of any arms or ammunition not marked with letters or figures or in such other manner that the same may be readily identified, the officer to whom application is made may, before issuing the licence, cause the arms or ammunition, as the case may be, to be marked with some permanent mark whereby the same may be afterwards known and identified, but in such manner as not to injure or deface the same.

¹¹² Section 5 (1) No arms licence shall be granted or renewed for—

(a) a pump or repeating shot gun of any kind, unless the magazine of the gun is so constructed or permanently plugged as to render it incapable of firing more than one cartridge at each pressure of the trigger or, in the case of a double-barrelled gun, one cartridge from each barrel;

(b) an arm that is so designed or adapted that if pressure is applied to the trigger missiles continue to be discharged until pressure is removed from the trigger or the magazine containing the missiles is empty;

(c) any arm of any description designed or adapted for the discharge of any noxious liquid, gas or other thing;

(d) any grenade or bomb or other like missile;

(e) any ammunition containing or designed or adapted to contain any noxious liquid, gas or other thing.

(ข) อาวุธที่ถูกออกแบบหรือดัดแปลงความดันของไกปืน เพื่อปล่อยกระสุนปืนมาเรื่อยๆ จนกว่าความดันของไกปืนจะเปลี่ยนไปหรือกระสุนปืนในกล้องเก็บกระสุนปืนหมด

(ค) อาวุธปืนใดที่ถูกออกแบบหรือดัดแปลงสำหรับปล่อยของเหลว ก๊าซ หรือสิ่งอื่นๆ ที่เป็นพิษ

(ง) ลูกกระเบิดหรือสิ่งอื่นใดที่มีลักษณะเหมือนกับกระสุนปืน

(จ) กระสุนปืนใดที่บรรจุหรือถูกออกแบบหรือดัดแปลง เพื่อให้บรรจุของเหลว ก๊าซ หรือสิ่งอื่นใดที่เป็นพิษ

(2) ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตอาวุธหรือต่ออายุใบอนุญาตให้กับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

เว้นแต่อธิบดีกรมตำรวจของรัฐที่ผู้ขออนุญาตมีอายุเกินสิบหกปีแต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีมีที่อยู่ ถ้าเป็นที่พอใจว่าสภาพแวดล้อมที่ดำรงชีพอยู่มีความจำเป็นที่จะต้องออกใบอนุญาตหรือต่ออายุใบอนุญาต ย่อมขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเขาที่จะยกเว้นบทบัญญัติของอนุมาตรานี้ และให้บันทึกเหตุผลในการกระทำเช่นนั้นไว้ด้วย¹¹³

(3)¹¹⁴ ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตอาวุธในนามบริษัท ห้างหุ้นส่วน คณะบุคคล แต่ไม่ห้ามการออกใบอนุญาตอาวุธให้แก่ผู้รับผิดชอบเป็นตัวแทนของบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือคณะบุคคลในการครอบครอง ดูแล หรือควบคุมอาวุธหรือเครื่องกระสุนปืนที่เป็นของบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือคณะบุคคล

¹¹³ Section 5 (2) No arms licence or arms permit shall be granted or renewed to a person under the age of eighteen years:

Provided that the Chief Police Officer of the State in which an applicant of at least sixteen but under the age of eighteen years resides may, if he is satisfied that exceptional circumstances exist such as would justify the grant or renewal of a licence to the person, at his discretion waive the provisions of this subsection, and shall record his reasons for doing so thereon.

¹¹⁴ Section 5 (3) No arms licence or arms permit shall be granted in the name of any firm, partnership, company or corporation, but nothing in this subsection shall prevent an arms licence being issued to a responsible person nominated by or on behalf of a firm, partnership, company or corporation to have possession, custody or control of the arms or ammunition owned by the firm, partnership, company or corporation.

(4) ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตหรือต่อใบอนุญาตอาวุธ ถ้าไม่มีใบอนุญาตอาวุธที่ใช้บังคับอยู่ออกให้ในส่วนของอาวุธและเครื่องกระสุนปืน¹¹⁵

3.1.4.2 ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต

มาตรา 4 (1) คำขอสำหรับใบอนุญาตอาวุธปืนหรือใบอนุญาตพกพาอาวุธปืนให้ทำตามแบบที่กำหนดไว้ โดยยื่นต่ออธิบดีกรมตำรวจแห่งรัฐที่ผู้ยื่นคำขอมิถิ่นที่อยู่และให้ระบุรายละเอียดต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในแบบคำขอดังกล่าว

อย่างไรก็ตามยังมีเงื่อนไขว่า ผู้มีอำนาจในการออกใบอนุญาตอาจจะไม่อนุญาตได้ ตามมาตรา 30 (1) (2) (3) (4) และมาตรา 31

มาตรา 30 (1) อธิบดีกรมตำรวจหรือเจ้าพนักงานตำรวจผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตให้มีหรือพกพาตามกฎหมายนี้อื่นให้ไว้ตามมาตรา 57 โดยความเห็นชอบของอธิบดีกรมตำรวจได้

(ก) ไม่อนุญาตตามคำขอรับใบอนุญาตให้มีหรือพกพาที่ไม่ระบุเหตุผลเพื่อการนั้น

(ข) ไม่อนุญาตตามคำขอให้ออกใหม่ เพิกถอน หรือหยุดใช้ชั่วคราว ซึ่งใบอนุญาตให้มีหรือพกพาใดๆ ที่ออกตามกฎหมายนี้ เพื่อเหตุผลแห่งความปลอดภัยสาธารณะ หรือประการอื่นๆ โดยชัดเจนไว้ให้ปรากฏ¹¹⁶

(2) เมื่อใบอนุญาตให้มีหรือพกพาใดๆ ถูกเพิกถอนหรืองดใช้ ให้บุคคลที่ยึดถือใบอนุญาตดังกล่าวไว้ส่งมอบใบอนุญาตแก่สถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุดโดยมิชักช้า¹¹⁷

(3) ใบอนุญาตให้มีหรือพกพาทุกฉบับให้ถือว่าตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขหรือข้อจำกัด ตามที่เจ้าพนักงานผู้ออกให้ได้รับหรือสลักหลังไว้ในใบอนุญาตให้มีหรือพกพาที่ออกให้นั้น¹¹⁸

¹¹⁵ Section 5 (4) No arms permit shall be granted or renewed unless there is an arms licence in force in respect of the arms and ammunition described therein.

¹¹⁶ Section 30. (1) A Chief Police Officer may, or any police officer having authority to grant or issue any licence or permit under this Act by virtue of any delegation of the power to him under section 57 may with the approval of the Chief Police Officer having jurisdiction over him,—

(a) refuse any application for the grant of a licence or permit without assigning any reason therefor;

(b) refuse any application for the renewal of, or revoke or suspend, any licence or permit granted under this Act for reasons of public safety or other grounds to be duly recorded by him.

¹¹⁷ (2) Where any licence or permit is revoked or suspended the person in possession thereof shall without delay deliver the same up to the nearest police station.

¹¹⁸ (3) Every licence or permit shall be held subject to such conditions or restrictions as may be prescribed and as the officer granting the licence or permit may impose and endorse thereon.

(4) บุคคลใดไม่พอใจการไม่อนุญาตตามคำขอให้ออกใบอนุญาตให้มีหรือพกพาหรือต่อเงื่อนไขใดๆ ซึ่งกำหนดโดยเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตให้มีหรือพกพาหรือต่อการถูกเพิกถอนหรือคงใช้ใดๆ ซึ่งใบอนุญาตให้มีหรือพกพาอาจขึ้นอุทธรณ์เป็นลายลักษณ์อักษรต่อรัฐมนตรี ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ใบอนุญาตวันที่ออกข้อกำหนด วันเพิกถอนหรือคงใช้ดังกล่าวคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้ถือเป็นที่สุด¹¹⁹

มาตรา 31 รัฐมนตรีอาจออกคำสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนหรือใบอนุญาตให้พกพาอาวุธปืนใดๆ ก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องให้เหตุผลเพื่อการนั้น¹²⁰

3.1.4.3 โทษเกี่ยวกับใบอนุญาต

มาตรา 8 บุคคลใดฝ่าฝืนกฎหมายฉบับนี้¹²¹

(ก) บุคคลใดมีไว้ในครอบครอง ยึดถือ ควบคุม พกพา หรือใช้ ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนใดๆ โดยไม่มีใบอนุญาตอาวุธปืนหรือใบอนุญาตพกพาอาวุธปืนดังกล่าว หรือกระทำการอื่นใดนอกจากที่ได้รับอนุญาตไว้ในใบอนุญาตอาวุธปืนหรือใบพกพา หรือในกรณีเครื่องกระสุนปืนมีไว้เกินจำนวนที่ได้รับอนุญาต หรือ

(ข) บุคคลใดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อจำกัดในใบอนุญาตอาวุธปืนหรือใบอนุญาตพกพาอาวุธปืนซึ่งตนยึดถือได้

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นริงกิตหรือทั้งจำทั้งปรับ

¹¹⁹ (4) Any person dissatisfied by any refusal to grant or renew a licence or permit, or with any condition imposed thereon by the officer granting the licence or permit, or by any revocation or suspension of the licence or permit, may within one month of the date of the refusal, imposition, revocation or suspension, appeal in writing to the Minister, whose decision shall be final and conclusive.

¹²⁰ Section 31. The Minister may order the revocation of any arms licence or arms permit without giving any reason therefor.

¹²¹ Section 8. Any person who in contravention of the provisions of this Act—

(a) has in his possession, custody or control, or carries or uses any arm or ammunition without an arms licence or arms permit in that behalf or otherwise than as authorized by the licence or permit or, in the case of ammunition, in quantities in excess of those so authorized; or

(b) fails to comply with any condition or to observe any restriction subject to which an arms licence or arms permit is held by him, shall, on conviction, be liable in respect of any such contravention to imprisonment for a term not exceeding seven years, or to a fine not exceeding ten thousand ringgit, or to both.

3.1.4.4 เงื่อนไขภายหลังได้รับอนุญาต

มาตรา 7 (1)¹²² ในกรณีอาวุธปืนสูญหายหรือถูกทำลาย หรือเครื่องกระสุนปืนสูญหาย บุคคลซึ่งมีชื่อในใบอนุญาตอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนนั้น หรือบุคคลอื่นซึ่งได้ครอบครองอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนนั้นไว้ก่อนที่วันสูญหายหรือถูกทำลายดังกล่าว มีหน้าที่ต้องแจ้งสถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุดกับที่อยู่ของบุคคลดังกล่าวนั้น โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ต้องกระทำภายในสิบสี่วันนับแต่ได้รู้ถึงการสูญหายหรือถูกทำลายดังกล่าว และการละเลยไม่แจ้งภายในกำหนดดังกล่าว บุคคลที่ว่านั้นทุกคนจะถูกลงโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันริงกิต

(1) บุคคลใดซึ่ง¹²³

(ก) โดยเจตนาทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ดัดแปลง ปลอมหรือแปลง ซึ่งเครื่องหมายใดๆ ที่ใช้สำหรับเป็นเครื่องกำหนดตัวอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนใดๆ ของผู้ผลิตอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนดังกล่าว หรือที่กำหนดไว้ตามใบอนุญาตอาวุธปืนนั้นๆ หรือตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 (6)

(ข) โดยเจตนาฉ้อโกงทำเครื่องหมายที่อาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนใดๆ ด้วยเครื่องหมายให้เหมือนหรือจงใจให้เหมือนกับเครื่องหมายใดๆ ดังระบุไว้ในวรรค (ก)

¹²² Section 7. (1) Whenever any arms are lost or destroyed or any ammunition is lost, the person named in any arms licence to which the arms or ammunition relate and any other person who may have been in possession of the arms or ammunition immediately before the loss or destruction thereof shall, as soon as possible but in any case within fourteen days after becoming aware of the loss or destruction, make a report thereof at the police station nearest to the places where the persons respectively reside; and upon failure so to report within the said period every such person shall, on conviction, be liable to a fine not exceeding one thousand ringgit.

¹²³ (2) Any person who—

(a) wilfully obliterates, defaces, alters, counterfeits or forges any mark which is used for the identification of any arms or ammunition by the manufacturer thereof, or by which any arms or ammunition may be identified in accordance with any arms licence, or which has been affixed under subsection 4(6);

(b) fraudulently marks any arms or ammunition with any mark resembling or intended to resemble any mark referred to in paragraph (a); or

(c) wilfully destroys any arm without the written consent of the Chief Police Officer of the State, shall, on conviction, be liable to imprisonment for a term not exceeding two years, or to a fine not exceeding two thousand ringgit, or to both.

(ค) โดยเจตนาทำลายอาวุธปืนใดๆ โดยมีได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากอธิบดีกรมตำรวจแห่งรัฐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสองพันริงกิต หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 28¹²⁴ ถ้าใบอนุญาตให้มีหรือพกพาอาวุธปืนที่ออกให้ตามกฎหมายนี้ถูกทำลาย ลบเลือน ฉีกขาด หรือสูญหาย ให้บุคคลผู้มีชื่อในใบอนุญาตให้มีหรือพกพาดังกล่าวยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตให้มีหรือพกพานั้น และหากเป็นที่พอใจของเจ้าพนักงานดังกล่าว โดยคำขอขึ้นมาสุจริตถูกต้องและชำระค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดแล้ว ให้ออกใบอนุญาตให้มีหรือพกพาฉบับใหม่มีข้อความเหมือนฉบับที่ถูกทำลายลบเลือน ฉีกขาด หรือสูญหายนั้นแก่ผู้ขอ

มาตรา 38 (1) ห้ามบุคคลใดทำให้กระบอกปืนสั้นลง นอกจากผู้ประกอบการเกี่ยวกับอาวุธปืนที่ได้รับอนุญาต ซึ่งได้รับอนุญาตเป็นหนังสือล่วงหน้าจากอธิบดีกรมตำรวจแห่งรัฐที่ผู้ประกอบการนั้นทำธุรกิจอยู่¹²⁵

(2) จะไม่มีบุคคลใดเปลี่ยนแปลงสภาพของอาวุธปืน ซึ่งก่อนเปลี่ยนแปลงสภาพนั้นเป็นอาวุธปืนที่ถูกผลิตขึ้นเพื่อมิให้สามารถใช้อิงกระสุนผ่านออกไปจากลำกล้องปืนนั้นได้¹²⁶

3.2 มาตรการทางกฎหมายอาวุธปืนของประเทศไทย

บทบัญญัติเกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้นนั้น ถือได้ว่าเป็นเรื่องเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของกฎหมายซึ่งเป็นกรอบอันนำไปสู่ในรายนโยบายหรือมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน รัฐต้องกำหนดขึ้นมาภายในขอบเขตของกฎหมาย เพื่อควบคุมดูแลและกวดขันการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน และอื่นๆ ให้สอดคล้องและถูกต้องตามเจตนารมณ์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมซึ่งเป็นหน้าที่หลักของรัฐและให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

¹²⁴ Section 28. If any licence or permit granted under this Act is destroyed, defaced, mutilated or lost, the person named therein may, on application to any officer authorized to issue the licences or permits and on satisfying him that the application is made in good faith, obtain from him, on payment of the prescribed fee, a new licence or permit in lieu of that destroyed, defaced mutilated or lost.

¹²⁵ Section 38. (1) No person, other than a licensed arms dealer having the prior written consent of the Chief Police Officer of the State in which the dealer carries on business, shall shorten a barrel of any arm.

¹²⁶ (2) No person shall convert into an arm anything which, prior to the conversion, is so constructed as to be incapable of discharging any missile through the barrel thereof.

เกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน โดยเฉพาะพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทหลักในการบังคับใช้เกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนในปัจจุบัน

ดังนั้น รัฐเป็นผู้กำหนดขั้นตอน วิธีการปฏิบัติและข้อห้ามในรูปแบบของข้อบัญญัติตามกฎหมาย โดยประชาชนมีสิทธิที่จะปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของตนเองโดยการขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน หากประชาชนผู้นั้นมีคุณสมบัติและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติไว้ หากไม่ปฏิบัติตามหรือกระทำการในสิ่งที่กฎหมายบัญญัติห้ามไว้จะถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดและต้องได้รับโทษตามกฎหมาย ในชั้นนี้ขออธิบายถึงหลักกฎหมายเจตนารมณ์ และความมุ่งหมายของกฎหมายไทยฉบับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนพอสังเขป ดังนี้

1) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

สำหรับพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ถือว่าเป็นกฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืน โดยเฉพาะซึ่งได้กำหนดความผิดและบทกำหนดโทษของความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ รัฐมีจุดประสงค์ที่จะคุ้มครองความสงบสุขของประชาชนภายในรัฐมิให้ถูกคุกคามจากการกระทำความผิดที่มาจากอาวุธปืน รัฐจึงกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมการดำเนินการต่างๆ ของบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนโดยที่บุคคลจะดำเนินการดังกล่าวดำเนินการต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐเป็นกรณีไป จึงพอสรุปได้ว่า เจตนารมณ์ที่แท้จริงของพระราชบัญญัตินี้กล่าวว่า รัฐต้องการให้กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนอยู่ในความควบคุมของรัฐและสามารถตรวจสอบได้

2) คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 พ.ศ. 2519

คำสั่งดังกล่าวเป็นกฎหมายอาวุธปืนที่ออกมาในเวลาต่อมาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการผลิตอาวุธของประเทศ รวมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการอาวุธปืนและอาวุธประเภทอื่นของทางราชการทหารและตำรวจ ทั้งนี้ ในขณะที่พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 กล่าวถึงการผลิตอาวุธปืนไว้น้อยมาก คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า คำสั่ง ปร. 37 เป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการควบคุมในส่วนการผลิตอาวุธปืนโดยเอกชนไว้อย่างละเอียด แต่อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ของการผลิตยังถูกจำกัดอยู่ที่การผลิตสำหรับใช้ในราชการทหารและตำรวจเป็นหลักการจำหน่ายอาวุธที่ผลิตได้ให้บุคคลทั่วไปทำได้ในกรณีที่จำกัด คำสั่ง ปร. 37 บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย ทั้งนี้ เนื่องจากพิจารณาเห็นว่า การผลิตอาวุธเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ อันอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้ที่นำอาวุธไปใช้

รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องได้ จึงจำเป็นต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและกำกับดูแลที่เคร่งครัดของผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

3) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 และพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 มีวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์เพื่อควบคุมการประกอบกิจการของเอกชนหรือบุคคลทั่วไปในส่วนที่เกี่ยวกับอาวุธยุทธภัณฑ์ (อาวุธหรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่อาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามได้¹²⁷) กิจกรรมที่กฎหมายประสงค์จะควบคุม ได้แก่ การสั่งเข้ามา นำเข้ามา ผลิต และมี สำหรับการส่งออกนั้น ได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2535 ไว้ ควบคุมเป็นการเฉพาะอีกส่วนหนึ่งการประกอบกิจการเกี่ยวกับอาวุธยุทธภัณฑ์ ซึ่งนอกจากโดยสภาพจะเป็นวัตถุที่ก่อให้เกิดอันตรายและสร้างความเสียหายได้มากแล้วกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาวุธยุทธภัณฑ์อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและเสถียรภาพของประเทศชาติด้วยอีกส่วนหนึ่ง การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยุทธภัณฑ์จึงจำเป็นต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลเป็นกรณีพิเศษโดยผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านความมั่นคง ด้วยเหตุนี้ พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 และพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2535 จึงกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย

4) พระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 มีวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์เพื่อควบคุมการอนุญาตและมาตรการในการควบคุมและตรวจสอบโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน รวมทั้งปรับปรุงบทกำหนดโทษและอัตราค่าธรรมเนียมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เนื่องจากคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติบางประการไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน จึงสรุปได้ว่าเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้ คือ มิให้ใช้บังคับแก่การผลิตอาวุธโดยส่วนราชการของกระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลใดผลิตอาวุธสำหรับส่วนราชการของกระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือส่วนราชการอื่นหรือรัฐวิสาหกิจที่ได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในการมีและใช้ตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ที่บัญญัติไว้แล้วตามพระราชบัญญัตินี้ การกระทำความผิดซึ่งได้รับอนุญาตตาม

¹²⁷ พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 มาตรา 4

พระราชบัญญัตินี้ให้การกระทำนั้นได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตและปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์

ความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 บัญญัติไว้ให้ยกเลิก (1) คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2519 (2) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2519 และ (3) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2519 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2525 โดยมีบทเฉพาะกาลไว้ในมาตรา 63 กำหนดไว้ว่า คำขออนุญาตใดๆ ตามคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ที่ยื่นไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ถือว่าเป็นคำขออนุญาตตามพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 โดยอนุโลม และให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งความในมาตรา 2 ได้กำหนดไว้ว่า พระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เมื่อกฎหมายฉบับนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2550 กฎหมายฉบับดังกล่าวจึงมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2550 ประกอบกับมาตรา 64 กำหนดไว้ว่า ใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตที่ออกให้ตามคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 ให้ถือเป็นใบอนุญาต หนังสืออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุหรือถูกเพิกถอนแล้วแต่กรณี กรณีมาตรา 65 กำหนดไว้ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งใดอ้างถึงคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 หรืออ้างถึงข้อความในคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นอ้างถึงพระราชบัญญัตินี้หรืออ้างถึงบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ในบทมาตราที่มีนัยเช่นเดียวกันแล้วแต่กรณี และกรณีมาตรา 66 กำหนดไว้ว่า ให้บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งซึ่งได้ออกโดยอำนาจตามคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2519 และยังคงใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับยังคงใช้บังคับต่อไปตามที่มิขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแทน

3.2.1 หลักการควบคุมการมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของประเทศไทย

พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ถือเป็นกฎหมายที่เหมาะสมสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยให้สิทธิแก่ประชาชนพลเมืองที่มีสิทธิที่จะได้ใช้อาวุธปืนและวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือป้องกันชีวิตตนและทรัพย์สิน เพื่อใช้ในการกีฬาตลอดจนเพื่อการล่าสัตว์ที่ไม่หวงห้าม นโยบายหลักอันนี้ได้ถือปฏิบัติเป็นนิติประเพณีดั้งเดิมมาตั้งแต่การปกครองระบอบราชาธิปไตยต่อเนื่องระบอบประชาธิปไตยมาเป็นเวลานานแล้ว สำหรับแนวความคิดและหลักการแก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์อาวุธปืนในปัจจุบัน แม้มีพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 เป็นกฎหมายเพื่อใช้บังคับแต่กฎหมายดังกล่าวไม่มีความชัดเจนเพียงพอทำให้ต้องใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานเป็นหลักกว่าจะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเพียงใด หรือจะยอมผ่อนผันไม่เอาผิดกับผู้กระทำความผิดเลยก็ทำได้ กรณีที่ดำเนินการตามกฎหมายโดยการส่งฟ้องศาล ศาลก็จะใช้ดุลพินิจพิจารณาในลักษณะปัญหาข้อเท็จจริงเสมอในการตีความให้เข้าข้อกฎหมาย ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหามาตรังจุด นอกจากนี้ในกรณีที่บุคคลผู้ไม่มีคุณสมบัติที่จะได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนได้เลย แต่กลับมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยเฉพาะอาวุธปืนเถื่อนเพื่อไว้ป้องกันตนเองหรือทรัพย์สินในยามที่บ้านเมืองมีโจรผู้ร้ายมาก หรืออาจมีไว้เพื่อประกอบอาชญากรรมเมื่อปรากฏว่ามีอาวุธปืนเถื่อนอย่างแพร่หลายซึ่งรัฐไม่สามารถปราบปรามอาวุธปืนเถื่อนได้หมดสิ้นทางรัฐก็จะแก้ไขโดยการออกพระราชบัญญัติอาวุธปืนเป็นครั้งคราวเพื่อผ่อนผันให้ราษฎรที่มีอาวุธปืนเถื่อนไว้ในครอบครองนำไปมอบให้แก่ทางราชการภายในกำหนดเวลาใดเวลาหนึ่งและบุคคลนั้นไม่ต้องรับโทษ เช่น ในปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลในสมัยนั้นเห็นว่า “เนื่องจากในปัจจุบันนี้มีผู้ผลิตอาวุธปืนจำหน่ายและมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นจำนวนมากทำให้การปราบปรามอาวุธปืนเถื่อนไม่ได้ผลตามความมุ่งหมาย และมีการใช้อาวุธปืนเถื่อนในการโจรกรรมทั่วไป จึงควรเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิดดังกล่าวมาขอรับอนุญาตเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายในระยะเวลาที่กำหนด กรณีทำนองเดียวกันนี้รัฐบาลเคยเปิดโอกาสให้กระทำมาแล้ว จึงตราเป็นพระราชบัญญัติขึ้น เป็นต้น รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติทำนองนี้อีกหลายแต่ละครั้งก็ได้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนจากราษฎรมากมาย อันแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมอาวุธปืน การปราบปรามอาวุธปืนเถื่อนให้หมดสิ้นหรือเพียงการลดปริมาณอาวุธปืนเถื่อนจึงต้องใช้วิธีแก้ไขปัญหามาตรังครั้งคราว

สำหรับประเทศไทยนั้นได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องแนวความคิดและหลักการเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนในประเทศไทยหรือกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธปืนเอาไว้ว่าได้มีมาแต่ปี พ.ศ. 2477 จนถึงปัจจุบัน ได้แก่พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 จุดมุ่งหมายหลักของการควบคุมอาวุธปืนที่มีผลต่อสาธารณชนคือการลดโอกาสในการใช้อาวุธปืนของ

ประชาชนให้มากที่สุดโดยเฉพาะพวกมิชชันนารีโดยการควบคุมเพื่อลดโอกาสในการใช้อาวุธปืนอย่างผิดกฎหมาย จะต้องไม่กระทบต่อโอกาสในการใช้อาวุธปืนอย่างถูกต้องของประชาชนโดยทั่วไปการสะสมอาวุธปืนและการล่าสัตว์เป็นต้น ดังนั้น กฎหมายควบคุมอาวุธปืนที่มีประสิทธิภาพควรที่จะเป็นกฎหมายที่สามารถควบคุมและลดการใช้อาวุธปืนที่ผิดกฎหมายโดยไม่กระทบกระเทือนผู้ใช้อาวุธปืนที่ถูกต้องตามกฎหมาย¹²⁸

3.2.2 กฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน

พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2519 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 และพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกปืนออกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2535 ซึ่งถือว่าเป็นบทบัญญัติกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องและออกมาเพื่อการนี้โดยเฉพาะ สำหรับพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 นั้น เป็นเรื่องการขอและการออกใบอนุญาต การดำเนินการผลิตอาวุธของเอกชนให้กับกระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหลักซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกมามากเล็กคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ซึ่งมีเนื้อหาคล้ายกัน และยังมีผลคาบเกี่ยวในการบังคับใช้คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2519 อยู่

พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 เป็นกฎหมายที่ออกมาใช้แทนกฎหมายอาวุธปืนฉบับเก่า คือ พระราชบัญญัติอาวุธปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2477 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ออกตามมาอีกหลายฉบับ กฎหมายฉบับนี้เปรียบเสมือนกฎหมายแม่บทของกฎหมายอาวุธปืน หากพิจารณาเพียงชื่อพระราชบัญญัติฉบับนี้ อาจทราบได้ว่า กฎหมายฉบับนี้มีเนื้อหาครอบคลุมไม่เพียงแต่อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน แต่ยังใช้บังคับกับวัตถุอันตรายอื่นๆ ได้แก่ วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิงด้วย แต่ถึงกระนั้น บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ยังคงอุทิศให้กับมาตรการควบคุมอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ เนื่องจากอาวุธปืนเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไปได้มากกว่าวัตถุระเบิดและดอกไม้เพลิง ประกอบกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับบทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมอาวุธและเครื่องกระสุนปืน โดยเฉพาะ กรณีการใช้ดุลพินิจในการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ดังนั้น

¹²⁸ จาก คู่มือ พร.บ. อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 (น.1-6), โดย สมพร พรหมพิตร ศรินดา เกิดผล ศิริศักดิ์ อัครปรีดี, 2525, กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

สำหรับพระราชบัญญัติอาวูรป็นฯ พ.ศ. 2490 ฉบับนี้ จึงจะขอล่าวถึงแต่เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับอาวูรป็นและเครื่องกระสุนป็นเท่านั้น

พระราชบัญญัติอาวูรป็นฯ พ.ศ. 2490 ฉบับนี้ มีเป้าหมายที่จะใช้บังคับกับเอกชนทั่วไป โดยได้ระบุให้หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจบางหน่วยงานได้รับการยกเว้นไม่ต้องตกอยู่ในบังคับของกฎหมายฉบับนี้ ยกเว้นมาตรา 8 ทวิ เรื่องการพกพาอาวูรป็นเข้าไปในที่สาธารณะ¹²⁹ โดยได้มีกฎกระทรวงกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยราชการ คุณสมบัติของผู้ใช้อาวูรป็นของราชการ และชนิดของอาวูรป็นที่หน่วยราชการจะมีไว้ใช้ได้อย่างชัดเจนอีกส่วนหนึ่ง¹³⁰

สำหรับคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 พ.ศ. 2519 หรือคำสั่ง ปร. 37 นั้น อาจพิจารณาได้ว่า เป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อเสริมบทบัญญัติของพระราชบัญญัติอาวูรป็นฯ พ.ศ. 2490 ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเนื้อหาบทบัญญัติในคำสั่ง ปร. 37 มุ่งเน้นที่การผลิตอาวูรป็น ตลอดจนสิ่งอื่นใดที่อาจใช้เพื่อการทำลาย ซึ่งเป็นวัตถุในลักษณะเดียวกันกับที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติอาวูรป็นฯ พ.ศ. 2490 แต่ประเด็นเกี่ยวกับการผลิตเป็นประเด็นที่พระราชบัญญัติอาวูรป็นฯ พ.ศ. 2490 กล่าวถึงไว้น้อยมาก นอกจากนั้น คำสั่ง ปร. 37 ยังมีวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้กับการประกอบกิจการเกี่ยวกับอาวูรป็นของเอกชนหรือบุคคลทั่วไปเช่นเดียวกันด้วย แต่ถึงกระนั้น แม้ว่าการผลิต โดยนัยของกฎหมายฉบับนี้จะดำเนินการโดยเอกชน¹³¹ แต่การจำหน่ายและการใช้อาวูรที่ผลิตได้ส่วนใหญ่ ถูกจำกัดอยู่เฉพาะในส่วนของการทหารและตำรวจ จะมีเพียงบางกรณีเท่านั้นที่ผู้ผลิตจะได้รับอนุญาตให้จำหน่ายอาวูรให้บุคคลอื่นได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2527) และต้องเป็นอาวูรที่เกินความต้องการของทางราชการทหารและตำรวจแล้วเท่านั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ขอบเขตการบังคับใช้ของกฎหมายฉบับนี้ คือ การผลิตเพื่อใช้ในส่วนราชการทหารและตำรวจเป็นหลัก ส่วนการจำหน่ายอาวูรที่ผลิตให้บุคคลอื่นนั้น ยังถูกจำกัดไว้เพียงบางกรณี โดยมีการหยิบยืมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องบางส่วนจากพระราชบัญญัติอาวูรป็นฯ พ.ศ. 2490 มาบังคับใช้ในกรณีของการจำหน่ายอาวูรให้บุคคลธรรมดาด้วย¹³²

¹²⁹ พระราชบัญญัติอาวูรป็น เครื่องกระสุนป็น วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวูรป็น พ.ศ. 2490 มาตรา 5

¹³⁰ กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 และ 10 (พ.ศ. 2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวูรป็น เครื่องกระสุนป็น วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวูรป็น พ.ศ. 2490

¹³¹ คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 ข้อ 3 คำสั่งนี้ไม่ใช้บังคับแก่การผลิตอาวูรโดยส่วนราชการของกระทรวงกลาโหมและการซ่อมแซมอาวูรโดยส่วนราชการของกรมตำรวจ

¹³² กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2523) ข้อ 3 (2) และ (3) ประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2527) ออกตามความในคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519

ในขณะที่คำสั่ง ปร. 37 มุ่งที่จะควบคุมกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธบางประการ (การผลิต) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 จะให้ความสำคัญกับประเภทของอาวุธที่จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุม ซึ่งในกรณีนี้คือ อาวุธยุทธภัณฑ์ หรือตามคำจำกัดความของกฎหมายฉบับนี้ หมายถึง อาวุธ เครื่องอุปกรณ์ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่อาจนำไปใช้ในการรบหรือสงครามได้¹³³ ส่วนกิจกรรมที่กล่าวถึงไว้ในกฎหมายฉบับนี้ มีตั้งแต่การสั่งเข้ามา นำเข้ามา ผลิต และมี สำหรับการส่งออกยุทธภัณฑ์นั้น รัฐบาลได้กำหนดมาตรการควบคุมไว้โดยเฉพาะในพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2535 นอกจากนั้นพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ยังได้กำหนดขอบเขตการบังคับใช้ไว้อย่างชัดเจน โดยได้บัญญัติข้อสงวนไว้ในมาตรา 6 ว่า ไม่ใช้บังคับแก่ยุทธภัณฑ์ของราชการทหารหรือตำรวจและส่วนราชการอื่นๆ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า กฎหมายฉบับนี้มุ่งควบคุมการประกอบกิจกรรมของเอกชนหรือนุคคลทั่วไปเท่านั้น

3.2.3 หลักกฎหมาย เจตนารมณ์ และความมุ่งหมายเกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน

3.2.3.1 พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 เปรียบเสมือนกฎหมายแม่บทของกฎหมายอาวุธปืนไทย มีลักษณะเป็นกฎหมายทั่วไป ใช้บังคับกับบุคคลทั่วไป และครอบคลุมการประกอบกิจการเกี่ยวกับอาวุธปืนเกือบทั้งหมด ในขณะที่กฎหมายอีกสามฉบับ ได้แก่ คำสั่ง ปร. 37 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 และพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 ซึ่งได้ออกมายกเลิกคำสั่ง ปร. 37 มีลักษณะเป็นกฎหมายพิเศษ มีขอบเขตการบังคับใช้ที่จำกัด อาจมองได้อีกแง่หนึ่งว่า ได้รับการบัญญัติขึ้นเพื่อเสริมกฎหมายทั่วไปให้มีความสมบูรณ์ขึ้น ดังนั้น การศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนนี้ จึงจะพิจารณาบทบัญญัติของพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทเป็นหลัก และนำบทบัญญัติจากกฎหมายอีกสามฉบับมาวิเคราะห์เพิ่มเติมในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 มาตรา 4 ได้ให้บทนิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องไว้หลายคำ ซึ่งเห็นว่าเป็นสาระสำคัญและประเด็นเกี่ยวเนื่องกับบทบัญญัติในมาตราต่อไป ของกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน สิ่งเทียมอาวุธปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง มี สิ่ง และนำเข้า¹³⁴ ซึ่งหากพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่า คำศัพท์ในส่วนแรกเป็นการอธิบายความหมายของวัตถุ

¹³³ พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 มาตรา 4

¹³⁴ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 4

อันตรายที่กฎหมายฉบับนี้ต้องการควบคุม ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน และเพื่อความสะดวกในการบังคับใช้กฎหมาย ในขณะที่คำศัพท์อีกส่วนหนึ่งนั้น เป็นการกล่าวถึงการกระทำที่กฎหมายต้องการควบคุม และได้กล่าวถึงไว้ในมาตราต่อไป อย่างไรก็ตาม ยังมีการกระทำที่เกี่ยวข้องอีกหลายประการที่กฎหมายประสงค์ที่จะควบคุม และได้ถูกกล่าวถึงในมาตราอื่นๆ ของพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งรวมถึงการทำ ซื่อ มี ใช้ ในมาตรา 7 และมาตรา 23 การประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ จำหน่าย ในมาตรา 24 และการพกพา ในมาตรา 8 ทวิ เป็นต้น

ในส่วนของบทนิยามหรือคำจำกัดความตามมาตรา 4 นี้ จะขอพิจารณาเฉพาะคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1) “อาวุธปืน” หมายความว่าความรวมตลอดถึงอาวุธทุกชนิดซึ่งใช้ส่งเครื่องกระสุนปืนโดยวิธีระเบิด หรือกำลังดันของแก๊สหรืออัดลมหรือเครื่องกลไกอย่างใด ซึ่งต้องอาศัยอำนาจของพลังงาน และส่วนหนึ่งส่วนใดของอาวุธนั้นๆ ซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่าสำคัญและได้ระบุไว้ในกฎกระทรวง

จากบทบัญญัติในข้อนี้ จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ได้ให้นิยามของอาวุธปืนไว้อย่างกว้าง โดยอาจใช้ครอบคลุมถึงสิ่งที่โดยสภาพอาจไม่ใช่อาวุธ แต่สามารถใช้งานในลักษณะเดียวกับอาวุธปืนได้ นอกจากนั้น ยังอาจหมายรวมถึงสิ่งที่สามารถใช้เป็นอาวุธปืนในอนาคตได้ อนึ่งในบทนิยามนี้ ได้กล่าวถึงส่วนประกอบของอาวุธปืน โดยกำหนดว่าเป็นอำนาจของรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงระบุให้ถือว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของอาวุธปืนเป็นอาวุธปืนด้วย หากเห็นว่าส่วนประกอบนั้นเป็นส่วนสำคัญของอาวุธปืน¹³⁵

2) “เครื่องกระสุนปืน” หมายความว่าความรวมตลอดถึงกระสุนโคด กระสุนปราช กระสุนแตก ลูกกระเบิดตอร์ปิโด พ่นระเบิดและจรวด ทั้งชนิดที่มีหรือไม่มีกรด แก๊ส เชื้อเพลิง เชื้อโรค ไอพิษ หมอก หรือควัน หรือกระสุน ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด พ่นระเบิดและจรวด ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน หรือเครื่องหรือสิ่งสำหรับอัดหรือทำ หรือใช้ประกอบเครื่องกระสุนปืน

คำนิยามของ “เครื่องกระสุนปืน” มีลักษณะแตกต่างไปจากกรณีของ “อาวุธปืน” กล่าวคือ มิได้อธิบายลักษณะการทำงานของสิ่งที่จะอธิบายนั้น แต่ระบุชื่อเรียกของเครื่องกระสุนปืนแต่ละประเภทไว้เลย โดยได้ระบุสิ่งที่เข้าลักษณะเป็นเครื่องกระสุนปืนไว้อย่างหลากหลายครอบคลุมกระสุนปืนแทบทุกชนิด นอกจากนั้น ยังบัญญัติให้หมายความรวมถึงสิ่งที่ใช้ในการประกอบเป็นเครื่องกระสุนปืนไว้ด้วย

¹³⁵ กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2491) ข้อ 1 ส่วนของอาวุธปืนที่ให้ถือว่าเป็น “อาวุธปืน” ได้แก่ (1) ลำกล้อง (2) เครื่องลูกเลื่อน หรือส่วนประกอบสำคัญของเครื่องลูกเลื่อน (3) เครื่องลั่นไก หรือส่วนประกอบสำคัญของเครื่องลั่นไก (4) เครื่องส่งกระสุน ของกระสุนหรือส่วนประกอบสำคัญของสิ่งเหล่านี้

3) “สิ่งเทียมอาวุธปืน” หมายความว่า สิ่งที่มีรูปและลักษณะอันน่าทำให้หลงเชื่อว่าเป็นอาวุธปืน เป็นที่น่าสังเกตว่า พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ได้ให้ความสำคัญและกล่าวถึงสิ่งที่ไม่ใช่อาวุธปืน แต่ถูกสร้างขึ้นโดยมีเจตนาทำให้หลงเชื่อว่าเป็นอาวุธปืน ทั้งนี้ เพราะเล็งเห็นว่า หากสิ่งเช่นนั้น สามารถทำให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นอาวุธปืนซึ่งเป็นวัตถุอันตรายอาจสร้างความไม่สงบให้เกิดขึ้นได้ หากถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด

4) “มี” หมายความว่า มีกรรมสิทธิ์หรือมีไว้ครอบครอง แต่ไม่ได้หมายความว่าถึงกรรมสิทธิ์ของอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดที่มีไว้โดยชอบด้วยกฎหมายและตกอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น เท่าที่จำเป็นเพื่อรักษาสิ่งที่ว่านี้มีไว้ให้สูญหาย ซึ่งไม่ต้องห้ามตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัตินี้

หากวิเคราะห์จากบทนิยามดังกล่าว การ “มี” หมายถึงการครอบครอง แต่เฉพาะเป็นการครอบครองด้วยเจตนาจะยึดถือไว้เพื่อตน และเป็นผู้มีสิทธิครอบครองอาวุธปืนนั้น ทั้งนี้ ตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 1824/2499

5) “ส่ง” หมายความว่า ให้นำบุคคลใดส่งหรือนำเข้ามาจากภายนอกราชอาณาจักร

6) “นำเข้า” หมายความว่า นำเข้ามาจากภายนอกราชอาณาจักรไม่ว่าโดยวิธีใดๆ

ข้อแตกต่างของการ “ส่ง” และ “นำเข้า” อยู่ที่ว่าการนำเข้านั้น บุคคลผู้นั้นเป็นผู้ดำเนินการนำเข้าเอง ส่วนการส่งเป็นการให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนตน แต่อย่างไรก็ตาม กิจกรรมทั้งสองประการนี้ต่างมีผลลัพธ์เช่นเดียวกัน คือ การดำเนินการให้อาวุธปืนจากต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรนั่นเอง

ในทำนองเดียวกันกับกรณีของคำนิยาม “อาวุธปืน” กฎหมายอีกสามฉบับได้บัญญัติคำนิยามของกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืน อันได้แก่ การมี สิ่ง นำเข้า ไว้ในทำนองเดียวกันกับในพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 เป็นที่น่าสังเกตว่า พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 มิได้ให้คำนิยามของการผลิตไว้โดยตรง แต่อาจอนุมานได้จากบทบัญญัติในกฎหมายฉบับเดียวกันนี้¹³⁶ ว่าหมายถึง การทำ ประกอบ ซ่อมแซม และเปลี่ยนลักษณะ ซึ่งสอดคล้องกันกับความหมายของการผลิตที่บัญญัติในคำสั่ง ปร. 37 ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2519 ข้อ 2 (4) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 มาตรา 4 และพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 มาตรา 4 เช่นเดียวกัน ส่วนการส่งออกนั้น กฎหมายอาวุธปืนทั้งสี่ฉบับไม่ได้ให้คำจำกัดความไว้

¹³⁶ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 24 และมาตรา 25

ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ไม่ได้ใช้คำว่า “ผลิต” แต่หากพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ การผลิตน่าจะเทียบเคียงได้กับ “การทำ” ในมาตรา 7 และรวมถึงการประกอบซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะของอาวุธปืนในมาตรา 24 ซึ่งในกฎหมายฉบับนี้ สามารถแบ่งการทำ หรือการผลิตอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การผลิตเพื่อใช้เองและการผลิตเพื่อการค้า

1) การทำหรือผลิตเพื่อใช้เอง มาตรา 7 ได้กำหนดไว้ว่าบุคคลดังกล่าวทั่วไปไม่อาจทำอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนได้ ประกอบกับมาตรา 23 ว่าด้วยการออกใบอนุญาตและการกำหนดอายุใบอนุญาตเกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน อนุมาตรา 1 กำหนดว่าใบอนุญาตให้ทำให้ออกได้เฉพาะสำหรับทำดินปืนมีควันไว้ใช้เองเท่านั้น จึงสรุปได้ว่า การทำอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนอย่างอื่นไว้ใช้เอง ยกเว้นเพียงการทำดินปืนแบบมีควัน เป็นการกระทำที่ต้องห้ามตามกฎหมายโดยเด็ดขาด แม้นายทะเบียนไม่มีอำนาจที่จะออกใบอนุญาตให้ก็ได้

2) การทำหรือผลิตเพื่อการค้า ในมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ได้วางหลักไว้ว่า “การทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ อาวุธปืน หรือเครื่องกระสุนปืนเพื่อการค้านั้นไม่สามารถทำได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนได้ท้องที่” ทั้งนี้ การผลิตหรือกิจกรรมใดๆ เกี่ยวกับอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนเพื่อการค้านั้น กฎหมายจะกำหนดมาตรการควบคุมที่เคร่งครัดกว่ากิจกรรมที่เกี่ยวกับอาวุธปืนส่วนบุคคล กล่าวคือ จะต้องได้รับอนุมัติจากนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสียก่อนจึงจะไปขออนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ได้” ตามข้อ 3 ของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 87/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมผู้รักษาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ ซึ่งให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490

การขออนุญาตเพื่อดำเนินการทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะอาวุธปืน หรือเครื่องกระสุนปืนนั้น มิใช่ว่าประชาชนทั่วไปจะมีสิทธิขอและได้รับอนุญาตทุกคน แต่กฎหมายได้กำหนดห้ามออกใบอนุญาตอาวุธปืนสำหรับบุคคลบางประเภท กล่าวคือ มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัตินี้ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่กฎหมายห้ามมิให้ออกใบอนุญาตให้ทำอาวุธและเครื่องกระสุนปืน รวมทั้งใบอนุญาตให้ ทำ ซื่อ มี ใช้ สั่ง นำเข้า และพกพาอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคล หากจะกล่าวโดยสรุป บุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรานี้แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ บุคคลที่มีประวัติเคยต้องโทษจำคุก¹³⁷ บุคคลที่มีความบกพร่องใน

¹³⁷ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

คุณสมบัติไม่ว่าจะเป็นด้านอายุ ร่างกาย อาชีพ หรือที่อยู่อาศัย¹³⁸ และบุคคลที่มีความประพฤติชั่วร้ายแรง อันอาจกระทบถึงความสงบเรียบร้อยของประชาชน¹³⁹

ส่วนคุณสมบัติของบุคคลที่กฎหมายห้ามออกใบอนุญาตดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืนเพื่อการค้ำนั้น เป็นไปในแนวทางเดียวกับกรณีอาวุธปืนส่วนบุคคล กล่าวคือ มาตรา 26 (1) กำหนดห้ามมิให้ออกใบอนุญาตให้แก่บุคคลตามที่กำหนดในมาตรา 13 ทั้งหมด ประกอบกับการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืนเพื่อการค้ำนั้น เป็นการกระทำที่รัฐจำเป็นต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษเนื่องจากมีอาวุธปืนซึ่งเป็นวัตถุอันตรายเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเป็นจำนวนมาก และสามารถส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของสาธารณชนได้มาก รัฐจึงต้องมีมาตรการควบคุมที่เคร่งครัดกว่าในกรณีอาวุธปืนส่วนบุคคล ทั้งนี้ในมาตรา 26 (2) กำหนดให้ผู้ที่กระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 และต้องโทษจำคุกแม้เพียงครั้งเดียวหรือปรับตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ออกใบอนุญาตอาวุธปืนเพื่อการค้ำให้ ซึ่งมีขอบเขตกว้างกว่ากรณีอาวุธปืนส่วนบุคคลที่กำหนดความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ไว้เพียงบางฐานและต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำได้รับโทษจำคุกเท่านั้น ไม่นับโทษปรับด้วยแต่อย่างใด

นอกจากกฎหมายจะกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำหรือผู้ผลิตแล้ว ตามนัยมาตรา 55 กฎหมายยังได้จำกัดประเภทและลักษณะของอาวุธปืนที่นายทะเบียนสามารถออกใบอนุญาตให้ทำการผลิตได้ ทั้งในกรณีส่วนบุคคลและเพื่อการค้ำ โดยมีกฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2522) กำหนดลักษณะของอาวุธปืนที่นายทะเบียนสามารถออกใบอนุญาตให้ทำ ประกอบ และรวมถึงดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ตามที่กำหนดในมาตรา 7 และมาตรา 24 ในขณะที่กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2491) กำหนดลักษณะและประเภทของอาวุธปืนที่ห้ามออกใบอนุญาตให้ หากพิจารณาในสาระสำคัญของบทบัญญัติเกี่ยวกับการจำกัดประเภทของอาวุธปืนที่นายทะเบียนสามารถออกใบอนุญาตให้ได้แล้ว จะเห็นได้ว่าอาวุธปืนประเภทที่ต้องห้ามตามกฎหมาย ตัวอย่างเช่น ปืนกล ปืนยิงเร็ว และปืนเก็บเสียง เป็นอาวุธปืนที่มีความร้ายแรงเกินความจำเป็นที่จะให้ประชาชนนำไปใช้เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง อันเป็นเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายที่อนุญาตให้บุคคลมีและใช้อาวุธปืนได้

นอกจากนั้น กฎหมายยังกำหนดมาตรการให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ทำ หรือประกอบอาวุธปืนต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง¹⁴⁰ และจัดทำบัญชีตามที่กำหนดใน

¹³⁸ แหล่งเดิม. มาตรา 13 (4) – (8)

¹³⁹ แหล่งเดิม. มาตรา 13 (9)

กฎกระทรวง¹⁴¹ กล่าวคือ ต้องจัดทำบัญชีประจำเดือน ประกอบด้วย รายละเอียดอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่ทำการผลิต ส่งนายทะเบียน และหากเป็นกรณีซ่อมแซม หรือเปลี่ยนลักษณะอาวุธปืน ต้องทำบัญชีแจ้งยอดประจำเดือนส่งนายทะเบียนท้องที่ด้วย¹⁴² ในกรณีการซ่อมแซมและเปลี่ยนลักษณะอาวุธปืนกฎหมายกำหนดว่า ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ ตลอดจนให้มีและจำหน่ายอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนนั้น ต้องกระทำการเช่นนั้น ณ สถานที่ที่กำหนดในใบอนุญาตเท่านั้น¹⁴³ ส่วนกรณีของการทำหรือผลิต และประกอบอาวุธปืนนั้น กฎหมายกำหนดให้ผู้มีใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ต่างหากในกฎกระทรวง¹⁴⁴

ตามที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นว่า พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 มีเจตนารมณ์ที่ได้แตกต่างจากกฎหมายภายในของรัฐในเรื่องอื่น ซึ่งคือ การคุ้มครองสิทธิของเอกชนและรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง มาตรการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นมาตรการที่ใช้ควบคุมการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของเอกชน การมี ไข และพกพาอาวุธปืนนั้นถือเป็นกิจกรรมที่รัฐต้องให้ความสำคัญและต้องมีมาตรการควบคุม เพราะหากปล่อยให้เอกชนสามารถดำเนินการได้โดยอิสระ จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อสวัสดิภาพของผู้ที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกันได้

เนื่องจากการมีและใช้อาวุธปืนเป็นกิจกรรมที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการควบคุมพื้นฐานที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 และมาตรา 13 กล่าวคือ เป็นกิจกรรมที่ต้องห้ามตามกฎหมาย เว้นเสียแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนเสียก่อน จึงจะสามารถกระทำได้ และใบอนุญาตนั้นจะออกให้ได้ เพียงแก่บุคคลที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 13 เท่านั้น ส่วนเหตุที่นายทะเบียนจะสามารถออกใบอนุญาตให้บุคคลใด มี หรือใช้อาวุธปืนได้ มีอยู่เพียง 2 กรณี ซึ่งคือ เพื่อป้องกันตัว หรือทรัพย์สิน และเพื่อการกีฬา¹⁴⁵ ในส่วนของการพกพาอาวุธปืนนั้นโดยหลักแล้วกฎหมายห้ามมิให้มีการพกพาอาวุธปืนเข้าไปในเมือง ยกเว้นมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนตามสมควรแก่พฤติการณ์ และห้าม

¹⁴⁰ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 29

¹⁴¹ แหล่งเดิม. มาตรา 28

¹⁴² กฎกระทรวง (พ.ศ. 2490) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ข้อ 6

¹⁴³ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 35

¹⁴⁴ แหล่งเดิม. มาตรา 29

¹⁴⁵ แหล่งเดิม. มาตรา 9

พกพาอาวุธปืนโดยเปิดเผย หรือพกพาเข้าไปในที่ชุมชนโดยเด็ดขาด¹⁴⁶ บทบัญญัติในมาตราต่างๆ ดังที่กล่าวนี้ เป็นการเน้นย้ำเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย ที่มีได้ต้องการให้ประชาชนมีและใช้อาวุธปืน เว้นแต่จะเป็นไปเพื่อป้องกันตัวหรือเมื่อมีเหตุจำเป็นเท่านั้น

โดยหลักทั่วไป ใบอนุญาตอาวุธปืนให้ใช้ได้เฉพาะตัวผู้ที่ได้รับอนุญาต¹⁴⁷ และห้ามโอนให้แก่ผู้อื่น แต่อาจยกเว้นได้ เช่นในกรณีมาตรา 14 คือ การขออนุญาตให้ผู้อื่นมีและใช้อาวุธปืนเพื่อใช้ในการรักษาทรัพย์สินของผู้ขอ กฎหมายเปิดช่องให้สามารถกระทำได้ โดยต้องอยู่ภายใต้มาตรการควบคุมอีกชั้นหนึ่ง คือ ผู้ขอซึ่งไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามตามมาตรา 13 ต้องได้รับอนุมัติจากเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเสียก่อน แล้วจึงไปขอรับหนังสืออนุญาตพิเศษจากนายทะเบียนท้องที่ได้

กรณีที่ถือเป็นข้อยกเว้นในการขออนุญาตมีอาวุธปืนได้อีกกรณีหนึ่งคือ การขออนุญาตมีอาวุธปืนไว้เพื่อเก็บและห้ามใช้ยิง ตามมาตรา 11 และมาตรา 12 ซึ่งอาวุธปืนที่จะได้รับอนุญาตต้องเป็นอาวุธปืนที่ชำรุดจนไม่สามารถใช้ยิงได้ หรือเป็นอาวุธปืนที่พ้นสมัย หรือเป็นอาวุธปืนที่ได้รับเป็นรางวัลจากการแข่งขันยิงปืนของทางราชการเท่านั้น

ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ได้วางหลักไว้ว่าห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการเกี่ยวกับการค้าอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ ในส่วนของการมีหรือจำหน่ายเพื่อการค้านั้น นายทะเบียนจะอนุญาตให้บุคคลใดสามารถดำเนินการดังกล่าวได้ บุคคลนั้นต้องได้รับอนุญาตจากนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อน¹⁴⁸ บทบัญญัติของกฎหมายตั้งแต่มาตรา 24-27 ในส่วนที่ 2 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 เป็นบทบัญญัติสำหรับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า ซึ่งได้บัญญัติข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ การมี การส่ง นำเข้า และจำหน่ายอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนเพื่อการค้า หากแต่ในข้อนี้ จะขอทำการศึกษาเฉพาะกรณีจำหน่ายอาวุธปืน หรือเครื่องกระสุนปืนเพื่อการค้านั้น

ในพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 มิได้จำกัดความของการจำหน่ายไว้ แต่หากศึกษาเทียบเคียงจากกฎหมายอื่นเพื่อให้ได้คำนิยามศัพท์ของคำดังกล่าว “จำหน่าย” อาจหมายถึงการขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ ซึ่งบัญญัติอยู่ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ

¹⁴⁶ แหล่งเดิม. มาตรา 8 ทวิ

¹⁴⁷ แหล่งเดิม. มาตรา 58

¹⁴⁸ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 87/2557 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมผู้รักษาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ ข้อ 3 และพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 25

พ.ศ. 2522 จึงพอสรุปได้ว่าการจำหน่ายอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนเพื่อการค้ำนั้น เป็นการดำเนินกระบวนการขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนเพื่อการแสวงหาผลกำไร ไม่ว่าจะเป็นเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนในลักษณะต่างๆ ฉะนั้น การดำเนินกิจการดังกล่าวจึงต้องถูกควบคุมมิให้บุคคลทั่วไปดำเนินการได้โดยเสรี โดยมาตรการในการควบคุมแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การควบคุมที่บุคคลที่จะจำหน่ายและการควบคุมบุคคลผู้ที่จะซื้ออาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน

1) การควบคุมบุคคลผู้จำหน่าย กฎหมายได้กำหนดไว้ว่าการที่จะจำหน่ายอาวุธปืนเพื่อการค้ำนั้นไม่สามารถทำได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ โดยก่อนที่จะขออนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ได้จะต้องได้รับอนุมัติจากนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อน¹⁴⁹ โดยกฎหมายยังได้กำหนดไว้ว่าการที่บุคคลผู้ที่จะขอใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ได้ต้องเป็นบุคคลที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายด้วย กล่าวคือ ต้องไม่เป็นบุคคลต้องห้ามตามมาตรา 13 และบุคคลต้องห้ามตามมาตรา 26 (2) แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในเรื่องของการผลิตอาวุธปืนเพื่อการค้ำ

นอกจากนั้นกฎหมายยังมีบทบัญญัติควบคุมไปถึงสถานที่ตั้งของร้านที่จะทำการจำหน่ายด้วย ทั้งนี้ บุคคลที่จะทำการจำหน่ายอาวุธปืนเพื่อการค้ำนั้น จะต้องทำการค้ำ ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น¹⁵⁰ และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่ดังกล่าวเมื่อใด จะต้องขออนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ทุกครั้ง นอกจากนั้นนายทะเบียนโดยอนุมัติจากนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ยังอาจกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับเวลาจำหน่าย การเก็บรักษาอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนได้ตามสมควร¹⁵¹ และผู้จำหน่ายต้องทำบัญชีแสดงจำนวนและรายละเอียดเกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนส่งให้นายทะเบียนท้องที่เป็นประจำทุกเดือนด้วย

2) การควบคุมผู้ซื้อ กฎหมายไม่อนุญาตให้บุคคลทั่วไปสามารถซื้ออาวุธปืน หรือเครื่องกระสุนปืนจากร้านค้าอาวุธปืนได้โดยอิสระ โดยกฎหมายกำหนดว่า ผู้จำหน่ายจะสามารถจำหน่าย

¹⁴⁹ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 87/2557 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมผู้รักษาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ ข้อ 3 และพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 24 และ 25

¹⁵⁰ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490. มาตรา 35

¹⁵¹ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 87/2557 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมผู้รักษาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ ข้อ 3 และพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490. มาตรา 27

อาวุธปืน หรือเครื่องกระสุนปืนให้แก่ผู้ซื้อได้ก็ต่อเมื่อ ผู้ซึ่งต้องเป็นผู้ที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 13 ได้รับอนุญาตให้มีและใช้ หรือได้รับอนุญาตให้ซื้ออาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนนั้นแล้ว¹⁵²

พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ 2490 ได้ให้คำจำกัดความของการนำเข้าไว้ว่า เป็นการนำเข้ามาจากภายนอกราชอาณาจักรไม่ว่าโดยวิธีใดๆ ก็ตาม¹⁵³ ซึ่งการนำเข้านับเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืนที่มีนัยสำคัญสำหรับประเทศไทยอีกกิจกรรมหนึ่ง เนื่องจากประเทศไทยมิใช่ประเทศผู้ผลิตอาวุธปืน อาวุธปืนส่วนใหญ่ที่ใช้กันอยู่ภายในประเทศ จึงได้มาจากการนำเข้าจากต่างประเทศ สำหรับกระบวนการนำเข้าอาวุธปืน ตามนัยของกฎหมายฉบับนี้ แยกได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ การตั้งและการนำเข้า ในส่วนของการตั้งนั้น มาตรา 4(7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการให้บุคคลอื่นส่งหรือนำเข้ามาจากภายนอกราชอาณาจักร ส่วนการนำเข้าคือ ขั้นตอนต่อมาคือการนำสินค้าที่ส่งเข้ามายังราชอาณาจักร สำหรับมาตรการควบคุมการนำเข้าอาวุธปืนตามที่กำหนดในกฎหมายฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การนำเข้าเพื่อใช้เองและการนำเข้าเพื่อการค้า

(1) การนำเข้าเพื่อใช้เอง การนำเข้าเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืนที่อยู่ภายใต้มาตรการควบคุมตามมาตรา 7 กล่าวคือ กฎหมายไม่อนุญาตให้กระทำ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ และผู้นำเข้าต้องไม่เป็นผู้ที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 13 ด้วย และเนื่องจากการนำเข้าเป็นกิจการที่กระทำข้ามพรมแดนประเทศ กระบวนการนำเข้าอาวุธปืนจึงต้องผ่านศุลกากรด้วย พิธีการทางศุลกากรจึงนับเป็นมาตรการควบคุมอีกชั้นหนึ่ง นอกเหนือไปจากขั้นตอนการขออนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ตามปกติ หากเป็นกรณีการส่งให้บุคคลอื่นนำเข้ามา ซึ่งบุคคลอื่นในกรณีนี้คือ ผู้นำเข้าที่ได้รับอนุญาตโดยถูกต้อง การนำเข้าต้องดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในหัวข้อเรื่องการนำเข้าเพื่อการค้า ส่วนกรณีการนำเข้าเพื่อใช้เองนั้น ผู้นำเข้าต้องแจ้งเป็นหนังสือและส่งมอบอาวุธปืนที่นำเข้าไว้ให้แก่พนักงานศุลกากร ณ ด่านแรกที่เดินทางถึงราชอาณาจักร และพนักงานศุลกากรเป็นผู้แจ้งให้นายทะเบียนทราบ¹⁵⁴ อำนาจหน้าที่และข้อปฏิบัติต่างๆ สำหรับเจ้าพนักงานเกี่ยวกับอาวุธปืนที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ได้รับการบัญญัติไว้ในกฎกระทรวง (พ.ศ. 2503) ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2503 ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 และหลังจากอาวุธปืนผ่านพิธีการศุลกากรเรียบร้อยแล้ว ผู้นำเข้ามีหน้าที่ต้องไปติดต่อรับอาวุธปืนจากกรมศุลกากร ในกรณีที่มีการขออนุญาต

¹⁵² พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 34

¹⁵³ แหล่งเดิม. มาตรา 13 มาตรา 26(2) และมาตรา 53

¹⁵⁴ แหล่งเดิม. มาตรา 16

ก่อนนำเข้า หากเป็นกรณีที่ยังไม่ได้ขออนุญาตต้องไปขออนุญาตเพื่อนำเข้ากับนายทะเบียนท้องถิ่นภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด¹⁵⁵ อาวุธปืนที่ส่งหรือนำเข้ามาแล้ว เมื่อได้รับมอบจากเจ้าพนักงานศุลกากรแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาต (ส่งหรือนำเข้า) ไปขออนุญาตมีและใช้กับนายทะเบียนท้องถิ่นภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด¹⁵⁶

(2) การนำเข้าเพื่อการค้า ในกรณีนี้ผู้ส่งหรือผู้นำเข้าจะดำเนินการดังกล่าวได้จะต้องไปยื่นคำร้องขออนุญาตจากนายทะเบียนท้องถิ่นก่อน จึงจะดำเนินการส่งหรือนำเข้าได้¹⁵⁷ ซึ่งในกรณีนี้มีความแตกต่างจากการส่งหรือนำเข้ามาเพื่อใช้ส่วนบุคคล เพราะว่าการส่งหรือนำเข้ามาเพื่อการค้านั้นเป็นการส่งครั้งละมากๆ จึงต้องมีมาตรการควบคุมที่เข้มงวดกว่า ในกรณีการนำเข้าเพื่อการค้านั้นเมื่อผู้นำเข้าได้รับอนุญาตตามมาตรา 24 และได้นำอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนเข้ามาภายในราชอาณาจักร และผ่านขั้นตอนการตรวจสอบจากเจ้าพนักงานศุลกากรแล้ว เจ้าพนักงานดังกล่าวจะมอบอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนให้กับผู้นำเข้า โดยผู้นำเข้าจะต้องนำอาวุธปืนดังกล่าวไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนท้องถิ่นภายในกำหนดเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับมอบจากเจ้าพนักงาน โดยนายทะเบียนจะได้ทำเครื่องหมายประจำอาวุธนั้นไว้ตามระเบียบต่อไป¹⁵⁸ ในกรณีที่ผู้นำเข้าหรือส่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน ได้รับอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนจากเจ้าพนักงานศุลกากรไปแล้ว แม้ว่าจะส่งหรือนำเข้าไม่ครบตามจำนวนที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ไม่เป็นเหตุให้สามารถนำใบอนุญาตดังกล่าวมาส่งหรือนำเข้าอาวุธปืนได้อีกต่อไป¹⁵⁹

พระราชบัญญัติอาวุธปืนฉบับนี้ ยังได้บัญญัติเกี่ยวกับการนำเข้าอาวุธปืนเป็นการชั่วคราวไว้ด้วย และเป็นกรณีการนำเข้าอาวุธปืนส่วนบุคคล โดยกำหนดไว้ว่า การที่บุคคลใดนำเอาอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนมาเพื่อใช้ส่วนตัว และจะต้องเดินทางผ่านประเทศไทย หรือต้องพักอาศัยอยู่ที่ประเทศไทยเป็นการชั่วคราว ให้ผู้ที่นำอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนดังกล่าวมามอบให้กับเจ้าพนักงานศุลกากรที่ด่านแรกที่นำเข้ามาจากนอกราชอาณาจักร แต่หากผู้นำเข้าต้องการใช้อาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนดังกล่าวภายในประเทศ จะต้องไปขอใบอนุญาตให้มีและใช้ชั่วคราวต่อนายทะเบียนท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนดขึ้นเพื่อการดังกล่าว¹⁶⁰ ประกอบประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 87/2557 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม

¹⁵⁵ แหล่งเดิม. มาตรา 17 และมาตรา 19

¹⁵⁶ แหล่งเดิม. มาตรา 20

¹⁵⁷ แหล่งเดิม. มาตรา 24

¹⁵⁸ แหล่งเดิม. มาตรา 32

¹⁵⁹ แหล่งเดิม. มาตรา 60

¹⁶⁰ แหล่งเดิม. มาตรา 18

พ.ศ. 2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมผู้รักษาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ ซึ่งความในข้อ 4 กำหนดไว้ว่า ให้บรรดากฎกระทรวง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติตามข้อ 3 ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับยังคงใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติม ดังนั้น ปัจจุบันยังไม่มีแก้ไขเพิ่มเติมจึงเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่เพียงผู้เดียว

พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 มิได้บัญญัติเรื่องการส่งออกอาวุธปืนไว้เลย ส่วนบทบัญญัติเรื่องการย้ายอาวุธปืนผ่านราชอาณาจักรมีอยู่ในมาตรา 70 โดยกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี และผู้ที่ได้รับอนุญาตต้องนำอาวุธปืนผ่านทางด่านศุลกากรที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ พนักงานศุลกากรต้องแจ้งเรื่องให้นายทะเบียนท้องที่ทราบ หากนายทะเบียนเห็นเป็นการจำเป็นเพื่อความปลอดภัย อาจออกมาตรการควบคุมอาวุธปืนนั้นในระหว่างที่อยู่ในราชอาณาจักรก็ได้

กฎหมายอาวุธปืนของไทยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการทำเครื่องหมายอาวุธปืนอยู่ไม่มาก โดยพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 มีบัญญัติไว้เพียง 3 มาตรา คือ มาตรา 10 กำหนดให้นายทะเบียนทำเครื่องหมายประจำอาวุธปืนที่ออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนแล้ว ส่วนจะทำเครื่องหมายอย่างไรนั้น มีกำหนดไว้ในกฎกระทรวง (พ.ศ. 2490) ลงวันที่ 19 กันยายน 2490 ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ข้อ 3 คือให้ทำเป็นตัวอักษรย่อนามจังหวัด ณ ท้องที่ที่สำนักงานของนายทะเบียนผู้ออกใบอนุญาตตั้งอยู่ และเนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนายทะเบียน มิใช่เป็นการกำหนดหน้าที่สำหรับประชาชน จึงไม่มีบทกำหนดโทษทางอาญาในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือบกพร่องไม่ปฏิบัติตามแต่อย่างใด อีกกรณีหนึ่งซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีการทำเครื่องหมาย คือกรณีมาตรา 32 ในส่วนของอาวุธปืนเพื่อการค้า ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ส่งหรือนำเข้าอาวุธปืนเพื่อการค้า เมื่อได้รับมอบอาวุธปืนจากเจ้าพนักงานศุลกากรแล้ว ต้องนำอาวุธปืนไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนท้องที่และให้นายทะเบียนทำเครื่องหมายประจำอาวุธปืนนั้นไว้ด้วย ทั้งนี้ กฎหมายได้บัญญัติบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 32 ไว้ในมาตรา 73 ทวิ

พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 กำหนดให้นายทะเบียนท้องที่มีหน้าที่ออกใบอนุญาตสำหรับบุคคลทั่วไปเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับอาวุธปืน ซึ่งนอกจากหน้าที่ในการออกใบอนุญาตอาวุธปืนแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดให้นายทะเบียนทำหน้าที่เก็บบันทึกข้อมูลอาวุธปืนด้วย ก่อนหน้านี้นี้ หากอยู่ในกรุงเทพมหานครจะต้องไปขออนุญาตต่อผู้บังคับการกองทะเบียน กองบัญชาการสอบสวนกลาง หรือผู้รักษาการแทน หากเป็นจังหวัดอื่นต้องยื่นขอต่อผู้ว่าราชการ

จังหวัด นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอนั้น¹⁶¹ ในส่วนของสถานที่เก็บข้อมูลอาวุธปืนก็เช่นเดียวกันกับกรณีการขอใบอนุญาต กล่าวคือ หากอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนนั้น ได้รับอนุญาตให้ส่ง หรือนำเข้า หรือให้มี และใช้ภายในกรุงเทพมหานครข้อมูลทางทะเบียนจะถูกเก็บรวบรวมอยู่ที่กองบังคับการทะเบียน กองบัญชาการสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนข้อมูลทางทะเบียนของอาวุธปืนที่อยู่ในจังหวัดต่างๆ จะอยู่ในความดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ในปัจจุบันได้มีการตัดโอนงานทะเบียนอาวุธปืนจากตำรวจไปให้กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และมีการแต่งตั้งให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นนายทะเบียนในเขตกรุงเทพมหานคร¹⁶² ในส่วนต่างจังหวัด โดยหลักการแล้วยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักการปรับโอนงานดังกล่าว มีผลดีคือ ข้อมูลทางทะเบียนอาวุธปืนได้รับการจัดเก็บไว้โดยหน่วยงานภายใต้สังกัดเดียวกัน จึงอาจช่วยให้การจัดเก็บและจัดระบบข้อมูลเป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพมากกว่า ส่วนการดำเนินการเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับอาวุธปืน ทั้งระหว่างหน่วยงานภายในและระหว่างประเทศนั้น เป็นลักษณะการประสานงานเป็นกรณีไป มิได้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ในตัวบทกฎหมายหรือระเบียบบริหารราชการแต่อย่างใด

ในส่วนของข้อมูลรายละเอียดที่นายทะเบียนจัดเก็บไว้นั้นได้มาจากแบบฟอร์มใบอนุญาตที่ผู้ยื่นขอต้องกรอก เมื่อมาขออนุญาตไม่ว่าจะเป็นกรณีการผลิต (ทำ ประกอบ ซ่อมแซม) มีและใช้ส่งหรือนำเข้า ชื่อ พกพา (มีอาวุธปืนติดตัว)¹⁶³ ซึ่งอาจแบ่งประเภทข้อมูลที่นายทะเบียนบันทึกไว้ได้ดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ขอ

ข้อมูลเกี่ยวกับอาวุธปืน

วัตถุประสงค์ในการขออนุญาต

ใบอนุญาตแต่ละประเภทมีอายุไม่เท่ากัน อาทิเช่น ใบอนุญาตส่วนบุคคลให้มีและใช้อาวุธปืนมีอายุตลอดเวลาที่ผู้นั้นมีใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนอยู่ ใบอนุญาตให้ซื้ออาวุธปืน มีอายุ

¹⁶¹ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียน เจ้าพนักงาน และเจ้าหน้าที่อื่น ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2524 ข้อ (2)

¹⁶² ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียน เจ้าพนักงาน และเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ลงวันที่ 4 มกราคม 2548 ข้อ 2

¹⁶³ กฎกระทรวง (พ.ศ. 2490) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 4

6 เดือน นับแต่วันที่ออก ใบอนุญาตให้เลี้ยงหรือนำเข้ามีอายุ 1 ปี นับแต่วันที่ออก¹⁶⁴ ส่วนใบอนุญาตอาวุธปืนเพื่อการค้า ไม่ว่าจะเป็นการผลิต (ทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ) เลี้ยง นำเข้า มีหรือจำหน่ายมีอายุ 1 ปี นับแต่วันที่ออก¹⁶⁵ การกำหนดอายุใบอนุญาตเป็นมาตรการควบคุมอีกอย่างหนึ่งของรัฐ กล่าวคือ การที่กฎหมายกำหนดให้ใบอนุญาตบางประเภทมีอายุสั้น แสดงถึงเจตนารมณ์ของรัฐในการเข้าไปแทรกแซงและตรวจสอบผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืน ซึ่งได้พิจารณาแล้วว่ามีความสำคัญและมีผลกระทบในวงกว้าง

กรณีการรับและจำหน่ายอาวุธปืนนั้น พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ได้บัญญัติไว้ 2 กรณี กรณีแรกเป็นกรณีที่ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตเสียชีวิต และนายทะเบียนพิจารณาแล้วไม่ออกใบอนุญาตให้แก้หายาท นายทะเบียนจะมีคำสั่งให้ขายทอดตลาดอาวุธปืนนั้นเสียภายในระยะเวลา 6 เดือน นับแต่วันที่รับคำสั่ง มิฉะนั้น นายทะเบียนมีอำนาจดำเนินการขายทอดตลาดและส่งมอบเงินให้แก่ผู้มีสิทธิ¹⁶⁶ อีกกรณีหนึ่ง ได้แก่กรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตตกเป็นผู้ออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ เมื่อนายทะเบียนทราบ จะมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต หรือให้รัฐมนตรีมีคำสั่งเพิกถอน (แล้วแต่กรณี) ผู้ที่ได้รับอนุญาตต้องส่งมอบอาวุธปืนให้นายทะเบียน¹⁶⁷ โดยผู้ส่งมอบต้องดำเนินการโอนให้เสร็จสิ้นภายใน 90 วัน ถ้าโอนไม่ได้ ให้นายทะเบียนขายทอดตลาดแล้วมอบเงินให้ผู้มีสิทธิ¹⁶⁸

ความผิดที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ตามที่ได้ศึกษาไปเบื้องต้นแล้วนั้น ไม่ว่าจะเป็นการผลิต ซื่อ จำหน่าย มีและใช้ เลี้ยง นำเข้าอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต ล้วนแล้วแต่เป็นความผิดลักษณะอาญา ผู้ที่ฝ่าฝืนต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนด แต่ในส่วนของอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนนั้น กฎหมายฉบับเดียวกันนี้มีได้มีบทบัญญัติไว้ด้วยว่าต้องดำเนินการเช่นไร จึงต้องพิจารณาตามหลักกฎหมายทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องอยู่ในหมวด 3 ว่าด้วยเรื่องโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยที่มาตรา 32 บัญญัติไว้ว่า ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้รับเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำผิดและมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ เนื่องจากมาตรการรับทรัพย์นั้นเป็นโทษที่มุ่งถึงตัวทรัพย์เป็นสำคัญ แม้ศาลพิพากษาปล่อยตัวจำเลยไปก็รับอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนได้ ดังนั้น หากมีการกระทำฝ่าฝืนพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ไม่ว่าจะเป็นการผลิต ซื่อ จำหน่าย มีและใช้ เลี้ยง

¹⁶⁴ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 23

¹⁶⁵ แห่งเดิม. มาตรา 36.

¹⁶⁶ แห่งเดิม. มาตรา 64

¹⁶⁷ แห่งเดิม. มาตรา 65 และมาตรา 66

¹⁶⁸ แห่งเดิม. มาตรา 67

หรือนำเข้าอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด อาวุธปืนที่ถูกผลิต ชื่อ จำหน่าย มี และใช้ สิ่ง หรือนำเข้านั้น ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เข้าลักษณะตามที่กำหนดในประมวลกฎหมาย อาณามาตรา 32 ผลของกฎหมายที่ตามมาคือ อาวุธปืนนั้นต้องถูกริบ และมาตรา 35 แห่งประมวล กฎหมายอาญาได้บัญญัติต่อไปว่า “ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะ พิจารณาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้ หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้ ส่วนวิธีปฏิบัติในการ ดำเนินการกับอาวุธปืนหลังจากที่มีการรับอาวุธปืนเป็นของราชการแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่าย ทำลาย หรือทำให้อาวุธปืนใช้การไม่ได้นั้น กฎหมายมิได้ระบุไว้แต่อย่างใด

3.2.3.2 คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 37 พ.ศ. 2519

คำนิยามของ “อาวุธปืน” และ “กระสุนปืน” ตามที่บัญญัติไว้ในคำสั่ง ข้อ 2(1) และ (2) ของ คำสั่ง ปร. 37 มีความสอดคล้องกันอย่างยิ่งกับคำนิยามในพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ที่ได้ กล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ได้ถูกนำมาใช้เป็นแม่แบบในการ บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืนฉบับอื่นๆ ที่ออกในเวลาต่อมา หรืออีกนัยหนึ่ง คำสั่ง ปร. 37 อาจมองได้ว่าเป็นกฎหมายที่ออกมาเสริมกฎหมายแม่บท ดังนั้น แนวคิดและหลักกฎหมายส่วนใหญ่ จึงเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

การผลิตอาวุธปืนตามนัยคำสั่ง ปร. 37 เข้าลักษณะเป็นการผลิตเพื่อจำหน่าย แต่มี เงื่อนไขในการอนุญาตและกำหนดขั้นตอนการผลิตไว้แตกต่างหากจากพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 โดยได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนในข้อ 5 และข้อ 11 วรรค 2 ทั้งนี้ เงื่อนไขและขั้นตอน ต่างๆ ที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดไว้ อยู่ภายใต้หลักการที่ว่า การผลิตต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและ กำกับดูแลอย่างใกล้ชิดจากทางการ กล่าวคือ การขออนุญาตตั้งโรงงานผลิตอาวุธต้องเสนอต่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม โดยผู้ที่ยื่นขออนุญาตต้องมีคุณสมบัติประการแรก คือ เป็น ผู้ได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนที่ ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย¹⁶⁹ ส่วนขั้นตอนการขออนุญาตและเงื่อนไขในการอนุญาตของรัฐมนตรีนั้น มีกฎกระทรวง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2530) ออกตามความในคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2519 บัญญัติไว้โดยเฉพาะ หลักการสำคัญกำหนดไว้ว่า คำขอตั้ง โรงงานต้องผ่านการพิจารณาลั่นกรองถึง 3 ขั้นตอนด้วยกัน ขั้นตอนแรก พิจารณาคณะสมบัติของ ผู้ขอ โดยกรมการอุตสาหกรรมทหาร ขั้นตอนที่สอง ตรวจสอบโดยคณะกรรมการกำหนด มาตรฐานยุทธโศปกรณ์ว่า อาวุธที่จะทำการผลิตได้มาตรฐาน ตอบสนองความต้องการของทาง ราชการ และสอดคล้องกับนโยบายของทางการหรือไม่ และขั้นตอนที่สาม พิจารณาโครงการและ

¹⁶⁹ คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2519 ข้อ 6

ความเหมาะสมในการให้การสนับสนุนตั้งโรงงานผลิตอาวุธ โดยคณะกรรมการควบคุมและ
พัฒนาการอุตสาหกรรมทหาร หากคำขอได้รับอนุมัติ รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการผลิต
และระบุไว้ในใบอนุญาต เช่น กำหนดปริมาณ คุณภาพ ตลอดจนสถานที่เก็บอาวุธที่จะผลิตและ
วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต กำหนดให้เจ้าหน้าที่จากกระทรวงกลาโหมเข้าไปทำการฝึกอบรมการ
ปฏิบัติงานให้แก่เจ้าหน้าที่โรงงาน¹⁷⁰ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติที่กำหนดมาตรการความ
ปลอดภัยประการอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่เข้าไปทำการตรวจสอบโรงงานก่อนเริ่ม
ดำเนินการผลิต¹⁷¹ การให้เจ้าหน้าที่จากกระทรวงกลาโหมอยู่ประจำโรงงาน เพื่อตรวจสอบการ
ปฏิบัติงานของผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นไปตามเงื่อนไขกำหนด ห้ามผลิตอาวุธอื่นใดนอกจากที่ระบุ
ในใบอนุญาต หรือเปลี่ยนแปลงหรือใช้โรงงานให้ผลิตไปจากวัตถุประสงค์ตามที่ได้รับอนุญาต¹⁷²
ห้ามขนย้ายวัตถุดิบหรืออาวุธที่ผลิตได้จากสถานที่เก็บ¹⁷³ เป็นต้น ลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่ง
ของกฎหมายฉบับนี้ คือ การให้อำนาจเป็นพิเศษแก่เจ้าหน้าที่ในการเข้าไป ณ สถานที่ทำการผลิต
เพื่อตรวจสอบสถานที่ อาวุธ เอกสาร และสามารถเรียกบุคคลและเอกสารมาเพื่อประกอบการ
พิจารณาไว้ด้วย¹⁷⁴ ในส่วนหน้าที่ของผู้ผลิตนั้น นอกจากจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆ ดังที่กล่าว
ข้างต้นแล้วยังต้องมีหน้าที่ในการจัดทำและส่งบัญชีวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตและอาวุธที่ผลิตได้
ให้แก่เจ้าหน้าที่ด้วย ซึ่งเป็นหน้าที่พื้นฐานที่ผู้ผลิตหรือประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธอย่างอื่นต้อง
ปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากการที่พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 มีบทบัญญัติในลักษณะนี้
เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม หน้าที่ที่นับว่าสำคัญที่สุดของผู้ผลิตตามกฎหมายฉบับนี้ คือ ผู้ผลิตต้อง
ขายหรือจำหน่ายอาวุธที่ผลิตขึ้นให้แก่กระทรวงกลาโหมหรือกรมตำรวจเท่านั้น เว้นแต่จะได้รับ
อนุญาตจากรัฐมนตรีให้ขายหรือจำหน่ายแก่บุคคลอื่นได้¹⁷⁵

จากบทบัญญัติที่ได้นำมากล่าวอ้างข้างต้น แสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่า การผลิตอาวุธตาม
คำสั่งฯ ปร. 37 นี้ อยู่ภายใต้การควบคุมอย่างใกล้ชิดของทางการ นอกจากการกำหนดเงื่อนไขและ
หน้าที่ให้แก่ผู้ผลิตดังกล่าวแล้ว กฎหมายยังกำหนดมาตรการซึ่งถือได้ว่าเป็นการให้อำนาจรัฐเข้าไป
แทรกแซงการดำเนินกิจการของภาคเอกชน มาตรการเช่นว่านี้ได้รับการบัญญัติไว้ในข้อ 27 ได้แก่
กรณีที่ผู้ผลิตมีความจำเป็นต้องหยุดหรือชะลอการผลิต อันเป็นเหตุให้ราชการกระทรวงกลาโหม

¹⁷⁰ แหล่งเดิม. ข้อ 7

¹⁷¹ แหล่งเดิม. ข้อ 11

¹⁷² แหล่งเดิม. ข้อ 13 และข้อ 14

¹⁷³ แหล่งเดิม. ข้อ 21

¹⁷⁴ แหล่งเดิม. ข้อ 6

¹⁷⁵ แหล่งเดิม. ข้อ 22

ได้รับความเสียหาย รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี มีอำนาจสั่งให้ส่วนราชการของกระทรวงกลาโหมเข้าไปดำเนินการผลิตอาวุธ ณ โรงงานของผู้ผลิตได้ ส่วนข้อ 29 กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้บุคคลอื่นซึ่งมีใบอนุญาตตั้งและประกอบกิจการโรงงาน (ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นโรงงานผลิตอาวุธ) ทำการผลิตส่วนประกอบของอาวุธสำหรับราชการทหารและตำรวจเป็นการเฉพาะคราวได้

คำสั่ง ปร. 37 มีบทบัญญัติเรื่องการนำเข้าอยู่ในข้อ 15 และข้อ 16 เป็นกรณีการสั่งหรือนำเข้าวัตถุดิบหรืออาวุธเพื่อใช้ประโยชน์ในการผลิตเท่านั้น การดำเนินการดังกล่าวต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้ที่ได้รับอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้โดยเฉพาะในกฎกระทรวง ในส่วนของการส่งออกอาวุธนั้น ดังที่กล่าวไว้แล้วว่า กฎหมายฉบับนี้ให้ความสำคัญเรื่องการผลิตอาวุธสำหรับใช้ในราชการเป็นหลัก แต่ถึงกระนั้นก็มีบทบัญญัติที่เปิดช่องให้ผู้ผลิตสามารถส่งอาวุธที่ผลิตได้ไปขายนอกราชอาณาจักรได้ โดยข้อ 22 ของกฎหมายฉบับนี้ ได้บัญญัติห้ามผู้ได้รับอนุญาต (ให้ผลิต) ขายหรือจำหน่ายอาวุธที่ผลิตได้ เว้นแต่ขายหรือจำหน่ายให้กระทรวงกลาโหมหรือกรมตำรวจ หรือได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีให้ขายหรือจำหน่ายให้บุคคลอื่น ไม่ว่าโดยการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรหรือขายภายในราชอาณาจักร ทั้งนี้ การที่รัฐมนตรีจะอนุญาตให้มีการส่งอาวุธไปขายนอกราชอาณาจักรได้นั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนด้วย และในทำนองเดียวกันกรณีการขายภายในประเทศ อาวุธที่อาจส่งไปขายนอกราชอาณาจักรนั้น ต้องเป็นอาวุธที่เกินความต้องการของราชการกระทรวงกลาโหมและตำรวจแล้วเท่านั้น และผู้ได้รับอนุญาตให้ขายต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับอนุญาตและรายงานให้เจ้าหน้าที่ทราบภายใน 3 วัน นับแต่วันส่งมอบอาวุธให้แก่ผู้ซื้อ¹⁷⁶

เห็นได้ว่าในกรณีการจำหน่ายอาวุธปืนที่ผลิตขึ้นตามคำสั่ง ปร. 37 นั้น เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นที่การผลิตเพื่อไว้ใช้ในราชการทหารและตำรวจ การจำหน่ายอาวุธส่วนใหญ่จึงเป็นการจำหน่ายให้ทางราชการ อย่างไรก็ตาม คำสั่ง ปร. 37 ก็ได้บัญญัติข้อยกเว้นหลักทั่วไปไว้ในข้อ 22 ที่ให้ผู้ผลิตหรือในกรณีนี้อยู่ในฐานะผู้ขายหรือจำหน่ายอีกฐานะหนึ่ง สามารถขายหรือจำหน่ายอาวุธที่ผลิตขึ้นให้บุคคลอื่นได้ โดยต้องขออนุญาตและได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีเสียก่อน รายละเอียดและเงื่อนไขในการอนุญาตได้รับการบัญญัติไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2523) และฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2527) สรุปสาระสำคัญได้ว่า อาวุธที่จะขายหรือจำหน่ายให้บุคคลอื่นนั้น ต้องเป็นอาวุธที่เกินความต้องการของทางราชการทหารหรือตำรวจเป็นอาวุธประเภทที่บุคคลทั่วไปอาจมีหรือ

¹⁷⁶ กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2523) ออกตามความในคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ข้อ 1 ข้อ 6 และข้อ 7

ใช้ได้ตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน และต้องขายให้แก่ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ซื้อ มี ไร่ คำ หรือจำหน่ายอาวุธปืนตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน ทั้งนี้ เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ต้องขายหรือจำหน่ายอาวุธดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต และเมื่อขายหรือจำหน่ายแล้ว ผู้ผลิตหรือผู้ขายต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าหน้าที่ทราบภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ส่งมอบอาวุธให้แก่ผู้ซื้อ

คำสั่ง ปร. 37 นั้น ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องหรือกล่าวถึงเรื่องการทำเครื่องหมายอาวุธปืนหรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางทะเบียนอาวุธปืนไว้เลย ในส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาวุธปืนนั้น เนื่องจากผู้ที่มีอำนาจในการออกใบอนุญาตตามคำสั่ง ปร. 37 ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และปลัดกระทรวงกลาโหมตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ข้อมูลทางทะเบียนจากทั้งสองส่วนจึงถูกเก็บรวบรวมไว้ที่กระทรวงกลาโหม ใบอนุญาตตั้งโรงงานผลิตอาวุธตามคำสั่ง ปร. 37 มีอายุใช้ได้ตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาต แต่ต้องไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่ออก¹⁷⁷

ส่วนอาวุธปืนที่ผลิตขึ้นตามคำสั่ง ปร. 37 นั้น เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นที่การผลิตอาวุธเพื่อใช้ในราชการเป็นหลัก และบัญญัติมาตรการควบคุมไว้อย่างเคร่งครัดอยู่แล้ว ในส่วนของการรับ ยึด หรืออายัด กฎหมายได้บัญญัติมาตรการไว้สั้นๆ แต่ชัดเจนว่า อาวุธที่ผลิต สั่ง นำเข้า ส่งออก มีกรรมสิทธิ์ มีไว้ในครอบครอง ขายหรือจำหน่ายโดยมิชอบตามกฎหมายฉบับนี้ ไม่ว่าจะมีส่วนถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ ให้รับเสียทั้งสิ้นและส่งมอบให้กระทรวงกลาโหมเพื่อจัดการตามที่เห็นสมควร

3.2.3.3 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530

ในส่วนของพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 นั้น มิได้บัญญัติคำนิยามของอาวุธปืนและกระสุนปืนไว้โดยตรง แต่ได้กล่าวถึงไว้ในคำนิยามของ “ยุทธภัณฑ์” ซึ่งตามกฎหมายฉบับนี้ หมายถึง “อาวุธ เครื่องอุปกรณ์ของอาวุธ สารเคมี สารชีวะ สารรังสี หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่อาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามได้ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 7¹⁷⁸ ตามคำนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่ายุทธภัณฑ์ หมายความว่าความครอบคลุมถึงอาวุธหลากหลายกว่า แต่จะถูกจำกัดประเภทโดยประกาศกระทรวงกลาโหมกำหนดชนิดยุทธภัณฑ์ที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ซึ่งจะกำหนดประเภทของอาวุธที่ต้องควบคุมตามกฎหมายฉบับนี้ โดยรวมแล้ว ยุทธภัณฑ์หมายถึงอาวุธประเภทที่มีอำนาจการทำลายล้างรุนแรงกว่าอาวุธที่ต้องควบคุมตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490

¹⁷⁷ คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ข้อ 9

¹⁷⁸ พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 มาตรา 4

พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 นั้น มีการกำหนดเงื่อนไขสำหรับผู้ผลิต รวมทั้งมาตรการแทรกแซงจากรัฐน้อยกว่าในคำสั่ง प्र. 37 การยื่นขออนุญาตไม่ว่าจะเป็นการผลิต ตั้ง นำเข้า หรือมี กฎหมายกำหนดให้เสนอต่อปลัดกระทรวงกลาโหม ไม่ต้องถึงระดับรัฐมนตรี เช่นในคำสั่ง प्र. 37 องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้กฎหมายฉบับนี้แตกต่างจากกฎหมายอาวรูปิน ฉบับอื่นได้รับการบัญญัติไว้ในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 กล่าวถึงเรื่องการแต่งตั้ง “คณะกรรมการควบคุมยุทธภัณฑ์” ซึ่งมีปลัดกระทรวงกลาโหมเป็น ประธานทำหน้าที่พิจารณาถ้อยแถลงคำร้องขออนุญาตประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธยุทธภัณฑ์ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ว่าจะเป็นการผลิต ตั้ง นำเข้า หรือมี ทั้งนี้ เพื่อให้ปลัดกระทรวง กลาโหมพิจารณา มีคำสั่งต่อไป¹⁷⁹ ส่วนมาตรการควบคุมเกี่ยวกับการผลิตประการอื่นมีไม่มากนัก และส่วนใหญ่จะเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติอาวรูปิน พ.ศ. 2490 อันได้แก่ การกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิยื่นขอมิใบอนุญาต¹⁸⁰ การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับ สถานที่เก็บยุทธภัณฑ์ที่ผลิตได้หรือส่งเข้ามา และการกำหนดหน้าที่ให้ผู้มีใบอนุญาตต้องจัดทำ บัญชียุทธภัณฑ์ไว้แสดงแก่เจ้าหน้าที่ แต่ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 จะกำหนดเงื่อนไขและหน้าที่ในส่วนของผู้ผลิตไว้ไม่มาก แต่ยังมีการกำหนดมาตรการความปลอดภัย โดยให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจเป็นพิเศษในทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในคำสั่ง प्र. 37 ทั้งนี้ มาตรา 30 กำหนดให้เจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปในสถานที่ผลิตหรือเก็บยุทธภัณฑ์ เพื่อตรวจสอบหรือนำยุทธภัณฑ์ไปตรวจสอบ ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัย หรืออาจทำการตรวจค้น กัก ยึด อาศัย ยุทธภัณฑ์ที่ต้องสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือเรียก เอกสารมาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาได้ นอกจากนั้น มาตรา 29 บัญญัติให้อำนาจปลัดกระทรวง กลาโหมสามารถสั่งให้ผู้ผลิตปรับปรุงซ่อมแซมสถานที่ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต หรืออาจสั่งให้ผู้ผลิตหยุดดำเนินกิจการได้ หากเห็นว่าสถานที่หรือเครื่องมือเครื่องใช้ดังกล่าวอยู่ใน สภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้

การมียุทธภัณฑ์ไว้ในครอบครองนั้น เป็นกิจกรรมหนึ่งที่พระราชบัญญัติควบคุม ยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ได้กล่าวถึงไว้และอยู่ภายใต้มาตรการควบคุมเช่นเดียวกันกับการผลิต กล่าวคือ จะกระทำได้เว้นเสียแต่จะได้รับอนุญาตจากปลัดกระทรวงกลาโหม¹⁸¹ โดยผู้ที่มีสิทธิยื่นขออนุญาต ต้องไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามตามมาตรา 16 นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้ผู้ได้รับอนุญาตมี

¹⁷⁹ แหล่งเดิม. มาตรา 12 (4)

¹⁸⁰ แหล่งเดิม. มาตรา 16

¹⁸¹ แหล่งเดิม. มาตรา 15

หน้าที่ที่จะต้องจัดทำบัญชีรับจ่ายยุทธภัณฑ์ไว้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ตลอดเวลา สำหรับการพกพานั้นพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 มิได้กล่าวถึงไว้แต่อย่างใด จึงอาจสรุปได้ว่ากฎหมายไม่เปิดโอกาสให้เอกชนนำอาวุธยุทธภัณฑ์พกพาไปได้ไม่ว่ากรณีใด

หลักการที่แตกต่างกันระหว่างพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 และพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ประการสำคัญคือ ในขณะที่ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ใช้ได้เฉพาะตัวผู้ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 58 ส่วนพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 กลับบัญญัติให้ใบอนุญาตที่ออกตามกฎหมายนี้ ไม่ว่าจะเป็นใบอนุญาตสั่ง นำเข้า ผลิต หรือ มีไว้ในครอบครอง ใช้ได้ถึงลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตด้วย และการกระทำของลูกจ้างหรือตัวแทนให้ถือว่าเป็นการกระทำของผู้ที่ได้รับอนุญาต เว้นแต่ผู้ได้รับอนุญาตจะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการสุจริตที่ตนจะควบคุมได้ ทั้งนี้ เมื่อได้พิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายประกอบด้วยแล้ว อาจอธิบายได้ว่า หลักกฎหมายดังกล่าวได้รับการบัญญัติขึ้นเพื่อตอบสนองและอำนวยความสะดวกให้แก่ภาครัฐกิจ ที่เจ้าของกิจการอาจมอบหมายให้ลูกจ้างหรือผู้อื่นทำการแทนตน ประกอบกับกฎหมายได้กำหนดไว้ชัดเจนให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตรับผิดชอบการที่กระทำโดยผู้อื่นที่ตนได้มอบหมาย จึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่ได้รับอนุญาตจะต้องใช้ความระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายหรืออันตรายขึ้นได้ มิฉะนั้น ตนจะต้องตกเป็นผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย ในส่วนอาวุธที่เป็นยุทธภัณฑ์นั้น พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ไม่ได้กล่าวถึงการจำหน่ายภายในประเทศไว้แต่อย่างใด แต่มีกฎหมายอีกฉบับบัญญัติเรื่องการส่งยุทธภัณฑ์ออกนอกราชอาณาจักรไว้โดยเฉพาะ ได้แก่ พระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2535 ซึ่งจะกล่าวถึงในส่วนของการส่งออกอาวุธปืน

สำหรับการนำเข้าและส่งออกอาวุธที่เป็นยุทธภัณฑ์นั้น มีกฎหมายบัญญัติรองรับไว้เช่นกันแต่เป็นกรณีการสั่งและนำเข้ายุทธภัณฑ์ที่เป็นของใช้ส่วนตัว หรือเป็นตัวอย่างเท่าที่จำเป็นเท่านั้น¹⁸² ซึ่งการสั่งและนำเข้าตกอยู่ภายใต้บังคับของหลักทั่วไปซึ่งได้รับการบัญญัติไว้ในมาตรา 15 กล่าวคือ เป็นการกระทำที่ต้องห้ามตามกฎหมาย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากปลัดกระทรวงกลาโหม และผู้ยื่นขออนุญาตต้องไม่มีคุณสมบัติที่ต้องห้ามตามมาตรา 16 รวมทั้งต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง สำหรับขั้นตอนการนำเข้าคล้ายคลึงกับการนำเข้าอาวุธปืนตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ก็ต้องส่งมอบอาวุธปืนที่นำเข้าไว้กับเจ้าหน้าที่ศุลกากร เมื่อได้รับใบอนุญาตนำเข้าและมียุทธภัณฑ์จากปลัดกระทรวงกลาโหมแล้ว จึงสามารถรับยุทธภัณฑ์ที่นำเข้ามาได้ ทั้งนี้ เว้นแต่ผู้นำเข้าได้ยื่นขอและได้รับอนุญาตนำเข้าหรือมียุทธภัณฑ์แล้ว สามารถ

¹⁸² แหล่งเดิม. มาตรา 21

นายุทธภัณฑ์เข้ามาในราชอาณาจักรได้เลย¹⁸³ ส่วนการนำยุทธภัณฑ์ผ่านเข้าราชอาณาจักรนั้น พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ได้กล่าวถึงไว้ในมาตรา 25 เป็นกรณีของยานพาหนะที่บรรทุกยุทธภัณฑ์ผ่านเข้ามาเพื่อผ่านไปนอกราชอาณาจักร กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าของผู้ครอบครองยุทธภัณฑ์หรือผู้ควบคุมยานพาหนะนั้น ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ศุลกากรทราบเมื่อเดินทางถึง เพื่อที่เจ้าหน้าที่จะได้ควบคุมหรือเก็บยุทธภัณฑ์ไว้จนกว่ายานพาหนะนั้นจะผ่านออกไปนอกราชอาณาจักร

การส่งออกยุทธภัณฑ์จะมีพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2535 บัญญัติมาตรการควบคุมไว้โดยเฉพาะ บทบัญญัติซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจของการส่งออกยุทธภัณฑ์ คือ มาตรา 5 ซึ่งกำหนดว่าการส่งยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามออกไปหรือผ่านไปนอกราชอาณาจักร จะกระทำมิได้เว้นแต่

- 1) เมื่อรัฐบาลต่างประเทศร้องขอให้มีการส่งออกไปหรือส่งผ่านไปนอกราชอาณาจักรตามข้อตกลงซึ่งได้ทำไว้กับรัฐบาล
- 2) อาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามของทางราชการซึ่งได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
- 3) เป็นการกระทำโดยเปิดเผยในธุรกิจเพื่อการค้าตามปกติซึ่งได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

เมื่อพิจารณาจากเงื่อนไขการส่งออกยุทธภัณฑ์ข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การส่งยุทธภัณฑ์ออกไปนอกราชอาณาจักร เป็นการดำเนินการในระดับรัฐ เอกชนมีบทบาทน้อย ทั้งนี้ มีข้อยกเว้นตามมาตรา 6 ซึ่งเป็นกรณีการนำยุทธภัณฑ์ติดตัวออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อใช้เฉพาะตัวตามความจำเป็นหรือเพื่อปรับปรุงซ่อมแซม หรือเป็นสินค้าที่นำไปเป็นตัวอย่าง หรือในกรณีผู้ควบคุมยานพาหนะนำออกไปเพื่อใช้ประจายานพาหนะระหว่างเดินทางออกนอกราชอาณาจักรเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

สำหรับอาวุธยุทธภัณฑ์นั้น กฎหมายได้ให้ความสำคัญและกำหนดมาตรการในการควบคุมดูแลยุทธภัณฑ์ที่ต้องสงสัยหรือมีปัญหาไว้ค่อนข้างละเอียด ทั้งนี้ เนื่องจากยุทธภัณฑ์นั้นโดยสภาพแล้ว อาจสร้างความเสียหายและก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย จึงจำเป็นต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่รัดกุม มาตรการดังกล่าวได้รับการบัญญัติไว้ในมาตราต่างๆ ของพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ได้แก่ มาตรา 23 และมาตรา 25 เป็นกรณีผู้นำยุทธภัณฑ์ไม่ยื่นขอมีใบอนุญาตภายในกำหนดเวลา 90 วัน และกรณีเจ้าของ ผู้ครอบครองยุทธภัณฑ์ หรือผู้ควบคุม

¹⁸³ แหล่งเดิม, มาตรา 21 และมาตรา 22

ยานพาหนะที่ผ่านเข้ามาในราชอาณาจักร ไม่มารับยุทธภัณฑ์คืนจากเจ้าหน้าที่ศุลกากรเมื่อยานพาหนะนั้นออกนอกราชอาณาจักร ในกรณีทั้งสองนี้ กฎหมายกำหนดให้ยุทธภัณฑ์ดังกล่าวนั้นตกเป็นของรัฐ นอกจากนี้ ตามมาตรา 30 กฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจ ค้น ถัก ยึด หรืออายัดยุทธภัณฑ์ ในกรณีต้องสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ได้ ยุทธภัณฑ์ดังกล่าว หากต่อมา ปลัดกระทรวงกลาโหมพิจารณาเห็นว่ามิใช่ของที่ต้องริบ หรือพนักงานอัยการไม่ฟ้องคดี ให้คืนหรือถอนอายัดยุทธภัณฑ์นั้น¹⁸⁴ แต่หากยุทธภัณฑ์นั้นมีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ปลัดกระทรวงกลาโหมอาจสั่งให้ทำลายยุทธภัณฑ์ที่ยึดหรืออายัดนั้น หรือจัดการตามที่เห็นสมควรได้ ส่วนยุทธภัณฑ์ที่ส่งเข้ามา นำเข้ามา ผลิต หรือมีโดยฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่¹⁸⁵ ทั้งนี้ ยุทธภัณฑ์ที่ริบไว้หรือตกเป็นของรัฐตามกฎหมายนี้ ให้ส่งมอบให้กระทรวงกลาโหมเพื่อจัดการตามที่เห็นสมควร¹⁸⁶

3.2.3.4 พระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550

สำหรับพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 ความในมาตรา 4 (1) และ (2) ได้ให้คำนิยามของ “อาวุธ” และ “กระสุนปืน” มีความสอดคล้องกันอย่างยิ่งกับคำนิยามของคำว่า “อาวุธปืน” และ “เครื่องกระสุนปืน” ตามความในมาตรา 4 (1) และ (2) แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 เช่นกัน ส่วนคำว่าผลิตตามความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่าผลิตตามคำสั่ง ประ. 37 ข้อ 2 ที่กำหนดไว้ว่า “ผลิต” หมายความว่า ทำ ประกอบ ซ่อมแซม หรือเปลี่ยนแปลง แต่ทั้งนี้อาจจะมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง คือ คำสั่ง ประ. 37 มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตอาวุธสำหรับราชการทหารและตำรวจเท่านั้น ในขณะที่มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตอาวุธสำหรับส่วนราชการของกระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือส่วนราชการอื่น หรือรัฐวิสาหกิจที่ได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในการมีและใช้ตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลใดผลิตอาวุธเพื่อส่วนราชการดังกล่าวได้ ประกอบกับมาตรา 6 บัญญัติรองรับไว้ว่า พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่การผลิตอาวุธโดยส่วนราชการของกระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งมาตรา 8 บัญญัติรองรับไว้ว่า นอกจากนี้

¹⁸⁴ พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 มาตรา 32

¹⁸⁵ แหล่งเดิม. มาตรา 34

¹⁸⁶ แหล่งเดิม. มาตรา 37

บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ การกระทำใดซึ่งได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ให้การกระทำนั้นได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตและปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์

การขอและการออกใบอนุญาตผู้ใดประสงค์จะประกอบกิจการโรงงานผลิตอาวุธตามพระราชบัญญัตินี้ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ส่วนแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยรัฐมนตรีผู้มีอำนาจกำหนดเงื่อนไขไว้ในใบอนุญาตให้ผู้รับอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 เช่น (1) ชนิด ปริมาณ และคุณภาพของอาวุธที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องผลิต (2) การขายหรือจำหน่ายอาวุธให้แก่หน่วยงานตามมาตรา 7 คือ ส่วนราชการของกระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือส่วนราชการอื่น หรือรัฐวิสาหกิจที่ได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในการมีและใช้ตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนใบอนุญาตซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้ได้ตามระยะเวลาที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ในใบอนุญาตแต่มิให้กำหนดเกินสิบปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาตตามมาตรา 13 การดำเนินการผลิตอาวุธนั้น มาตรา 23 กำหนดไว้ว่าห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตผลิตอาวุธปืนใดนอกจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาต มาตรา 24 กำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตเปลี่ยนแปลงหรือใช้โรงงานหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของโรงงานให้ผิดไปจากที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย มาตรา 25 กำหนดไว้ว่า ผู้รับใบอนุญาตที่ประสงค์จะส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งวัตถุหรืออาวุธใดเพื่อใช้ในการผลิตอาวุธหรือเป็นตัวอย่าง หรือเพื่อวิจัยเกี่ยวกับการผลิตอาวุธต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตซึ่งได้รับอนุญาตให้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งวัตถุหรืออาวุธตามวรรคหนึ่งของมาตรา 25 ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตและปฏิบัติตามกฎหมายอื่นในส่วนที่เกี่ยวกับการขออนุญาตส่งหรือนำวัตถุหรืออาวุธนั้นเข้ามาในราชอาณาจักรและการมีกรรมสิทธิ์ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุหรืออาวุธดังกล่าว

ส่วนหลักการของพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 มาตรา 26 กำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตใช้วัตถุหรืออาวุธที่ได้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร ตามมาตรา 25 ให้ผิดไปจากที่ได้รับอนุญาต ประกอบกับความในมาตรา 9 กำหนดไว้ว่า ผู้ใดประสงค์จะประกอบกิจการโรงงานผลิตอาวุธให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม โดยผู้ขอรับใบอนุญาตต้องเป็นผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานและเป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือบริษัทมหาชนจำกัดตาม

กฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด และต้องมีคุณสมบัติและไม่ต้องห้ามตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ กฎกระทรวงจะกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นของผู้รับใบอนุญาตระหว่างผู้ถือหุ้นซึ่งมีสัญชาติไทยกับผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวหรือกำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ถือหุ้นซึ่งมีจำนวนมากที่สุดตามลำดับลงมาห้าอันดับของผู้รับใบอนุญาตไว้ด้วยได้ การขอและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง จะเห็นว่าคุณสมบัติในการขอตามมาตรา 9 เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและรัดกุม เพราะเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่ออนุญาตให้เอกชนผลิตอาวุธเพื่อจำหน่ายให้กับส่วนราชการของกระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือส่วนราชการอื่นหรือรัฐวิสาหกิจที่ได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในการมีและใช้ตามที่กฎหมายกำหนด หลักการจึงมีความแตกต่างกับพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 แต่จะยึดโยงถึงคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 พ.ศ. 2519 และพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2535

ในส่วนของการขายหรือจำหน่ายอาวุธที่ผลิตขึ้นตามพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 นั้น มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตขายหรือจำหน่ายด้วยประการใด ซึ่งอาวุธที่ผลิตขึ้นวันแต่ขายหรือจำหน่ายให้แก่หน่วยงานตามมาตรา 7 หรือได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีให้ขายหรือจำหน่ายแก่บุคคลอื่น ไม่ว่าโดยการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรหรือขายหรือจำหน่ายในราชอาณาจักร ในกรณีรัฐมนตรีจะอนุญาตให้ขายหรือจำหน่ายโดยการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีหรือกรณีตามมาตรา 34 กำหนดไว้ว่า เพื่อประโยชน์แก่การผลิตอาวุธสำหรับหน่วยงานตามมาตรา 7 ถ้ากรณีมีความจำเป็นเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตสามารถดำเนินการผลิตอาวุธไปได้โดยสม่ำเสมอ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตดังกล่าวผลิตอาวุธไว้เพื่อขายหรือจำหน่ายแก่บุคคลอื่นนอกจากหน่วยงานตามมาตรา 7 เป็นการเฉพาะคราวเมื่อผู้รับใบอนุญาตนั้นร้องขอ ทั้งนี้ การขายหรือจำหน่ายอาวุธที่ผู้ได้รับอนุญาตร้องขอให้ผลิตให้เป็นไปตามมาตรา 32

หากพิจารณาบทบัญญัติเกี่ยวกับการขายหรือจำหน่ายอาวุธปืนดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า การผลิตอาวุธปืนเพื่อจำหน่ายในส่วน of เอกชน ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายภายใน ประเทศหรือจำหน่ายโดยส่งออกป็นอกราชอาณาจักรยังอยู่ในวงจำกัด แม้ว่าพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 จะกล่าวและเปิดช่องให้เอกชนสามารถขออนุญาตทำการผลิตอาวุธเพื่อจำหน่ายได้ แต่ตามความเป็นจริงแล้ว นายทะเบียนยังไม่เคยมีการออกใบอนุญาตทำหรือประกอบอาวุธปืนตามกฎหมายฉบับนี้ให้ผู้ใดเลย อาวุธปืนที่ผลิตได้ภายในประเทศทั้งหมด จึงเป็นการผลิตตามคำสั่ง ปร. 37 และอยู่

ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดของกระทรวงกลาโหม นอกจากนั้นอาวุธที่ผลิตได้ส่วนใหญ่ต้องถูกจำหน่ายให้ทางราชการจะมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ถูกขายให้เอกชน ซึ่งคำสั่ง ป.ร. 37 ได้กำหนดเงื่อนไขของการจำหน่ายไว้อย่างเคร่งครัดรัดกุม โดยมีการกำหนดให้นำบทบัญญัติของพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ในส่วนที่เป็นมาตรการควบคุมผู้ซื้อและประเภทของอาวุธที่จะจำหน่ายมาใช้บังคับด้วยอีกส่วนหนึ่ง

พระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 มีบทบัญญัติเรื่องการจะส่งหรือนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งวัตถุหรืออาวุธใด เพื่อใช้ในการผลิตอาวุธหรือเป็นตัวอย่างหรือเพื่อการวิจัยเกี่ยวกับการผลิตอาวุธต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งกฎหมายยังให้สิทธิพิเศษแก่ผู้รับใบอนุญาตให้ส่งหรือนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งวัตถุหรืออาวุธใด ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการขออนุญาตส่งหรือนำวัตถุหรืออาวุธนั้นเข้ามาในราชอาณาจักร รวมถึงการมีกรรมสิทธิ์หรือการมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุหรืออาวุธนั้น อีกทั้งไม่ต้องขอรับอนุญาตอีกด้วย ส่วนกรณีการขนย้ายนั้น มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 กำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตขนย้ายวัตถุหรืออาวุธที่ใช้ในการผลิตอาวุธหรืออาวุธที่ผลิตขึ้นออกจากโรงงานหรือสถานที่เก็บเว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมาย ทั้งนี้ การขนย้ายให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยผู้รับอนุญาตต้องทำหนังสืออนุญาตการขนย้ายกำกับไปพร้อมกับการขนย้ายด้วย สำหรับการส่งออกนั้นเป็นไปตามมาตรา 32 ซึ่งได้อธิบายไว้แล้วในกรณีการจำหน่ายไปยังนอกราชอาณาจักร

ทั้งนี้พระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับบันทึกข้อมูลซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 29 ให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีบัญชีเกี่ยวกับชนิด ปริมาณ และการรับจ่าย ประจำวันของวัตถุหรืออาวุธที่ใช้ในทางผลิตอาวุธหรืออาวุธที่ผลิตขึ้น รวมทั้งวัตถุหรืออาวุธดังกล่าวที่เสียหาย ใช้ไม่ได้ หรือไม่ได้ใช้ ซึ่งต้องรายงานและสำเนาบัญชีต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ แบบบัญชีและหลักเกณฑ์การรายงานให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ส่วนใบอนุญาตนั้นมาตรา 13 กำหนดไว้ว่า ใบอนุญาตซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้ได้ตามระยะเวลาที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ในใบอนุญาต แต่มิให้กำหนดเกินสิบปี นับแต่วันออกใบอนุญาต แต่กรณีที่เกิดประกอบกิจการตามมาตรา 20 หรือย้ายโรงงานตามมาตรา 22 หรือใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานสิ้นอายุให้ถือว่าใบอนุญาตสิ้นอายุในวันที่รัฐมนตรีอนุญาตให้เลิกประกอบกิจการ หรือวันที่ออกใบอนุญาตใหม่ หรือวันที่ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานสิ้นอายุแล้วแต่กรณี มาตรา 14 กำหนดไว้ว่า การขอต่ออายุใบอนุญาตให้ผู้รับ

ใบอนุญาตยื่นคำขอต่อรัฐมนตรีก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้วให้ถือว่าผู้ยื่นคำขออยู่ในฐานะผู้รับใบอนุญาตจนกว่ารัฐมนตรีจะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่อใบอนุญาต ทั้งนี้ การขอต่ออายุใบอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนใบอนุญาตนั้นมาตรา 11 กำหนดไว้มีสี่ประเภทด้วยกันคือ 1) ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานทำอาวุธ 2) ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานประกอบอาวุธ 3) ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานซ่อมแซมอาวุธ และ 4) ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเปลี่ยนลักษณะอาวุธ ทั้งนี้ ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานทำอาวุธให้ถือว่าได้รับอนุญาตประกอบกิจการโรงงานประกอบ ซ่อมแซม และเปลี่ยนลักษณะอาวุธด้วย และผู้รับใบอนุญาตตามมาตรานี้ให้ถือว่าได้รับอนุญาตให้มีไว้ในครอบครองซึ่งอาวุธที่ได้รับอนุญาตให้ทำ ประกอบ ซ่อมแซม หรือเปลี่ยนลักษณะแล้วแต่กรณี เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นว่ามีความหมายมาจากคำว่า “ผลิต” หมายความว่า ทำ ประกอบ ซ่อมแซม หรือเปลี่ยนลักษณะนั่นเอง และมีข้อสังเกตตามมาตรา 12 ใบอนุญาตให้คุ้มกันถึงลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้รับใบอนุญาตด้วย โดยให้ถือว่ากระทำความของลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้ได้รับอนุญาตที่ได้รับการคุ้มกันเป็นการกระทำของผู้รับใบอนุญาต เว้นแต่ผู้รับใบอนุญาตจะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำความดังกล่าวเป็นการสุจริตที่ตนจะล่วงรู้หรือควบคุมได้ หลักการดังกล่าวนี้แตกต่างกับพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ซึ่งมาตรา 58 กำหนดไว้ว่าใบอนุญาตที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้ได้เฉพาะตัวผู้รับใบอนุญาต แต่หลักการนี้มีความเหมือนกันกับพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530

กรณีตามพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 นั้น มาตรา 28 กำหนดไว้ว่า การเก็บ จำกัณฑ์ หรือทำลายวัตถุที่เกิดจากการผลิตอาวุธ หรือวัตถุหรืออาวุธที่เสียหาย ใช้ไม่ได้ หรือไม่ได้ใช้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และมาตรา 61 ได้กำหนดไว้ว่า บรรดาวัตถุหรืออาวุธที่ใช้ในการผลิตอาวุธหรืออาวุธที่ผลิตขึ้นซึ่งได้ผลิตส่งเข้ามาในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร มีกรรมสิทธิ์ มีไว้ในครอบครอง ขาย หรือจำหน่ายโดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ และส่งมอบให้กระทรวงกลาโหมเพื่อจัดการตามที่เห็นสมควร จึงถือว่าหลักการคล้ายกันกับคำสั่ง ปร. 37

โดยสรุป ตามที่ได้ทำการศึกษาบทบัญญัติกฎหมายอาวุธปืนของไทยทั้งสี่ฉบับนั้น เห็นได้ว่ากฎหมายไทยนั้นไม่ประสงค์ที่จะอนุญาตให้เอกชนประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืนได้ โดยอิสระปราศจากการควบคุมจากรัฐ มาตรการต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดขึ้นก็เพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกัน มิให้อาวุธปืนตกไปอยู่ในมือของผู้ที่อาจนำอาวุธปืนไปใช้ในทางที่ผิดและก่อให้เกิดความ

เสียหายหรืออันตรายแก่ผู้อื่น และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถติดตามตรวจสอบหาผู้กระทำความผิดได้ หากมีการนำอาวุธปืนไปใช้ในการก่ออาชญากรรม ซึ่งหากจะพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมายนั้น ตั้งแต่กระบวนการผลิต กฎหมายไม่อนุญาตให้บุคคลทั่วไปผลิตอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนเพื่อใช้ในการส่วนบุคคลโดยเด็ดขาด ยกเว้นกรณีการผลิตเครื่องกระสุนปืนประเภทดินปืนมีควันเท่านั้น ส่วนการทำเพื่อการค้านั้นสามารถทำได้แต่ต้องขออนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ โดยต้องได้รับอนุมัติจากนายรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสียก่อน หรือมิฉะนั้นก็ต้องเป็นกรณีการผลิตเพื่อใช้ในราชการทหารและตำรวจเป็นหลัก และต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดของทางการ ส่วนการผลิตอาวุธยุทธภัณฑ์ กฎหมายเปิดช่องให้สามารถทำได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่เคร่งครัดกว่า การผลิตตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 เสียอีก ในส่วนของการค้านั้น พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 อนุญาตให้สามารถดำเนินการได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ และต้องได้รับอนุมัติจากนายรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสียก่อน ส่วนการส่งหรือนำเข้านั้น ไม่ว่าจะเป็นการส่งหรือนำเข้าตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 หรือการนำเข้ายุทธภัณฑ์ตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและขั้นตอนที่คล้ายคลึงกันและต้องผ่านพิธีศุลกากรอีกชั้นหนึ่งด้วย สำหรับในการส่งออกนั้นได้มีการกล่าวอ้างไว้ในกรณีการส่งออกอาวุธที่ผลิตได้ตามคำสั่ง ประ. 37 การส่งออกยุทธภัณฑ์ตามพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2535 และการส่งออกตามพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 ซึ่งทั้งสามกรณี กฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขและข้อบังคับไว้อย่างเคร่งครัด หรือแม้แต่การครอบครองเพื่อใช้ส่วนบุคคลก็ไม่อาจทำได้หากไม่ได้รับอนุญาต นอกจากกำหนดวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติไว้อย่างละเอียดแล้ว พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 และพระราชบัญญัติยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ยังได้กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่อาจได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืน / ยุทธภัณฑ์ และกำหนดประเภทของอาวุธปืน / ยุทธภัณฑ์ที่เจ้าหน้าที่สามารถออกใบอนุญาตให้ได้ไว้ด้วย ซึ่งประเภทของอาวุธปืน / ยุทธภัณฑ์นี้สามารถออกกฎกระทรวงเพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยได้

หากพิจารณาจากวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการของกฎหมายควบคุมอาวุธปืนซึ่งได้แก่ การป้องกันและการติดตามตรวจสอบดังที่กล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายไทยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันก่อนการออกใบอนุญาตประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืนไว้ค่อนข้างรัดกุม แต่ในส่วนของการติดตามและตรวจสอบหลังการออกใบอนุญาตนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่ายังไม่ค่อยรัดกุมและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในส่วนของการทำเครื่องหมาย

การบันทึก และจัดเก็บข้อมูลอาวุธปืน จะเห็นว่ากฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนนั้น ยังไม่ค่อยเป็นเอกภาพ ประกอบกับกฎหมายก็มิได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการทำเครื่องหมายบนอาวุธปืนไว้มากนัก ดังนั้น ในทางปฏิบัติการทำเครื่องหมายอาวุธปืน จึงไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ในส่วนของข้อมูลทางทะเบียนอาวุธ ตามคำสั่ง प्र. 37 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 และพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 แม้ว่าข้อมูลจะถูกเก็บไว้ในที่เดียวกัน จึงน่าจะตรวจสอบได้ง่ายกว่า แต่ถึงกระนั้น กฎหมายมิได้กล่าวถึงการทำเครื่องหมายบนอาวุธปืน ซึ่งจะช่วยให้การติดตามตรวจสอบข้อมูลอาวุธปืนเป็นไปอย่างมีระบบและแม่นยำยิ่งขึ้น ในส่วนของการริบ ยึด อาศัย และทำลายอาวุธปืนนั้น พระราชบัญญัติอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ก็ได้กำหนดมาตรการควบคุมหลังจากอาวุธปืนถูกริบเป็นของทางราชการแล้ว ทั้งในกรณีที่อาวุธปืนอาจถูกจำหน่ายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์อีก และในกรณีที่อาวุธปืนต้องถูกทำลายหรือทำให้ใช้การไม่ได้ ก็ได้กำหนดรายละเอียดไว้แต่อย่างใด ส่วนการตรวจสอบอาวุธปืนที่หมดสภาพการใช้งานแล้วไม่สามารถทำได้ เพราะใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนนั้นมีอายุตลอดการมีอายุของผู้รับอนุญาต ฉะนั้น การตรวจสอบจึงไม่อาจทำได้ว่าอาวุธปืนดังกล่าวสามารถใช้งานได้หรือไม่ หรือถูกแยกส่วนประกอบ ไปประกอบเป็นอาวุธปืนกระบอกอื่นหรือไม่ อย่างไร ซึ่งในส่วนนี้ กฎหมายอาวุธปืน อีกสามฉบับซึ่งออกมาภายหลังจะมีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการริบ ยึด อาศัยอาวุธปืนที่ชัดเจนและรัดกุมมากกว่า ทั้งนี้ รวมถึงการกำหนดอายุใบอนุญาตอาวุธปืน โดยเฉพาะใบอนุญาตที่ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 กำหนดให้ใช้ได้ไม่เกิน 1 ปี ส่วนใบอนุญาตตามคำสั่ง प्र.37 และใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 มีหลักการเดียวกันคือให้ใช้ได้ตามระยะเวลาที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ในใบอนุญาต แต่มีให้กำหนดเกินสิบปีนับแต่วันออกใบอนุญาต อนึ่งที่ต้องนำคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2519 มาอธิบายด้วยนั้นก็เนื่องจากยังมีผลคาบเกี่ยวทางกฎหมายอยู่ด้วยตามบทเฉพาะกาลมาตรา 63 มาตรา 64 มาตรา 65 และมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 ถึงแม้มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้ยกเลิกคำสั่ง प्र. 37 ฉบับที่แล้วก็ตาม เพราะพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2550 ตามมาตรา 2 จึงทำให้ใบอนุญาตที่ออกโดยคำสั่ง प्र. 37 มีผลใช้ได้ตามระยะเวลาที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ในใบอนุญาต แต่มีให้กำหนดเกินสิบปีนับแต่วันออกใบอนุญาต ตามมาตรา 9 ของคำสั่ง प्र. 37 ประกอบกับมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 ได้กำหนดไว้ว่าใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตที่ออกให้ตามคำสั่ง प्र. 37 ให้ถือว่าเป็นใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้และให้ใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้น

อายุหรือถูกเพิกถอนแล้วแต่กรณี ดังนั้นโดยผลทางกฎหมายใบอนุญาตหรือหนังสือที่ออกตามคำสั่ง ปร. 37 จะสิ้นสภาพทางกฎหมายในวันที่ 4 พฤษภาคม 2560

3.2.4 ความหมายและหลักการเกี่ยวกับกฎหมายอาวุธปืน

3.2.4.1 ความหมายของอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน

1) คำว่า “อาวุธปืน”

คำว่า “อาวุธปืน” หมายความว่ารวมตลอดถึงอาวุธทุกชนิดซึ่งใช้ส่งเครื่องกระสุนปราย กระสุนแตก ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด ทู่นระเบิดและจรวด ทั้งชนิดที่มีหรือไม่มีกรดแก๊สเชื้อเพลิง เชื้อโรค ไอพิษ หมอกหรือควัน หรือกระสุน ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด ทู่นระเบิดและจรวดที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน หรือเครื่องหรือสิ่งสำหรับอัดหรือทำ หรือใช้ประกอบเครื่องกระสุนปืน¹⁸⁷

“อาวุธปืน” ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 มาตรา 4 (1) สามารถจำแนกได้เป็น

(1) อาวุธปืนโดยตรง ได้แก่

ก. อาวุธสำหรับใช้ยิง

ข. มีเครื่องประกอบด้วยลำกล้องที่ทำด้วยโลหะที่ทนทานต่อแรงระเบิดของดินปืน

ค. ดินระเบิดที่เป็นพลังขับเคลื่อนกระสุนให้ออกจากลำกล้อง

ง. เครื่องจุดชนวนดินระเบิดหรือที่เรียกว่าเครื่องลั่นไก และ

จ. กระสุนซึ่งส่วนมากทำด้วยเหล็กหรือตะกั่ว เรียกว่า เครื่องกระสุนปืนจะถูกขับเคลื่อนออกจากลำกล้องด้วยแรงระเบิดของดินปืน

(2) นอกจากอาวุธปืนตามหลักที่กล่าวในข้อ (1) แล้วยังให้หมายความรวมถึงอาวุธทุกชนิดซึ่งใช้ส่งเครื่องกระสุนปืนโดยวิธีระเบิดหรือกำลังดันของแก๊สหรืออัดลม หรือเครื่องกลไกอย่างใด ซึ่งต้องอาศัยอำนาจพลังงานและส่วนหนึ่งส่วนใดของอาวุธปืนนั้น ๆ ซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่าสำคัญและได้ระบุไว้ในกฎกระทรวง

(3) ส่วนของอาวุธปืนที่ให้อธิบายว่าเป็นอาวุธปืนนั้น ได้แก่ส่วนใดส่วนหนึ่งของอาวุธปืนตามข้อ 1 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2491) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ดังนี้¹⁸⁸

¹⁸⁷ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 4

¹⁸⁸ กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2491) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

ก. ลากล้อย คือ ลากล้อยของอาวุธที่เป็นปืนตามกฎหมายนั่นเอง

ข. เครื่องลูกเลื่อนหรือส่วนประกอบสำคัญของเครื่องลูกเลื่อน ที่เป็นปืนอัดโนมัต อย่าง ยู.เอส.อาร์มี. หรือออโตเมติก โคลท์ เป็นต้น ซึ่งต้องมีลำเลื่อนสำหรับให้กระสุนปืนเคลื่อนเข้ารังเพลิง และเมื่อยิงแล้วปลอกจะได้สลัดออกไปทางช่องที่ลูกปืนนัดต่อไปถูกดันขึ้นมาจากแม็กกาซีนแล้วถูกผลักเข้าไปในรังเพลิงเพื่อใช้ยิงในครั้งต่อไป สำหรับส่วนประกอบสำคัญของเครื่องลูกเลื่อนนั้น ได้แก่ สปริงสำหรับบังคับให้ลำเลื่อนเดินหน้าถอยหลังตามจังหวะอัดโนมัต

ค. เครื่องลั่นไกหรือส่วนประกอบสำคัญของเครื่องลั่นไก ส่วนนี้ ได้แก่ เข็มแทงชนวน นกสับ และไกปืน เป็นต้น

ง. เครื่องส่งกระสุนของกระสุน หรือส่วนประกอบสำคัญของสิ่งเหล่านี้ ได้แก่ แม็กกาซีนสำหรับปืนออโตเมติก ดังกล่าวไว้ในข้อ ค. สปริงในแม็กกาซีนสำหรับบังคับให้กระสุนปืนเลื่อนเข้ารังเพลิงก็ถือเป็นส่วนประกอบสำคัญของเครื่องส่งกระสุนได้ตามนัยนี้

สำหรับซองกระสุน อาจได้แก่ลูกโมสำหรับปืนรีวอลเวอร์ที่มีซองวงกลมขนาดลูกแม็กนัม สอคใส่เข้าไปได้พอดี ถ้าไม่ยิงจะใช้เป็นที่เก็บลูกปืนได้ห้าหรือหกนัดตามพิคด แต่ถ้ายิงจะเป็นทั้งที่เก็บลูกปืนและรังเพลิงไปด้วยในตัว กล่าวคือลูกปืนที่อยู่ในช่องที่ตรงกับเข็มแทงชนวน จะระเบิดขึ้นเมื่อเหนียวไกปืนให้นกสับลงบนเข็มแทงชนวนนั้น พร้อมๆ กับการรีวอลท์ของลูกปืนนัดต่อไป ในตำแหน่งของเข็มแทงชนวน ส่วนปลอกของนัดที่ยิงแล้วจะรีวอลท์ออกเพื่อให้ลูกนัดต่อไปรีวอลท์เข้าไปแทนที่ แต่ซองกระสุนนี้ไม่หมายถึงซองใส่กระสุนปืนหรือซองปืน เพราะซองกระสุนตามความหมายนี้จะต้องเป็นส่วนประกอบที่เป็นตัวปืนนั้นด้วย โดยถ้าขาดซองกระสุนแล้วปืนนั้นจะใช้ยิงไม่ได้ ซองกระสุนจึงเป็นส่วนสาระสำคัญต่อการทำงานของตัวปืนนั้น ซึ่งความในข้อ 2 (12) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2491) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 กำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตสำหรับให้ทำหรือสั่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนสำหรับซองกระสุนที่สามารถบรรจุกระสุนได้เกินสิบนัด เว้นแต่ซองกระสุนที่ใช้กับปืนลูกกระดขนาด.22 ต่อมา กฎกระทรวงฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2552) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ข้อ 1 ให้ยกเลิกความใน (12) ของข้อ 2 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2491) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2512) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 โดยกำหนดว่า (12) ซองกระสุนที่สามารถบรรจุกระสุนได้เกินยี่สิบนัด เว้นแต่ซองกระสุนที่ใช้กับปืนลูกกระดขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางปากลากล้อยไม่เกิน 5.6 มม.

และข้อ 2 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ 3 และข้อ 4 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2491) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 โดยกำหนดว่า ข้อ 3 ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตเพื่อการค้า สำหรับใช้เปลี่ยนแปลงลักษณะของกระสุนให้สามารถบรรจุกระสุนต่างไปจากต้นแบบของผู้ผลิตของกระสุน ส่วนข้อ 4 กำหนดว่า ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตสำหรับให้ส่งหรือนำเข้าเพื่อการค้าหรือเพื่อใช้ส่วนตัวซึ่งของกระสุนที่เปลี่ยนลักษณะให้สามารถบรรจุกระสุนต่างไปจากต้นแบบของผู้ผลิตของกระสุน

คำพิพากษาฎีกาที่ 1729/2536 ปืนของกลางแม้มีสภาพเก่า ถ้ากลังมีสนิมจับไม่สามารถใช้ยิงได้ และบางกระบอกไม่มีด้ามก็ตาม ก็ถือเป็น “อาวุธปืน” ตามความหมายแห่ง พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 มาตรา 4 (1) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2501 มาตรา 3 ดังนั้นการที่จำเลยมีอาวุธปืนของกลางไว้ในความครอบครอง จึงมีความผิดฐานมีอาวุธปืนไม่มีทะเบียนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต

แต่แก้มเครื่องประกอบปืนแก๊ป หรือรางปืนที่ทำด้วยไม้ ไม่ใช่ส่วนของอาวุธปืนเพราะไม่มีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงดังกล่าว แต่เหล็กกลวงหรือท่อแป๊ป ถ้ามีพยานรู้เห็นว่าจำเลยเคยใช้ประกอบเป็นปืนแก๊ปมาแล้ว ก็อาจเป็นล่ากลังปืนตามกฎกระทรวงได้

อาวุธปืนสมัยใหม่มีปลอกป้องกันแสงและฟ่อนแรงกระดกของปืนด้วย เช่น ซองปืนเอ็ม 16 หรือที่เก็บเสียงซึ่งสวมติดไว้กับปลายกระบอกปืนสั้น อย่างนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของอาวุธปืนหรือไม่ เห็นว่าเครื่องอุปกรณ์เหล่านี้ไม่เป็นสาระสำคัญในการทำให้ปืนยิงได้เลย เป็นเพียงทำให้ปืนยิงแล้วไม่เกิดเสียงดัง หรือทำให้ยิงปืนได้สะดวกขึ้นกว่าปกติเท่านั้น จึงไม่น่าจะเป็นส่วนของอาวุธปืน ใครมีไว้จึงน่าจะไม่เป็นความผิด

สรุป คำว่า “อาวุธปืน” ตามความหมายของกฎหมายอาวุธปืน จึงหมายถึงอาวุธปืนโดยสภาพ ถึงแม้ว่าจะใช้การได้หรือไม่ก็ตาม และส่วนประกอบของอาวุธปืนด้วย เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 1022/2522 มีอาวุธปืนลูกซองพกสั้น และล่ากลังปืนแก๊ปไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต แม้ปืนและล่ากลังปืนดังกล่าวจะชำรุดใช้การไม่ได้ก็เป็นความผิด คำพิพากษาฎีกาที่ 1459/2523 อาวุธปืนไม่มีลูกโม้และแกนลูกโม้ไม่สามารถใช้ยิงได้ก็เป็นอาวุธปืนโดยสภาพตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (5)

2) คำว่า “เครื่องกระสุนปืน”¹⁸⁹

ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 มาตรา 4 (2) ได้ให้ความหมายของเครื่องกระสุนปืนครอบคลุมถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

(1) เครื่องหรือสิ่งสำหรับอัดหรือทำหรือใช้ประกอบเครื่องกระสุนปืน อันได้แก่ ดินปืนและลูกกระสุนปืน และเครื่องจุดระเบิดของดินปืน เป็นสาระสำคัญของเครื่องกระสุนปืน ดังจะเห็นได้จากลักษณะของปืนเก่าในยุคแรก ๆ จนกระทั่งได้พัฒนาเป็นกระสุนเม็กกันขนาดต่าง ๆ เช่น .38 หรือ 11 มม. เป็นต้น

(2) เครื่องกระสุนปืนยังหมายรวมถึงกระสุนลูกโคด กระสุนลูกปราชญ์ กระสุนแตก ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด พ่นระเบิดและจรวด ซึ่งใช้เป็นเครื่องประหารหรือทำลายด้วยแรงปะทะของกระสุนปืนนั้น ๆ

(3) เครื่องกระสุนปืนดังกล่าวใน (2) ที่มีกรด แก๊ส เชื้อเพลิง เชื้อโรค ไอพิษ หมอกควัน หรือแก๊สพิษสำหรับใช้ในการสงคราม เป็นต้น

(4) กระสุน ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด พ่นระเบิด หรือจรวด ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน ตามข้อนี้ได้แก่กระสุนปืนรถถัง หรือตอร์ปิโดที่ยิงไปจากเรือดำน้ำ หรือจรวดที่ยิงจากฐานบนพื้นดิน หรือจากเครื่องบิน หรือพ่นระเบิดที่ถูกยิงจากเรือรบไปปล่อยไว้ในน่านน้ำใดน่านน้ำหนึ่งเพื่อดักทำลายฝ่ายข้าศึก รวมทั้งจรวดเอ็กโซเซตส์ ก็อาจอยู่ในเรื่องกระสุนปืนไว้ด้วย

3.2.4.2 การควบคุมการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนในประเทศไทย

ความหมายของใบอนุญาตเกี่ยวกับอาวุธปืนที่สำคัญมีดังนี้ (1) ใบอนุญาตให้ส่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง หรือสิ่งเทียมอาวุธปืน เรียกว่า แบบ ป.2 (2) ใบอนุญาตให้ซื้ออาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคลหรือให้ซื้ออาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้าเรียกว่า แบบ ป.3 (3) ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนหรือให้มีอาวุธปืนไว้เพื่อเก็บหรือให้มีและให้ใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนชั่วคราว เรียกว่า แบบ ป.4 และ (4) ใบอนุญาตให้ทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะหรือจำหน่ายอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้าหรือให้ทำ ซื้อ มี ใช้ ส่ง นำเข้า ค้า หรือจำหน่ายด้วยประการใดๆ ซึ่งวัตถุระเบิดหรือให้ทำ ส่ง นำเข้า หรือค้าซึ่งดอกไม้เพลิง ให้ส่ง นำเข้า หรือค้าซึ่งสิ่งเทียมอาวุธปืน เรียกว่า แบบ ป.5

¹⁸⁹ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 4 (2)

การควบคุมการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนนั้น รัฐจำเป็นต้องบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อควบคุมในเรื่องดังกล่าวให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประชาชน อันเป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทหรือกฎหมายหลักที่ผู้จัดทำวิทยานิพนธ์มุ่งเน้นโดยเฉพาะในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน (ฉบับที่ 37) พ.ศ. 2519 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป้อนอกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2530 และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 87/2557 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมผู้รักษาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจโดยข้อ 3 ของคำสั่งดังกล่าวให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2522 และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน คือ มาตรา 6 ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่น และออกกฎกระทรวงในเรื่องต่อไปนี้ คือ (1) จำกัดชนิดและจำนวนอาวุธปืนของกระทรวงทบวงกรมอื่น นอกจากทหารและตำรวจหรือหน่วยราชการตามมาตรา 5 วรรคสอง (2) วางระเบียบการทะเบียน การขอและการออกใบอนุญาต (3) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมซึ่งต้องไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ (4) กิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และความในวรรคสองได้กำหนดไว้ว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามมาตราหนึ่ง (1) ตามมาตรา 5 วรรคสอง และตามมาตรา 55 ให้นายกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมร่วมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยด้วย ทั้งนี้ประกาศฉบับดังกล่าวได้กำหนดด้วยว่า ให้บรรดากฎกระทรวง กฎระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับอยู่ในวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับยังคงใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติม สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลการขึ้นมาตรา 6 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ให้นายกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย กรณีตามมาตรา 25 นั้น ให้อำนาจรัฐมนตรีมีอำนาจอนุมัติให้นายทะเบียนท้องที่ออกใบอนุญาต

ให้ทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ มี หรือจำหน่าย อาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้าได้ กรณีตามมาตรา 27 รัฐมนตรีมีอำนาจอนุมัติให้นายทะเบียนท้องที่จะกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตว่าด้วยกำหนดเวลาการจำหน่ายการเก็บรักษาอาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนตามที่เห็นสมควร กรณีตามมาตรา 38 นายทะเบียนท้องที่จะออกใบอนุญาตให้ผู้ใดทำ ชื่อ มีใช้ สังกัด นำเข้า จำ หรือจำหน่ายด้วยประการใดๆ ซึ่งวัตถุประสงค์จะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีก่อน กรณีตามมาตรา 40 ให้อำนาจรัฐมนตรีอนุมัติให้นายทะเบียนท้องที่อาจกำหนดเงื่อนไขลงในใบอนุญาตว่าด้วยการเก็บรักษาวัตถุประสงค์ได้ตามที่เห็นสมควร หรือเรื่องของการขนย้ายวัตถุประสงค์ตามมาตรา 43 ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีกำหนดไว้ หรือเรื่องของการดัดแปลงตามมาตรา 49 นายทะเบียนท้องที่อาจกำหนดเงื่อนไขลงในใบอนุญาตว่าด้วยการเก็บรักษาดอกไม้เพลิงตามที่เห็นสมควร โดยอนุมัติของรัฐมนตรีเช่นกัน

ในกรณีที่รัฐมนตรีเห็นว่าสถานการณ์บ้านเมืองมีความวุ่นวายมีปัญหา มีความไม่สงบเรียบร้อย อาจใช้อำนาจตามมาตรา 56 ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เฉพาะบางชนิดในบางท้องที่หรือทั่วราชอาณาจักร ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงก็ได้ หรือตามมาตรา 57 ในคราวที่มีเหตุฉุกเฉินหรือมีความจำเป็นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน รัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งห้ามหรือจำกัดการออกใบอนุญาตทุกประเภทหรือบางประเภทในช่วงระยะเวลาที่กำหนด หรือจะออกคำสั่งโดยประกาศหรือแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตส่งมอบอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุประสงค์แก่เจ้าพนักงานเพื่อเก็บรักษาไว้ หรือจะสั่งให้จำหน่ายเสียก็ได้ ในกรณีที่จำหน่ายให้นำมาตรา 67 มาใช้บังคับโดยอนุโลม และถ้าไม่อาจปฏิบัติตามที่ได้กล่าวแล้ว จะสั่งให้จำหน่ายแก่ทางราชการในราคาอันสมควรก็ได้ โดยคำสั่งนี้จะกำหนดให้ใช้บังคับในบางท้องที่หรือทั่วราชอาณาจักรก็ได้

ในกรณีเรื่องอุทธรณ์ เมื่อนายทะเบียนท้องที่ปฏิเสธการออกใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ความในมาตรา 67 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 กำหนดให้ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่ได้รับการแจ้งปฏิเสธเป็นหนังสือ คำอุทธรณ์นั้นให้ยื่นต่อนายทะเบียนท้องที่เพื่อเสนอคำอุทธรณ์ไปยังรัฐมนตรี โดยมีชักช้า ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ด้วยว่าคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุดในการบริหาร หากไม่พอใจในเรื่องดังกล่าวก็ต้องไปฟ้องศาลปกครองต่อไป

ในเรื่องการเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 65 และมาตรา 66 หากผู้ได้รับอนุญาตคนใดเป็นผู้ซึ่งจะออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ตามความในพระราชบัญญัตินี้ให้นายทะเบียนหรือรัฐมนตรีสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเสีย หรือแม้แต่เรื่องการนำอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนหรือวัตถุประสงค์ผ่านราชอาณาจักร ตามมาตรา 70 จะต้องได้รับหนังสืออนุญาตจากรัฐมนตรีหรือ

เจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อการนั้น และจะต้องผ่านเฉพาะด้านศุลกากรซึ่งรัฐมนตรีกำหนดไว้เท่านั้น และความในมาตรา 71 ยังให้อำนาจรัฐมนตรีมีอำนาจจำกัดจำนวนร้านค้า และกำหนดจำนวนชนิดและขนาดอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน สำหรับการค้าตามที่เห็นสมควร

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว เห็นได้ว่ามีหลักการและแนวคิดในการควบคุมการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อควบคุมปริมาณของอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน โดยให้อำนาจนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้อำนาจต่างๆ ดังกล่าวไว้แล้วข้างต้น

1) การควบคุมการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ

ความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจในการมีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน รวมทั้งการกำหนดประเภทของอาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนที่ให้หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจมีและใช้และการมอบให้ประชาชนมีและใช้ เพื่อช่วยเหลือราชการได้โดยไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง¹⁹⁰ ซึ่งกฎกระทรวงฉบับปัจจุบัน คือ กฎกระทรวง การมีและใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืนของหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ และการมอบให้ประชาชนมีและใช้เพื่อช่วยเหลือราชการ พ.ศ. 2553 ให้ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2547) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 และได้ปรับปรุงการกำหนดหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจในการมีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน รวมทั้งกำหนดประเภทของอาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน ที่ให้หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ มี และใช้ และการมอบให้ประชาชนมี และใช้เพื่อช่วยเหลือราชการ โดยไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ตลอดจนเพิ่มเติมให้พนักงานราชการใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนของหน่วยราชการได้ ซึ่งตาม

¹⁹⁰ กฎกระทรวง การมีและใช้ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืนของหน่วยราชการ และรัฐวิสาหกิจ และการมอบให้ประชาชน มีและใช้ เพื่อช่วยเหลือราชการ พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 20 มกราคม 2553

กฎกระทรวงดังกล่าวความในข้อ 6 กำหนดไว้ว่า ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วย ปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกองบัญชาการกองทัพไทย ผู้แทนกองทัพบก ผู้แทนกองทัพเรือ ผู้แทนกองทัพอากาศ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและผู้แทนกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เป็นกรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ร่วมกันแต่งตั้งอีก ไม่เกินห้าคนเป็นกรรมการ โดยให้ประธานกรรมการแต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ กำหนดชนิด ขนาด และจำนวนอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนและวัตถุระเบิด และอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่จะให้แต่ละหน่วยราชการ และรัฐวิสาหกิจมีและใช้ได้

สำหรับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่ส่วนราชการมีและใช้ได้ ดังนี้ (1) อาวุธปืนเล็กสั้น (2) อาวุธปืนเล็กสั้นกึ่งอัตโนมัติ (3) อาวุธปืนเล็กสั้นกึ่งอัตโนมัติ (4) อาวุธปืนเล็กยาว (5) อาวุธปืนเล็กยาวกึ่งอัตโนมัติ (6) อาวุธปืนเล็กยาวกึ่งอัตโนมัติ (7) อาวุธปืนกลมือ (8) อาวุธปืนกลเบา (9) เครื่องยิงลูกระเบิด (10) เครื่องยิงลูกดอกไฟฟ้าแรงสูง (11) ลูกกระเบิด (12) วัตถุระเบิด (13) เครื่องกระสุนปืนสำหรับใช้กับอาวุธปืนซึ่งระบุไว้ตาม (1) ถึง (10) (14) อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่นายทะเบียนอาจออกใบอนุญาตให้บุคคลมีและใช้ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ทั้งนี้ อาวุธปืน (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) และ (10) ต้องไม่เป็นชนิดและขนาดที่มีอำนาจร้ายแรงเกินอาวุธปืนของทางราชการทหารหรือตำรวจที่ขึ้นบัญชีประจำการไว้ ส่วน ลูกกระเบิด (11) วัตถุระเบิดตาม (12) และเครื่องกระสุนปืนตาม (13) ต้องไม่เป็นชนิดและขนาดที่มีอำนาจร้ายแรงเกินลูกกระเบิด วัตถุระเบิดหรือเครื่องกระสุนปืนตาม (13) ต้องไม่เป็นชนิดขนาดที่มีอำนาจร้ายแรงเกินลูกกระเบิด วัตถุระเบิด หรือเครื่องกระสุนปืนของทางราชการทหารหรือตำรวจที่มีและใช้ในราชการ

สำหรับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจมีและใช้ได้ ดังนี้ (1) อาวุธปืนเล็กสั้น (2) อาวุธปืนเล็กสั้นกึ่งอัตโนมัติ (3) อาวุธปืนเล็กสั้นกึ่งอัตโนมัติ (4) อาวุธปืนเล็กยาว (5) อาวุธปืนเล็กยาวกึ่งอัตโนมัติ (6) อาวุธปืนเล็กยาวกึ่งอัตโนมัติ (7) อาวุธปืนกล (8) เครื่องยิงลูกดอกไฟฟ้าแรงสูง (9) เครื่องกระสุนปืนสำหรับใช้กับอาวุธปืนซึ่งระบุไว้ตาม (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) (10) อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่นายทะเบียนอาจออกใบอนุญาตให้บุคคลมีและใช้ได้ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ทั้งนี้ อาวุธปืนตาม (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) ต้องไม่เป็นชนิดและขนาดที่มีอำนาจร้ายแรงเกินอาวุธปืนของทางราชการทหารหรือตำรวจที่ขึ้นบัญชีประจำการไว้ ส่วนเครื่องกระสุนปืนตาม (9) ต้องไม่เป็นชนิดและขนาดที่มีอำนาจร้ายแรงเกินเครื่องกระสุนปืนของทางราชการทหารหรือตำรวจที่มีและใช้ในราชการ

2) การควบคุมการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคล

ความในมาตรา 7 ได้บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใด ทำ ชื้อ มิ ไซ้ สั่ง หรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ รวมทั้งมาตรา 8 ที่บัญญัติรองรับเรื่องเครื่องกระสุนปืนไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดมีเครื่องกระสุนปืน ซึ่งมีไซ้สำหรับใช้กับอาวุธปืนที่ตนได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้ จึงเห็นได้ว่าตามมาตรา 7 และมาตรา 8 ได้บัญญัติการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน ส่วนบุคคลไว้ ส่วนกรณีจะต้องขออนุญาตต่อนายทะเบียนท้องที่ใดนั้น ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมาเพราะกฎกระทรวง (พ.ศ. 2490) ลงวันที่ 19 กันยายน 2490 ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ กรณีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคล ข้อ 1 บุคคลผู้ใดประสงค์จะทำ ชื้อ มิ ไซ้ สั่ง หรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนตามมาตรา 7 ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามแบบ ป.1 ท้ายกฎกระทรวงนี้ต่อนายทะเบียนท้องที่ซึ่งตามกฎหมายแล้วกฎกระทรวงฉบับดังกล่าวจะต้องระบุไว้ว่า นายทะเบียนท้องที่ตามความในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 หมายความว่า นายทะเบียนท้องที่ใดคือระบุว่า เป็นนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตแบบ ป.1 มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และมีถิ่นที่อยู่ประจำในท้องที่ที่บุคคลนั้นขออนุญาตไม่น้อยกว่าหกเดือน แต่ได้มีคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 44 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 แก้ไขความในวรรคสองของมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ซึ่งเป็นบทบัญญัติเรื่องเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน โดยความในวรรคสองกำหนดไว้ว่า สำหรับใบอนุญาตให้มีและให้ใช้อาวุธปืน ห้ามมิให้ออกให้แก่บุคคลซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และมีถิ่นที่อยู่ประจำในท้องที่ที่บุคคลนั้นขออนุญาตน้อยกว่าหกเดือน ทำให้มีปัญหาว่าต้องใช้ทั้งมาตรา 7 มาตรา 13 วรรคสอง ประกอบกับกฎกระทรวง (พ.ศ. 2490) จึงทำให้ทราบว่าคำว่านายทะเบียนท้องที่ตามความในมาตรา 7 คือนายทะเบียนท้องที่ใด กฎหมายในเรื่องดังกล่าวจึงถือว่ามีความไม่สมบูรณ์ในเชิงวิชาการซึ่งจะได้วิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป สำหรับคุณสมบัติของบุคคลที่นายทะเบียนท้องที่จะออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนได้นั้น จะต้องมิคุณสมบัติไม่ต้องห้ามตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490

พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ซึ่งได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานมีบทบัญญัติหลายมาตราไม่เหมาะสมกาลสมัย เนื่องจากเทคโนโลยีในการผลิตอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในปัจจุบันนี้ได้ก้าวหน้าไปมากส่งผลให้กฎหมาย

ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนี้มีความไม่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งอัตราโทษ และอัตราค่าธรรมเนียมที่กำหนดไว้ในกฎหมายในปัจจุบันยังไม่เหมาะสม สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อให้การบังคับกฎหมายเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชนและความสงบเรียบร้อยส่วนรวม ส่วนเรื่องการจุดบั้งไฟทะเล โคมไฟลอยฟ้า ไม่ว่าจะเป็นการจุดขึ้นตามเทศกาลประเพณีบั้งไฟหรือประเพณียี่เป็งหรือที่จุดขึ้นตามวัตถุประสงค์อื่นใด กฎหมายปัจจุบันไม่มีมาตรการในการควบคุมการจุดดังกล่าว รวมถึงการผลิต การเก็บรักษา การจำหน่าย และการเคลื่อนย้ายบั้งไฟหรือโคมลอยแต่อย่างใด หลายครั้งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน นอกจากความล้ำสมัยของกฎหมายฉบับปัจจุบันที่ไม่ทันต่อความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีแล้ว กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนในปัจจุบันยังขาดบทบัญญัติกำหนดมาตรการควบคุมที่ชัดเจนเพียงพอหลายประการ ได้แก่¹⁹¹

ประการแรก ขาดมาตรการในการควบคุมเกี่ยวกับการซื้อ มี ไซ้ และการขนย้าย ดอกไม้เพลิงอย่างเพียงพอ ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชนอยู่บ่อยครั้ง ดังที่ปรากฏให้เห็นเป็นข่าวอยู่บ้าง

ประการที่สอง ขาดบทบัญญัติโดยชัดแจ้งในการห้ามดัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลง ลักษณะขนาดความยาวของลำกล้องหรือเครื่องกลไกของอาวุธปืน อันก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชน จึงทำให้การกระทำที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนในลักษณะดังกล่าวของบุคคลทั่วไปไม่มีความผิด

ประการที่สาม ขาดบทบัญญัติห้ามการซุก ซบ แกล้ง ทำขึ้นใหม่ ซึ่งเครื่องหมายทะเบียนหรือเลขหมายประจำอาวุธปืน ทำให้เกิดปัญหาในปัจจุบันที่มีบุคคลได้นำอาวุธปืนที่ได้ทำซุก ซบ หรือแกล้ง เครื่องหมายทะเบียนและเลขหมายประจำอาวุธปืนให้ผิดเพี้ยนไปจากเดิม โดยไม่มีกฎหมายรองรับไว้มาแสดงต่อนายทะเบียนท้องที่เป็นประจำเกิดภาระแก่นายทะเบียนท้องที่ในการพิสูจน์ความถูกต้องแท้จริงของอาวุธปืนดังกล่าว

ประการที่สี่ ขาดบทบัญญัติห้ามการซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลงลักษณะเครื่องกลไกของอาวุธปืนมีผลเป็นการบรรจุกระสุนเองให้ยิงซ้ำผิดไปจากต้นแบบโดยดัดแปลงกลไกของปืนพกสั้นถึงอัตโนมัติให้สามารถยิงในลักษณะปืนพกกล หรืออัตโนมัติ ซึ่งหากมีการนำไปใช้ก่ออาชญากรรมหรือก่อการร้ายจะเป็นอันตรายต่อประชาชนทั่วไปและเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศอย่างมาก

¹⁹¹ จาก “การแก้ไขกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน ตอน 2,” โดย เขารัตน์ กุหลาบเพชรทอง, วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์, 6 (6), น.26-28.

ประการที่ห้า ขาดบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามทำ ซ้อ มี และใช้ ซึ่งสิ่งเทียมอาวุธปืน บางประเภทซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยโดยอาจมีการใช้สิ่งเทียมอาวุธปืนในลักษณะดังกล่าวก่ออาชญากรรม เช่น นำไปชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ เป็นต้น

ประการที่หก ขาดบทบัญญัติที่ให้อำนาจนายทะเบียนท้องที่มีฐานะเป็นเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมทั้งมีอำนาจเฉพาะ เช่น อำนาจในการสั่งให้ผู้รับอนุญาตนำอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด และใบอนุญาตมาให้นายทะเบียนท้องที่ตรวจสอบ เมื่อมีพฤติการณ์อันเชื่อได้ว่าบุคคลซึ่งได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดมีส่วน เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในเหตุหนึ่งเหตุใดทำให้การตรวจสอบพฤติการณ์ดังกล่าวเป็นไปได้ ยากมาก

3) การควบคุมการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า

ความในมาตรา 24 ได้บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ สั่ง นำเข้า มีหรือจำหน่าย ซึ่งอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า เว้นแต่จะได้รับ ใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ ประกอบกับมาตรา 25 ซึ่งกำหนดว่าใบอนุญาตให้ทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ มีหรือจำหน่ายอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้านั้น เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว จึงให้นายทะเบียนท้องที่ออกให้ จึงเห็นได้ว่าการค้า อาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนมีมาตรการในการควบคุมค่อนข้างรัดกุมจะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี มีคุณสมบัติไม่ต้องห้ามตามมาตรา 26 ประกอบมาตรา 13 รวมทั้งมาตรา 34 ห้ามมิให้ จำหน่ายอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนแก่ผู้ที่มิได้รับใบอนุญาตให้ซื้อหรือมีและใช้อาวุธปืนหรือ เครื่องกระสุนปืนแก่ผู้ที่มิได้รับใบอนุญาตให้ซื้อหรือมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน หรือ แม้แต่เรื่องการซ่อมแซมหรือเปลี่ยนลักษณะอาวุธปืนจะทำการเช่นนี้ได้ก็เฉพาะแก่อาวุธปืนที่ ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนเท่านั้นตามความในมาตรา 33 ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทย ได้ออกคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 289/2552 ลงวันที่ 8 กันยายน 2552 เรื่อง การออกใบอนุญาต ร้านค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ร้านประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ อาวุธปืนและกำหนด จำนวนอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน สำหรับการค้า โดยข้อ 2 ของคำสั่งดังกล่าวกำหนดว่า การเพิ่ม ร้านค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และร้านประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะอาวุธปืน ให้ขอ ความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อนออกใบอนุญาต ข้อ 3 กำหนดว่า ร้านค้า อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนแต่ละใบอนุญาตให้มีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน สำหรับการค้า หมุนเวียนทดแทนได้ ตามชนิด ขนาด และจำนวน ดังต่อไปนี้ ก. อาวุธปืน (1) อาวุธปืนยาวทุกชนิด

ทุกขนาด ไม่เกินใบอนุญาตละ 50 กระบอก (2) อาวุธปืนสั้นทุกชนิด ทุกขนาดไม่เกินใบอนุญาตละ 30 กระบอก ข. เครื่องกระสุนปืน (1) กระสุนปืนลูกโคดทุกชนิด ทุกขนาด ไม่เกินใบอนุญาตละ 2,000 นัด (2) กระสุนปืนลูกซองทุกชนิด ทุกขนาด ไม่เกินใบอนุญาตละ 7,500 นัด (3) กระสุนปืนลูกกรดทุกชนิด ทุกขนาดไม่เกินใบอนุญาตละ 10,000 นัด (4) กระสุนปืนลูกอัดลมทุกชนิด ทุกขนาดไม่เกินใบอนุญาตละ 30,000 นัด ทั้งนี้ ในการสั่ง นำเข้า หรือซื้ออาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน สำหรับการค้า ให้สั่งนำเข้า หรือซื้อได้หนึ่งครั้งหรือหลายครั้ง แต่รวมจำนวนในรอบปีอายุใบอนุญาตแต่ละฉบับแล้วต้องไม่เกินชนิด ขนาด และจำนวนดังกล่าว และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 108/2535 ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2535 เรื่อง จำกัดการออกใบอนุญาตให้บุคคลสั่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนบางชนิด เพื่อจำกัดการออกใบอนุญาตให้บุคคลสั่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนสั้น หากบุคคลใดจะสั่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนสั้นแล้วจะต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในการขอสั่งอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนดังกล่าวต้องให้ผู้รับใบอนุญาตทำการค้าอาวุธปืนเป็นผู้สั่งหรือนำเข้าแทนเท่านั้น และร้านค้าอาวุธปืนที่เป็นตัวแทนผู้สั่งจะต้องถือจำนวนอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่มีตามใบอนุญาตให้ทำการค้าอาวุธปืนนั้น รวมเข้ากับจำนวนโควตาของร้านนั้นด้วย

4) การควบคุมประเภทชนิด และขนาดของอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่จะออกใบอนุญาตให้ได้

ความในมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า ประเภท ชนิด และขนาดของอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ได้ตามมาตรา 7 ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งความในข้อ 2 ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2522) ดังกล่าวได้กำหนดไว้ว่า อาวุธปืนที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ได้ตามมาตรา 7 ต้องเป็นอาวุธปืน ชนิด และขนาด ดังต่อไปนี้ (1) อาวุธปืน ชนิด ลำกล้องมีเกลียวที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางปากลำกล้องไม่เกิน 11.45 มม. (2) อาวุธปืนชนิดลำกล้องไม่มีเกลียว ดังต่อไปนี้ (ก) ขนาด เส้นผ่าศูนย์กลางปากลำกล้องไม่ถึง 20 มม. (ข) ปืนบรรจุปาก ปืนลูกซองและปืนพลูกลัญญาณ (3) อาวุธปืนชนิดที่เครื่องกลไก สำหรับบรรจุกระสุนเองให้สามารถยิงซ้ำได้ดังต่อไปนี้ (ก) ขนาดความยาวลำกล้องไม่เกิน 160 มม. (ข) ปืนลูกซอง (ค) ปืนลูกกรดขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางปากลำกล้องไม่เกิน 5.6 มม. (4) อาวุธปืนชนิด ไม่มีเครื่องบังคับเสียงให้เขาผิดปกติ และ (5) อาวุธปืนชนิดที่ไม่ใช้กระสุนเป็นทีบรรจุวัตถุเคมีที่ทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษ หรือไม่ใช่เครื่องกระสุนปืนที่บรรจุเชื้อโรค เชื้อเพลิง หรือวัตถุกำมันตภาพรังสี ส่วนความในข้อ 3 ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2522) นั้นกำหนดไว้ว่า เครื่องกระสุนปืนที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ได้

ตามมาตรา 7 ต้องเป็นเครื่องกระสุนปืนที่ใช้กับอาวุธปืนตามข้อ 2 ที่ได้รับอนุญาตแต่ต้องไม่เป็นเครื่องกระสุนปืนชนิดเจาะเกราะหรือชนิดกระสุนเพลิง

สำหรับกรณีอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนที่ห้ามขายทะเบียนท้องที่ออกใบอนุญาตสำหรับให้ทำหรือส่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน สำหรับอาวุธปืนไว้เพื่อการค้าหรือเพื่อใช้ส่วนตัวซึ่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2491) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ข้อ 2 กำหนดไว้คือ (1) ปืนกลทุกชนิดและทุกขนาด (2) ปืนเล็กสั้น แบบ 47 ใช้กระสุนหัวป้านขนาด 8 มม. (3) ปืนเล็กสั้นแบบ 47/66 ใช้กระสุนหัวแหลมขนาด 8 มม. (4) ปืนเล็กยาวแบบ 45 และครูใช้กระสุนหัวป้านขนาด 8 มม. (5) ปืนเล็กยาวแบบ 45/46 ใช้กระสุนหัวแหลมขนาด 8 มม. (6) ปืนเล็กยาวแบบ 66 ใช้กระสุนหัวแหลม ขนาด 8 มม. (7) ปืนเล็กยาวแบบ 83 ใช้กระสุนหัวแหลมขนาด 6.5 มม. (8) ปืนยิงเร็วหรือปืนซึ่งมีเครื่องกลไกที่บรรจุกระสุนเองให้สามารถยิงซ้ำได้ทุกขนาด รวมทั้งขนาดปืนพกซึ่งมีความยาวของลำกล้องตั้งแต่ 160 มม. ขึ้นไป เว้นแต่ปืนชนิดลำกล้องไม่มีเกลียวซึ่งใช้ยิงสัตว์ (9) ปืนชนิดใดที่ใช้กระสุนอย่างเดียวกันได้กับปืนที่กล่าวไว้ตั้งแต่หมายเลข (2) ถึง (8) (10) ปืนทุกชนิดที่สามารถส่งกระสุนซึ่งเป็นวัตถุเคมีชนิดเป็นพิษหรืออาจให้เกิดอันตราย รวมทั้งเชื้อโรคหรือเชื้อเพลิง (11) ที่มีเครื่องบังคับเสียงให้เบาดัดปกติ จึงเห็นได้ว่าส่วนราชการหรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจทำ ส่ง หรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนตาม (1) ถึง (11) ได้นั้นเอง เพราะความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ประกอบกฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2491) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ให้อำนาจไว้ไม่ให้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490

5) การควบคุมการออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน

กรณีที่ 1 ใบอนุญาตที่ออกให้แก่บุคคล สำหรับใช้ในการป้องกันตัวหรือทรัพย์สิน หรือในการกีฬาหรือยิงสัตว์ ตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ซึ่งคำว่าบุคคลตามความในมาตรา 9 มีความหมายรวมถึงนิติบุคคลด้วย

กรณีที่ 2 ใบอนุญาตที่ออกให้แก่บุคคล สำหรับไว้เพื่อเก็บที่นายทะเบียนเห็นว่าชำรุดจนยิงไม่ได้หรือเป็นอาวุธปืนแบบพ่นสมัย หรือเป็นอาวุธปืนซึ่งได้รับเป็นรางวัลจากการแข่งขันยิงปืนในทางราชการตามความในมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ทั้งนี้ อาวุธปืนซึ่งได้รับอนุญาตให้มีไว้เพื่อเก็บนั้น ห้ามมิให้ยิงและห้ามมิให้มีเครื่องกระสุนปืนไว้ สำหรับอาวุธปืนนั้นด้วย ตามความในมาตรา 12

กรณีที่ 3 ประเภทและกำหนดอายุใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 มีดังต่อไปนี้

(1) ใบอนุญาตให้ทำให้ออกได้เฉพาะสำหรับทำปืนมีควันสำหรับใช้เอง และเฉพาะผู้ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนซึ่งใช้ปืนมีควัน มีอายุตลอดเวลาที่ผู้นั้นมีใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนนั้นอยู่

(2) ใบอนุญาตให้ซื้อมีอายุหกเดือนนับแต่วันออก

(3) ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนมีอายุตลอดเวลาที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นเจ้าของอาวุธปืนนั้น

(4) ใบอนุญาตให้มีและใช้เครื่องกระสุนปืนชั่วคราวมีอายุหกเดือนนับแต่วันออก

(5) ใบอนุญาตให้ส่งหรือนำเข้ามีอายุหนึ่งปีนับแต่วันออก

(6) ใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนไว้เพื่อเก็บมีอายุตลอดเวลาที่ผู้รับใบอนุญาตมีอาวุธปืนนั้นไว้เพื่อเก็บ

(7) ใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัวมีอายุหนึ่งปีนับแต่วันออก

3.2.5 สารสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มีหลักการสำคัญของวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง คือ การวางหลักเกณฑ์ทั่วไปที่ประกันความเป็นธรรมในการปฏิบัติราชการหรือมาตรการในการปฏิบัติราชการ อันเป็นการจัดระบบวิธีการทำงานหรือกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง รวดเร็ว โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และสามารถสร้างหลักประกันความเป็นธรรมและการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในกระบวนการพิจารณาทางปกครองได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดหลักเกณฑ์ในการออกคำสั่งทางปกครองว่าเจ้าหน้าที่จะต้องเตรียมการและดำเนินการอย่างไร เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และมีให้การดำเนินงานทางปกครองเกิดความผิดพลาดจนส่งผลกระทบต่อสิทธิของประชาชน ทั้งนี้ โดยกำหนดขอบเขตการบังคับใช้ไว้ดังนี้

1) บังคับกับ “วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง” ตามกฎหมายต่างๆ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เป็นกฎหมายกลางที่ใช้บังคับกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่างๆ เว้นแต่ในกรณีกฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะแล้ว และวิธีปฏิบัติราชการนั้นมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมี

มาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539¹⁹²

มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดนิยามของ “วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง” หมายความว่า การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองหรือกฎ และรวมถึงการดำเนินการใดในทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้

ดังนั้น พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 จึงบังคับใช้กับการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองหรือกฎ รวมถึงการดำเนินการใดๆ ในทางปกครองด้วย

วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจึงแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

(1) ขั้นตอนการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่

มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดนิยามของ “การพิจารณาทางปกครอง” หมายความว่า การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง

ในขั้นตอนการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่นี้เป็นกระบวนการภายในของฝ่ายปกครองที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่ได้ใช้อำนาจทางปกครอง เพียงแต่มีการดำเนินการเพื่อนำไปสู่การจัดให้มีคำสั่งทางปกครองเท่านั้น จึงยังไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย อันมีผลกระทบต่อสถานะภาพของสิทธิและหน้าที่ของประชาชนแต่อย่างใด เช่น คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 72/2544 คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการแพทยสภาที่มติให้ลงโทษผู้ฟ้องคดียังไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย เพราะจะต้องมีขั้นตอนการดำเนินการเพื่อให้มีการออกคำสั่งและการแจ้งคำสั่งของแพทยสภาให้ผู้ฟ้องคดีทราบและปฏิบัติต่อไป ถือได้ว่ามติของแพทยสภาเป็นเพียงขั้นตอนแรกของการกระบวนการพิจารณาเพื่อลงโทษผู้ฟ้องคดี¹⁹³

(2) ขั้นตอนการออกคำสั่งทางปกครองหรือกฎ

มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดนิยามของ “คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

(1) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานะภาพของสิทธิ

¹⁹²จาก คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 (น.25), โดย มูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง, 2554, กรุงเทพฯ: มูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง.

¹⁹³ แหล่งเดิม. (น.26).

หรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถวาทหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรองและการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

(2) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

“กฎ” หมายความว่า พระราชราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ

ดังนั้น ขั้นตอนการออกคำสั่งทางปกครองและการออกกฎจึงเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ที่ได้มีการใช้อำนาจตามกฎหมายอันมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล

(3) ขั้นตอนการดำเนินการภายหลังการออกคำสั่งทางปกครอง เป็นขั้นตอนที่คำสั่งทางปกครองมีผลออกสู่ภายนอกองค์กรฝ่ายปกครอง ซึ่งจะมีผลผูกพันตามกฎหมายต่อผู้รับคำสั่ง ตั้งแต่ขณะที่ผู้รับนั้นได้รับแจ้งเป็นต้นไป และจะมีผลอยู่ตราบเท่าที่ยังไม่มีการเพิกถอนหรือสิ้นผลโดยเงื่อนไขหรือเหตุอื่น และหากผู้รับคำสั่งทางปกครองเห็นว่าคำสั่งนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายย่อมมีสิทธิที่จะขอให้องค์กรฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ทบทวนคำสั่งทางปกครองได้ใน 3 ลักษณะ คือ การขอให้พิจารณาใหม่ การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง หรือการฟ้ององค์กรฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองใช้อำนาจทบทวนคำสั่งทางปกครองโดยการเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง แต่ไม่ได้มีคำขอของผู้รับคำสั่งทางปกครองก็ตาม และท้ายที่สุดก็มีสิทธิที่จะนำคดีเข้าสู่การวินิจฉัยขององค์กรวินิจัยชี้ขาด คือ ศาลปกครองได้¹⁹⁴

2) บังคับกับการกระทำทางปกครองที่เป็น “คำสั่งทางปกครอง”

การกระทำทางปกครองคือผลผลิตของการใช้อำนาจรัฐตามกฎหมายของ “ฝ่ายปกครอง” เช่น การออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง หน่วยงานทางปกครองออกข้อบังคับที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรมที่ดินออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงทับที่ดินของราษฎร เจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมซื้อขายที่ดิน การใช้อำนาจตามกฎหมายของฝ่ายปกครองมีความหมายเฉพาะที่เป็นกฎหมายปกครองเท่านั้น ไม่รวมถึงการใช้อำนาจตามกฎหมายแพ่ง วิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายอาญา และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น กรณีที่พนักงานสอบสวนปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเป็นความผิดทางอาญา ไม่ใช่การใช้อำนาจทางปกครอง

¹⁹⁴ แหล่งเดิม. (น.28-29).

ฝ่ายปกครอง หมายถึง หน่วยงานของรัฐฝ่ายบริหารและองค์กรของรัฐฝ่ายปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายปกครอง

หน่วยงานของรัฐฝ่ายบริหาร ได้แก่ บรรดาหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับหรือควบคุมดูแลของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่ง เช่น กระทรวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมในระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง จังหวัด หรืออำเภอ ในระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรการบริหารส่วนตำบล ในระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา เช่น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2503 องค์กรคลังสินค้าเป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์กรคลังสินค้า พ.ศ. 2498

หน่วยงานอื่นของรัฐที่ใช้อำนาจตามกฎหมาย เช่น สภานายความ เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติสภานายความ พ.ศ. 2528 เป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครอง จึงเป็นหน่วยงานทางปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 69/2551) บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด จัดตั้งขึ้นโดยคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้เปลี่ยนทุนของการสื่อสารแห่งประเทศไทยเป็นหุ้นตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 และมีอำนาจหน้าที่ในกิจการไปรษณีย์ ตามพระราชกฤษฎีกากำหนด อำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด พ.ศ. 2546 จึงมีฐานะเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินกิจการทางปกครอง จึงเป็นหน่วยงานทางปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 211/2551)

ประเภทของการกระทำทางปกครองจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) “นิติกรรมทางปกครอง” หมายถึง การอันองค์กรของรัฐฝ่ายปกครอง องค์กรอื่นของรัฐ หรือองค์กรเอกชนอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่น ที่มีค่าบังคับเสมือนกับพระราชบัญญัติทำลงแทนหน่วยงานของรัฐฝ่ายบริหารหรือหน่วยงานอื่นของรัฐและในนามของหน่วยงานดังกล่าว แต่เพียงฝ่ายเดียว เพื่อแสดงเจตนาให้ปรากฏต่อบุคคลคนหนึ่งหรือบุคคลคณะหนึ่งว่า ตนประสงค์จะให้เกิดผลทางปกครองเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างหน่วยงานของรัฐฝ่ายบริหารหรือหน่วยงานอื่นของรัฐกับบุคคลนั้น หรือบุคคลคณะนั้นโดยที่บุคคลนั้นหรือคณะบุคคลนั้นไม่จำเป็นต้องให้ความยินยอม ซึ่งนิติกรรมทางปกครองจำแนกออกได้เป็นการกระทำฝ่ายเดียวทางปกครอง เช่น การออกกฎกับการออกคำสั่ง และการกระทำสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายทางปกครอง เรียกว่า สัญญาทางปกครอง และ (2) “ปฏิบัติการทางปกครอง” หมายถึง การอันองค์กรของรัฐฝ่ายปกครอง องค์กรอื่นของรัฐ หรือองค์กรเอกชน อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติหรือกฎหมายที่มีค่าบังคับเสมือนกับพระราชบัญญัติทำลงแทนหน่วยงานของรัฐฝ่ายบริหารหรือหน่วยงานอื่นของรัฐและในนามของ

หน่วยงานดังกล่าวโดยที่การกระทำนั้นไม่ใช่นิติกรรมทางปกครอง ดังนั้น ปฏิบัติการทางปกครองจึงเป็นการกระทำที่ใช้อำนาจตามกฎหมายหรือมีกฎหมายให้อำนาจกระทำการ โดยเป็นการกระทำทางกายภาพใช้กำลังร่างกายของบุคคล เช่น การที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารเข้าดำเนินการรื้อถอนอาคารที่ก่อสร้างโดยฝ่าฝืนกฎหมายหลังจากที่ได้ออกคำสั่งให้เจ้าของอาคารรื้อถอนอาคารดังกล่าวแล้ว แต่เจ้าของอาคารดังกล่าวไม่ยอมปฏิบัติตาม ฯลฯ และยังหมายความรวมถึงการกระทำอื่นที่มีใช่เป็นการออกกฎหรือคำสั่งทางปกครอง เช่น การที่คณะกรรมการสอบสวนความผิดวินัยอย่างร้ายแรงแจ้งข้อกล่าวหาให้ข้าราชการที่ถูกกล่าวหาทราบ โดยให้โอกาสข้าราชการผู้นั้นในการแก้ข้อกล่าวหา เป็นต้น¹⁹⁵

“คำสั่งทางปกครอง” พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ใช้บังคับกับการกระทำทางปกครองที่เป็นคำสั่งทางปกครองเท่านั้น โดยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้ให้ความหมายของ “คำสั่งทางปกครอง” ว่า “(1) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ และ (2) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำสั่งทางปกครองจึงจำแนกได้ 2 ประเภท คือ คำสั่งทางปกครองโดยเนื้อหา และคำสั่งทางปกครองผลของกฎหมาย

1) คำสั่งทางปกครองโดยเนื้อหา จำแนกได้ 5 ประเภท คือ

(1) เป็นการกระทำโดยเจ้าหน้าที่

มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้กำหนดนิยามของ “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐหรือไม่ก็ตาม

จากบทบัญญัติดังกล่าว จึงจำแนกของเจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจทางปกครองได้ 3 ประเภท คือ¹⁹⁶

ประเภทที่หนึ่ง บุคคลธรรมดา คือ ผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ เช่น บรรดาข้าราชการต่างๆ หรือพนักงานของราชการส่วนท้องถิ่น เช่น ปลัดกระทรวง อธิบดี เลขานุการ หรือผู้ว่าราชการ

¹⁹⁵ แหล่งเดิม. (น.30-32).

¹⁹⁶ แหล่งเดิม. (น.33-35).

จังหวัด นายอำเภอ นายกเทศมนตรี หรือพนักงานที่ทำงานในบริษัท ทศท. คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ผู้ว่าการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ผู้จัดการสถานธนาณบาล เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด นายกองค้การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 286/2545) หรือ รัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐวิสาหกิจที่ดั่งขึ้นโดยพระราชบัญญัติเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ผู้อำนวยการการทำเรือแห่งประเทศไทย (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 190/2546)

ประเภทที่สอง คณะบุคคล คือ คณะกรรมการต่างๆ ที่ใช้อำนาจในทางปกครอง เช่น คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน คณะกรรมการอาหารและยา คณะกรรมการสรรหากรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) คณะกรรมการอุทธรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร คณะกรรมการการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการอุทธรณ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของทางราชการ คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการสรรหากรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสทช.) คณะกรรมการการพิจารณาการเบิกจ่ายเงินเพิ่มพิเศษสำหรับแพทย์ ทันตแพทย์ และเภสัชกร และคณะกรรมการการพิจารณาค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติให้กับหน่วยบริหารในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 576/2550) คณะกรรมการประสานการแก้ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐส่วนจังหวัด พระนครศรีอยุธยา (คณะกรรมการ กบร.) เป็นคณะบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากรัฐให้เข้าไปร่วมพิจารณาในการดำเนินกิจการทางปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 594/2546) แต่สหกรณ์จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 โดยการจดทะเบียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่มาจากเลือกโดยสมาชิก อยู่ในกำกับดูแลของคณะกรรมการพิจารณาการสหกรณ์แห่งชาติและนายทะเบียนสหกรณ์ออกทรัพย์ฯ จึงไม่ใช่หน่วยงานทางปกครอง และกรรมการดำเนินการฯ ก็มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 560/2547)

ประเภทที่สาม นิติบุคคล การใช้อำนาจทางปกครองของนิติบุคคลจะต้องผ่านบุคคลธรรมดาซึ่งอาจเป็นบุคคลเดียวหรือคณะบุคคลก็ได้ ซึ่งเรียกว่า “ผู้แทนนิติบุคคล” สำหรับประเภทนิติบุคคลจำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

ก. นิติบุคคลในกฎหมายมหาชน คือ นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติกฎหมาย ซึ่งได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การของรัฐบาล ตลอดจนวัดในพระพุทธศาสนาด้วย

ข. นิติบุคคลตามกฎหมายเอกชน คือ นิติบุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายเอกชน ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนแล้ว บริษัทจำกัด สมาคม มูลนิธิที่จดทะเบียน

ตัวอย่างคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดและความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่วินิจฉัยเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.427/2551 คณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใดๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคลเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายระดับพระราชบัญญัติและเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ปฏิบัติงานในสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งมีฐานะเป็น “หน่วยงานทางปกครอง” จึงมีฐานะเป็น “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ด้วย การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และเลขาธิการ ป.ป.ช. ไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้กับผู้ขอข้อมูลตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ถือได้ว่าเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

(2) เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายฝ่ายเดียวบังคับกับเอกชน โดยเอกชนไม่จำเป็นต้องยินยอมด้วย และต้องเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายปกครองเท่านั้น ซึ่งคำสั่ง “กฎหมาย” มีความหมายกว้างไม่จำกัดเฉพาะแต่พระราชบัญญัติอาจเป็นกฎหมายระดับรอง เช่น พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบ หรือข้อบังคับได้ เช่น ศึกษายกพิเศษแห่งสภานายความใช้อำนาจลบชื่อทนายความออกจากทะเบียนทนายความ เป็นการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 (คำสั่งปกครองสูงสุดที่ 291/2545)

กรณี que ว่ามิใช่การใช้อำนาจทางปกครอง เช่น การที่นายอำเภอคัดค้านการรังวัดออกโฉนดที่ดินของเอกชน โดยอ้างว่าออกทับหนองน้ำสาธารณะประโยชน์เป็นการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลรักษา ห้วย คลอง และลำน้ำสาธารณะต่างๆ ตามบทบัญญัติมาตรา 117 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ประกอบมาตรา 62 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มิได้เป็นการใช้อำนาจทางปกครองการคัดค้านดังกล่าวจึงไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง¹⁹⁷

(3) มีผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของคน คำสั่งทางปกครองที่มีวัตถุประสงค์เป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้น ระหว่างบุคคลในอันจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมี

¹⁹⁷ แหล่งเดิม. (น.36).

ผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว ดังนั้น การใช้อำนาจของฝ่ายปกครองดังกล่าว จะต้องมิผลกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ซึ่งมีลักษณะมุ่งให้เกิดนิติสัมพันธ์ของบุคคลอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น ออกคำสั่งอนุญาตให้ตั้งโรงงาน หรือออกคำสั่งให้รื้อถอนอาคาร การที่เจ้าพนักงานที่ดินจดทะเบียนแบ่งแยกที่ดิน (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 367/2545)

กรณีที่ยังไม่มีผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของบุคคล แต่เป็นเพียงขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อมีคำสั่งทางปกครอง เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำ หรือการอธิบายขยายความเข้าใจ ไม่ถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง หรือการมีหนังสือแจ้งให้ชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อไต่สวนให้ได้ความจริงว่า สำแดงพิกัดดินค้าไม่ถูกต้องและชำระภาษีอากรครบถ้วนหรือไม่ หรือการจัดทำการประเมินผลงานตามแบบประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลปฏิบัติงานของข้าราชการเป็นการใช้ดุลพินิจทางการบริหารของผู้บังคับบัญชาโดยแท้ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 306/2548)¹⁹⁸

(4) ก่อให้เกิดผลเฉพาะกรณี การกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลต้องก่อให้เกิดผลกรณีใดกรณีหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น การออกใบอนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร หรือออกคำสั่งให้บุคคลออกจากพื้นที่ที่ถูกกล่าวหาว่าผิดกฎหมาย คุณสมบัติข้อนี้ทำให้ “คำสั่งทางปกครอง” แตกต่างไปจาก “กฎ” เพราะกฎจะมีผลเป็นการใช้บังคับเป็นการทั่วไป อันเป็นเพียงการวางหลักไว้แต่ยังไม่ใช้กับข้อเท็จจริงอันหนึ่งอันใดโดยเฉพาะ เช่น เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มีคำสั่งให้เจ้าของรื้อถอนอาคารหรือออกคำสั่งห้ามมิให้ผู้ใดใช้หรือเข้าไปในส่วนใดๆ ของอาคารใดอาคารหนึ่ง หรือผู้บังคับบัญชา อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 มีคำสั่งลงโทษทางวินัยข้าราชการ หรือคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดเชยเงินแก่หน่วยงานของรัฐ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.54/2546)

(5) มีผลออกไปสู่ภายนอกโดยตรง คุณสมบัติข้อนี้มีความสำคัญในการชี้ให้เห็นว่า คำสั่งทางปกครองเกิดขึ้นเมื่อใด ซึ่งโดยปกติจะเกิดผลนับแต่มีการแจ้งคำสั่งทางปกครองโดยชอบเป็นต้นไป (มาตรา 42 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2439) โดยถ้าตราใดผลยังคงอยู่ภายในฝ่ายปกครองยังไม่แจ้งผู้รับคำสั่งก็ยังเป็นเพียงแต่การเตรียมการหรือพิจารณาเพื่อออกคำสั่งทางปกครองเท่านั้น และเจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาจะเปลี่ยนแปลงเช่นใดก็ได้

¹⁹⁸ แหล่งเดิม. (น.38).

เช่น การที่ผู้ตรวจไปดูอาคารที่เสี่ยงต่อการพังทลาย และทำรายงานเสนอความเห็นขึ้นมา กรณีนี้ยังไม่มีคำสั่งทางปกครองเกิดขึ้น

คำสั่งจะมีผลภายในหรือภายนอกนั้น ต้องพิจารณาเนื้อหาของคำสั่งเป็นสำคัญ เช่น การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไปดำเนินการออกคำสั่งรื้อถอน กรณีนี้ยังเป็นเรื่องภายในองค์กรของหน่วยงานนั้นทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาในกรณีนี้เป็นองคาพยพส่วนหนึ่งขององค์กร ส่วนกรณีที่ผู้ใต้บังคับบัญชาละเลยไม่ออกคำสั่งรื้อถอนตามเวลาที่ถูกลงไว้ ถ้าผู้บังคับบัญชามีคำสั่งลงโทษตัดเงินเดือนผู้ใต้บังคับบัญชา คำสั่งลงโทษนี้เป็นเรื่องระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาต่างเป็นบุคคลที่เกี่ยวกับคำสั่งกรณีจึงมิใช่เรื่องภายในองค์กรอีกต่อไป คำสั่งลงโทษนี้จึงเป็นคำสั่งทางปกครอง

ตัวอย่างคำสั่งคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดที่วินิจฉัยว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง เช่น คำสั่งเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและวินัย กรณีคำสั่งไม่อนุมัติให้พักการลงโทษในคดีอาญา กรณีการไม่อนุญาตให้ลาป่วยย้อนหลัง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 542/2547) กรณีคำสั่งไม่รับกลับเข้ารับราชการ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.301/2551) และกรณีคำสั่งลงโทษไล่ลูกจ้างประจำออกจากราชการ และคำสั่งให้ยกอุทธรณ์ หรือคำสั่งลงโทษตัดเงินเดือนข้าราชการ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.15/2551)

ตัวอย่างคำสั่งคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดที่วินิจฉัยว่าไม่เป็นคำสั่งทางปกครอง เช่น กรณีหนังสือของผู้ว่าราชการจังหวัดที่สั่งการให้นายอำเภอแก้ไขทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ให้ตรงตามผลการรังวัดของคณะกรรมการตรวจสอบเขตที่สาธารณประโยชน์เป็นเพียงการดำเนินการภายในของฝ่ายปกครอง จึงไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 56/2551) หรือกรณีที่ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงและความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยเป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ เพื่อเสนอผู้มีอำนาจออกคำสั่งทางปกครองวินิจฉัยสั่งการออกไป ยังไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีจึงมิใช่คำสั่งทางปกครอง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ 125/2551)

2) คำสั่งทางปกครองโดยผลของกฎหมาย หมายถึง การกระทำทางปกครองอื่นที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้เป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 5 วรรคสาม (2) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ได้แก่ กฎกระทรวง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งกำหนดให้การดำเนินการเจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้ เป็นคำสั่งทางปกครอง

กรณีการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำหรือสิทธิประโยชน์ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) การส่งรับหรือไม่รับคำเสนอขาย รับจ้าง แลกเปลี่ยน ให้เช่า เช่าซื้อ หรือให้สิทธิประโยชน์
- (2) การอนุมัติสั่งซื้อ จ่าย แลกเปลี่ยน เช่า ขาย ให้เช่า หรือให้สิทธิประโยชน์
- (3) การส่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอหรือการดำเนินการอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

- (4) การสั่งให้เป็นผู้ทำงาน

กรณีการให้หรือไม่ให้ทุนการศึกษา

ตัวอย่างคำสั่งคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดกรณีที่เป็นคำสั่งทางปกครองตามกฎหมาย กฏกระทรวง เช่น กรณีคำสั่งอนุมัติการจ้างปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรมโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ตะพานหิน และคำสั่งยกเลิกการอนุมัติจ้าง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.31/2551) หรือ กรณีคำสั่งของปลัดกระทรวงมหาดไทยในการสั่งการลงโทษให้เป็นผู้ทำงาน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 400/2547 และคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 322/2548)

ตัวอย่างคำสั่งคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดกรณีที่ไม่เป็นคำสั่งทางปกครองตามกฎหมาย กฏกระทรวง เช่น กรณีการส่งยกเลิกการประกวดราคาเป็นคำสั่งทางปกครองโดยผลของ กฏกระทรวง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2543) ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2543 แต่โดยที่ ผู้ฟ้องคดีได้รับทราบผลการยกเลิกการประกวดราคาก่อนกฏกระทรวงดังกล่าวมีผลใช้บังคับ การยกเลิกการประกวดราคาจึงไม่เป็นคำสั่งทางปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 77/2547)

- 3) บุคคลที่อยู่ในบังคับต้องเป็น “คู่กรณี”

- (1) ความหมายของคู่กรณี

มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดนิยามของ “คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ยื่นคำขอ ผู้คัดค้านคำขอ ผู้อยู่ในคำบังคับ หรือจะอยู่ในคำบังคับของคำสั่งทางปกครอง และผู้ซึ่งได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง เนื่องจากสิทธิของผู้นั้นจะถูกกระทบกระเทือนจากผลของคำสั่งทางปกครอง

โดยหลักบุคคลทุกคนที่มีสิทธิ หมายถึงประโยชน์ใดๆ ของบุคคลที่กฎหมายรับรู้และให้ความคุ้มครองของตนถูกกระทบกระเทือนสิทธิหรืออาจถูกกระทบกระเทือนโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ อาจเข้าเป็นคู่กรณีได้ไม่ว่าจะเป็นผู้เริ่มให้เกิดการพิจารณาทางปกครองขึ้น หรือเข้ามาในภายหลังที่การพิจารณาทางปกครองเริ่มไปแล้ว ไม่ว่าจะเข้ามาเองหรือเจ้าหน้าที่เรียกเข้ามา และไม่ว่าสิทธิของผู้นั้นจะถูกกระทบกระเทือนมากน้อยเพียงใดก็ตาม ดังนั้น ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่พิจารณา

ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ก็เป็นคู่กรณีในการพิจารณาทางปกครองที่จะต้องได้รับการปฏิบัติภายใต้กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เช่น นาย ข. ผู้มีบ้านพักอาศัยใกล้กับที่ดินที่นาย ก. ยื่นคำขออนุญาตตั้งโรงงานเมื่อทราบข่าวการจัดตั้งโรงงานของนาย ก. นาย ข. เห็นว่าความเป็นอยู่อย่างสงบของตน อาจถูกกระทบกระเทือนจากเสียงดังของโรงงานนั้น นาย ข. อาจคัดค้านการขอตั้งโรงงานของนาย ก. โดยยื่นหนังสือคัดค้านต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุญาตตั้งโรงงานได้ นาย ข. จึงเป็นคู่กรณีอีกคนหนึ่ง

ในกรณีที่คู่กรณีไม่พอใจผลการพิจารณาทางปกครอง มีสิทธิที่จะได้แย้งต่อศาลปกครองในฐานะ “คู่กรณี” ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ต่อไป เช่น กรณีผู้ขอออกโฉนดที่ดินเป็นผู้เสียหาย เนื่องจากเจ้าพนักงานที่ดินไม่รับคำขออนุญาตที่ดินโดยอ้างว่าเป็นการขอออกโฉนดในที่เกาะต้องห้ามตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 43 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พ. 8-10/2546) หรือผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนถือเป็นผู้เสียหายกรณีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับการกำหนดเงินค่าทดแทนการเวนคืน (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 302/2547)

ในกรณีที่การปฏิบัติราชการทางปกครองยังอยู่ในขั้นตอนการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ ซึ่งยังไม่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์หรือผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล มิใช่คู่กรณีที่มีสิทธิฟ้องคดี เช่น การฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีคำสั่งอนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงชื่อตัวและชื่อสกุลของบุคคลในรายการทางทะเบียนราษฎร เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่ได้เป็นผู้ยื่นคำขอและคำสั่งตามคำขอ ไม่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านนิติสัมพันธ์ใดๆ ระหว่างผู้ฟ้องคดีกับผู้ออกคำสั่ง รวมทั้งผู้ฟ้องคดีไม่ได้อยู่ในบังคับของคำสั่งดังกล่าว จึงไม่ใช่คู่กรณีในการออกคำสั่ง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 298/2546)

(2) ความสามารถของคู่กรณี

มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 กำหนดเกี่ยวกับความสามารถของคู่กรณีในกระบวนการพิจารณาทางปกครองไว้ ดังนี้ คือ

- 1) ผู้ซึ่งบรรลุนิติภาวะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 19 ซึ่งกำหนดให้ผู้เยาว์ที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ ถือเป็นผู้บรรลุนิติภาวะ
- 2) ผู้ซึ่งมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดให้มีความสามารถกระทำการในเรื่องที่กำหนดได้ แม้ผู้นั้นจะยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือความสามารถถูกจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- 3) นิติบุคคลหรือคณะบุคคลตามมาตรา 21 โดยผู้แทนหรือตัวแทนแล้วแต่กรณี

4) ผู้ซึ่งมีประกาศของนายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้มีความสามารถกระทำการในเรื่องที่กำหนดได้ แม้ผู้นั้นจะยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือความสามารถถูกจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์